

Abya melóméló Jisós Kras ndere
MATYO
 ásamé

Ukwéne ante Jisós Kras
(Luk 3:23-38)

¹ Gé ηwe mabó ukwéne ante Jisós Kras mpyáne mfwa Devid, Devid mpyáne Abraham. ² Abraham alu nte Asek, Asek alu nte Jakób, Jakób alu nte Juda ne aηmé bií abi ande. ³ Ne Juda alu nte Peres ne Sera, mmá bwó akamege Tama. Peres alu nte Hesrøn, Hesrøn alu nte Ram. ⁴ Ne Ram alu nte Aminadab, Aminadab alu nte Nashyøn, Nashyøn alu nte Salmøn. ⁵ Salmøn alu nte Boas ne mma Boas akamege Rahab. Boas alu nte Obed, ne mmá Obed akamege Rut, Obed alu nte Jesse. ⁶ Jesse alu nte mfwa Devid.

Ne mfwa Devid alu nte Solomun, mmá Solomun abó abóó mbe abá lé Uriya. ⁷ Ne Solomun alu nte Rehoboam, Rehoboam alu nte Abija. Abija alu nte Asa. ⁸ Asa alu nte Jehoshafa, Jehoshafa alu nte Joram, Joram alu nte Usiya. ⁹ Usiya alu nte Jotam, Jotam alu nte Ahas ne Ahas alu nte Hesekya. ¹⁰ Hesekya alu nte Manase, Manase alu nte Emøs, ne Emøs alu nte Josaya. ¹¹ Gébégé ápyené bóó Isreli né bé ájye ne ebwó né meló Babiløn, Josaya abye Jekoneya ne aηmé bií abi ande.

¹² Ájyegé ne bwó né Babiløn, Jekoneya abye Sheltyel, Sheltyel alu nte Serubabel. ¹³ Serubabel alu nte Abiud, Abiud alu nte Eliakim ne Eliakim alu nte Asøh. ¹⁴ Asøh alu nte Sadøk ne Sadøk alu nte Akim ne Akim alu nte Eliud. ¹⁵ Eliud alu nte Eliassa, Eliassa alu nte Matan ne Matan alu

nte Jakɔb. ¹⁶ Ne Jakɔb alu nte Josef, Josef ayi menɔ Meri. Meri abyɛ Jisɔs Muú yi Eɔwɔ akweré ji elá gefwa. *

¹⁷ Mmyɛ ke nnó upyáne ukouko, manlɔ mbaá Abraham ókwóné mbaá Devid úlú nyá úfyáneúni. Manlɔ ntó mbáa Devid ókwóne gébégé ájyɛ ne εbwó né Babilɔn úlú ntó úfyáneúni. Ne mámanlɔ gébégé ájyɛ ne εbwó né Babilɔn kpaá tɛ gébégé ábyɛné Kras, upyáne úlú nyá ntó úfyáneúni.

Nebyɛ né Jisɔs Kras

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Na ne nebyéné Jisɔs Kras nekené. Mma wuú akamege Meri. Josef abó akpɛ mambá Meri ayi alu mambye Jisɔs, nsa nnó εbwó ákaá ujógéné atɛ, Meri age nnó ji alu ne unɛ né utó Mendoó Ukpea. ¹⁹ Josef akaáge nnó Meri alu ne unɛ, elé ji Josef alú nyá cho né mbe ushu Eɔwɔ, akélé fɔ manchye ji mekpɔ unɔ wó, ashuú manwá neba bwó bíí. ²⁰ Nɔdere ji aférege depɔ etiré mbɔ, Eɔwɔ ató ekiénné wuú échwó gáre ji né gejya eké, “Josef mpyáne Devid, ɔfóge fɔ manse mendée wye Meri né neba, néndé elé Mendoó Ukpea ne epyéé ji akpané unɛ. ²¹ Ne ji abyene nyé maá mende, ayi aférege nye bɔ́ bíí né εfwyale ewé gabo achwɔ́ ne ewú. Getu eyigémbɔ, ɔbɔ mamfyɛ ji mabɔ nnó Jisɔs.” †

²² Unó bina uko úpyéé nnó ébé wáwálé nkane Eɔwɔ apye Asaya muú ekpávé wuú ajɔ́ nnó, ‡

²³ “Wuúge, gembwénégé mendée gékpáne nye unɛ,

* 1:16 Elú wáwálé nnó: Kras, ula utene nnó Muú yi Eɔwɔ akweré ji elá gefwa. † 1:21 Elú wáwálé nnó: Mabɔ Jisɔs matene nnó Muú yi aferege nye bɔ́ bíí né εfwyale. ‡ 1:22 Elú wáwálé nnó: Asaya ájɔ́ depɔ́ etiré na ebele nya aɲme 750 ne ále sa ηwe Matyo.

gébyé maá mende, ákuú nyε ji nnó Emanuel.” Ula útené nnó, “Esɔwɔ alu ne esé.”

²⁴ Ne Josef ápégé géjyá ase mendée wuú Meri wyé ndere ekiénné Esɔwɔ egaré ji. ²⁵ Yémbɔ ebwó ákaá ujógéné atε wó, kpaá tε Meri ábyené maá wuú mende. Ne Josef afyé ji mabɔ nnó Jisɔs.

2

Ande abi ágií depɔré ambe, áchwɔ gé Jisɔs

¹ Ábyé Jisɔs né meló Betelehem, né gebagé mewaá Judiya, gébé eyigé Herɔd álú mfwa né gebagé mewaá eyígémbɔ. Ábyege Jisɔs, ande fó abi ágií depɔré ambe átané né égbé ewé ημεέ étánege ákene áchwɔ né Jerosale ágíge bɔ́ áké, ² “Maá meke ayi ábyené nnó ábé mfwa bɔ́ Jus alu fó? Ese degíge mbɔ, gétúgé dégené membe wuú mbaá ημεέ étánege ayi áleré esé nnó ábyé ji, ne esé déchwɔ manóge ji.”

³ Mfwa Herɔd aké awuú mechwɔ ewe, metɔ́ étyá ji mmu wyεmbɔ ntó ne épyé ne bɔ́ Jerosale ako. ⁴ Mfwa Herɔd akuú, ánwɔ baá ámpyé ure Esɔwɔ ne ánleré mabé Esɔwɔ, ebwó ako áchomé mbaá ama, agií ebwó aké, “Ndé mbaá ábɔ́ mambyé muú ayi ákuú ji Kras”?

⁵ Áshuú ji meko aké, “Ábɔ́ mambyé ji né Betelehem, fa gebagé mewaá Judiya.” Néndé, mbɔ ne Esɔwɔ apye bɔ́ ekpávé bíí ásáme nnó,

⁶ “Wɔ Betelehem, né gebagé mewaá Judiya, yé élé wɔ alu kɔ́, ɔ́pɔ́fó ηénéηéné né geluágé malo geηwá ayi álu né mme Judiya.

Néndé, eta wyé ne mfwa átánege nyε ayi ágbárege bɔ́ ba Isreli, nkane mémbamé mágónηme ápéle magónηme jíí.”

⁷ Ne Herɔd áwúgé mbɔ, akú aηkéé bimɔ ájwólé bíbíí, agií ebwó aké, “Gárege me gébé eyigé enyú dégené membe

yimbo né melo nyú tífí.”⁸ Éféé ne Herod átome ebwó aké, “Chóge né Betelehem démyémmye dégé mbaá ayi maá yimbo álú, dégege ji kérege meso, déchwó dégaré me nnó njyé nnógé ji ntó.”⁹ Ne ankéé bimbo áwúgé genó eyigé mfwa yimbo ajóó ne ebwó, áló manjye. Ne ndere ebwó ájyé ágé wyé membe yimbo ayi ebwó ábó ágene nkane ajyé mbe, ebwó ákwólege ji meso. Ákwónégé né Betelehem membe yimbo atené né mfaánebuú cho né gepú eyigé maá yimbo álú.¹⁰ Ebwó ágégé membe yimbo efeé, matóó ágo ebwó dóó.¹¹ Ákpege né mmu gepú eyigémbo, ágé maá yimbo ne mmá wuú Meri. Éféé ne átomé manó mme áchyé ji enogé. Ne ánené uba bwó áferé unó mabo áchyé ji, gémá gélú genógé gesege nka eyigé ákuú nnó gul, gémá gélú gefógé emmá ewé ewyaá gebe gelógéló ne eyige fó gelú laménda ayi alú gefógé mawéé gebé gefó.¹² Nkane ankéé bimbo ábelé ne utuú, Esowó achwó kwéle ebwó mbeé né gejyá nnó ekage ákéré meso mbaá Herod. Ebwó ákoó meti ewéchá ne ájyé né melo bwó.

Josef ne Meri ákpá Jisós ábó áfé né melo Ijip

¹³ Anke bímbó áwúlégé, ekiénné Esowó ékwó Josef ushu né gejya, éjóó ne ji eké, “Josef, Kwílé ka, kpa maá yina ne mmá wuú débo deyjé né meló Ijip. Déjyegé láge éwu kpaá te bíí bí ngárege nye enyú nnó dékéré meso. Néndé Herod ákelege maá yina manwá.”¹⁴ Josef apégé géjyá ne utuú bimbo, apye wyé nkane ekiénné Esowó egaré ji eké. “Kpá maá yimbo ne mmá wuú ojye né Ijip.”¹⁵ Akwónégé Ijip, ála wyé kpaá te gébége mfwa Herod ágboó. Unó bi na úpye nnó depó etíré Esowó ápye nnó muú ekpávé wuú agaré bóó bíí débé wáwálé, nnó, “Nkú maá wa átané né Ijip.”*

Herod ajóó nnó áwá baá ande

* 2:15 *Elú wáwálé nnó: Meló* nwe ewé na etané né nwe Hosea 11:1.

¹⁶ Herod agégé nnó áhkeé bimbò ábwólé ji, nchye anywóné ji mmu. Achyé meko aké, “Áwá baá ande ako né Betelēhem né maló ayí kwókwólé, áló né baá abi ákwóné aḡmé ápea áshúlégé.” Herod ajóó mbò gétúgé ji áferé nnó élé mé aḡmé ápea ayí ji agíí áhkeé bimbò gébé eyigé ebwó ágené membe yimbò. ¹⁷ Mechò ewéna épyembò nnó, genó eyigé Jerimaya muú ekpávé Esòwò ájóó gepye wáwálé. ¹⁸ Ajóó nyá aké, “Meko negbo átanegé né meló Rama ne gejamégé elúlú ne dámpepe. Rashel alili baá bíí, bòó áfyeyé ji metóó nnó ágó magbo, akámégé gétúgé baá bíí abi ágboó.”

Josef ne Meri ákeré meso ne Jisòs né Nasaret

¹⁹ Herod ágbógé, ekiénné Esòwò ekwó Josef ushu né géjyá né Ijip, ²⁰ eké “Josef, kwilé ka ókpá maá yina ne mma wuú, enyú dékére meso né mme Isreli. Bòó abi ákelege manwá ji ágboó.” ²¹ Josef ápégé, ase maá yimbò ne mmá wuú áfé né mme Isreli. ²² Yémbò ji áwúgé nnó Achelòs ase gefwagé nte wuú Herod né gebagé mewaá Judiya, abó efò manjye wyé. Né gejya eyigé ji áma gé, Esòwò ákwelé ji mbeé nnó ajye né gebagé mewaá Galilíí. ²³ Ne Josef ajye jwóle né meló Nasaret ewé élú né gebagé mewaá eyigémbó. Mechó wé epye nnó genó eyigé Esòwò abó apye nnó muú ekpávé wuú agáre bòó bíí gébé wáwálé nnó, “Bòó ákuú nye ji nnó muú Nasaret.”

3

Mekomejóó ayi Jòn menwyaá bòó manaá Esòwò ágarége (Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jòn 1:19-28)

¹ Né gébé eyigémbò, ndere Jisòs alu né Násaret, mende fò ayi akuú ji Jòn menwyaá bòó manaá Esòwò, aló mangaré mekomejóó Esòwò né mashwone né gebagé mewaá Judiya aké, ² “Kwórege matóó nyú délyá gabo néndé gébé eyigé

Esɔwɔ ágbárege gefwa ne bɔ́ bíf géla kwókwólé.” ³ Jɔn yina ne Asaya muú ekpávé Esɔwɔ ágarege nyá átomé ne jíí nnó,

“Muú fɔ abene mbo né mashwone aké,
‘Kwyege meti Ata dakené,
nyaáge éwú ébé cho’.”

⁴ Gefɔ́gé nkúu eyíge Jɔn abó afyé ájo ne bya mpɔ mashwone. Awélé ekandá mekó menya né gebwe jíí, ne menyéé wuú alu nyá lé égomé ne nwyɔ́. ⁵ Ne gejamé́gé bɔ́ áchwó manwú mekomejɔ́ ayi Jɔn agárege. Bɔ́ bina átané Jerosale, ne gebagé mewaá Judiya meko ne maló mako ayi álú kwókwólé ne ebeé Jodan. ⁶ Ndere ebwó áshuú ekúu né gabo ayi ebwó ápyéé, Jɔn awyaáge ebwó manaá Esɔwɔ né mmu ebeé Jodan.

⁷ Ndere Jɔn agárege mbo, agé gejamé́gé ekwɔ bó Farasi ne ekwɔ bó Sadusi fɔ ndere áchwɔ́ nnó ji awyaá ebwó manaá Esɔwɔ, aké ne ebwó, “Enyú mmyɔ! Ndé muú agaré enyú nnó, dekage bó efwyale ewé Esɔwɔ achwó tó?” ⁸ Yéndémuú nyú apyége unó ebí úleré nnó akwɔré metɔ́ wuú alyá gabo wáwálé. ⁹ Déferége fɔ́ nnó, dekage déjwóle déli mmye nnó, elé esé délú upyáne Abraham dékágé bó efwyale ewé echwɔ́. Kaáge wáwálé nnó, Esɔwɔ akage pye mataá yina ábwólé upyáne Abraham. ¹⁰ Ye nana, enyú debó mankaá nnó, ábweé mé etɔ́ mfaá mango yendé genɔ́ ne makaka eyigé gélagé wɔmé umpomé ulúúló ásóré áfɔme mmu mewe. ¹¹ Me nwyage enyú ne manaá Esɔwɔ mamimami manleré nnó, enyú dékwóré matɔ́ nyú. Yémbɔ, muú fɔ achwó mbo me meso, ayi áneá geme apwɔ me, nkwané yé muú ayi mkpane unó uká bíf wó. Achwɔ́ge, awyage nye enyú ne Mendoó Ukpea ne mewe. ¹² Achwɔ́ nyé ne ékóriyá né ebwɔ wuú mánchá esa. Anerége ashwané nye matoó alá pópó, afye esa né

mmu uba abelé. Ne ukwóó ebi ulaá akpane agbe né mewe ewé élá nómégé. *

Áwyaá Jisós manaá Esòwò

(Mak 1:9-11; Luk 3:21, 22)

¹³ Éwya yé wó, Jisós atané gebagé mewaá Galilíí achwó né ebeé Jodan mbaá Jòn nnó awyaá ji manaá Esòwò.

¹⁴ Yémbò, Jòn abó ashya ne ajóó ne Jisós aké, “Nnó me nchwó eta wyé òwyaá me manaá Esòwò, wò òma òchwó eta wáa?” ¹⁵ Jòn ájógémbò, Jisós ashúú ji meko aké, “Gó éwú ébé mbò nana, elòme nnó dépyé yéndégenó eyigé Esòwò akélege. Éféé ne Jòn ákamé manwyaá Jisós manaá Esòwò.”

¹⁶ Ténéténé ayi áwyaá Jisós manaá Esòwò, atané mmu nnyi, aké apéle mfaánebuú anené, agé Mendoó Esòwò éshúlege nkane gepwine ne echwó téné ji mmyé. ¹⁷ Ne meko atané mfaánebuú aké, “Gé maá wa na, ngboó ne ji, apyéé metóó egóó me.”

4

Danchòmeló ammua Jisós

(Mak 1:12, 13; Luk 4:1-13)

¹ Éféé Mendoó Ukpea épye Jisós afé né mashwòne nnó danchòmeló ammua ji. ² Jisós abelé éwu usaá ndò upea, utuú ne ñwómésé ayi álá nyéé menyéé wó ne mesa aló mammye ji. ³ Gébé eyígémbò ne danchòmeló áchwó jóó ne ji aké, “Mbògé wò òlu Maá Esòwò, garé mataá áyina ábwólé ntoó bréd.” ⁴ Jisós ashúú ji meko aké, “Ásá mmu ñwe Esòwò nnó, menyéé jiji fó wó awyaá eshye mángbaré geñwáge mekwaá wó, yéndé mekomejóó ayi Esòwò ajóó awya ntó eshye mangbaré geñwáge mekwaá.” ⁵ Ajóógé

* 3:12 *Elú wáwálé nnó: Mendoó Ukpea echwòge muú né mmye, echyegé ji eshye mampye utóó Esòwò, mbòntó ne mewe esòó yéndé gabo ayi muú ápye epye ji akpea.*

mbɔ, danchɔmeló ase ji afé né Jerosale melo ukpea, abelé ji né melu ewé élú tete mfaá echa upe Esɔwɔ. *

⁶ Ne aké ne ji, “Mbɔgé wɔ ɔlu Maá Esɔwɔ, nyó cho mme, néndé ásá né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, ‘Esɔwɔ atɔme nye makiénné jíí nnó áchwó ábámé wɔ’, áma sá nnó: ‘Ágbárege nyé wɔ né amu bwó chánchá nnó ɔkagé ɔtó enɔ́ geká né ntaá.’”

⁷ Jisɔs ashuú ji meko aké, “Ŋgba, me nyogé fɔ néndé, ásá ntó né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, ‘Mekwaá ákpelégé fɔ Nte wuú Esɔwɔ mankpea ji nnó ápyé genó.’” ⁸ Ályágé eféé, danchɔmeló ama akpá ji áfe né mfaá mékwé ewé éηogé dɔ́ ne aléré ji malɔ mme mako ne gefwa eyi gélú wyé. ⁹ Ne alérégέ Jisɔs mbɔ, ajɔ́ ne ji aké, “Menchyege nye wɔ unó bina uko mbɔgé ɔtogé manó mme ɔnogé me.” ¹⁰ Jisɔs anyá ji aké, “Kwilé me ushuú, wɔ danchɔmeló, ása mmu ηwe Esɔwɔ aké, ‘Ɖbɔ manógé elé Nte wye Esɔwɔ jimbií ne ɔkpáné wye lé ji defwe.’” ¹¹ Ájógé mbɔ, danchɔmeló alyá ji afé. Éféé ne makiénné Esɔwɔ áchwó pɔ́o Jisɔs.

Jisɔs alɔ utɔ́ bií né Galilí

(Mak 1:14, 15; Luk 4:14, 15)

¹² Jisɔs áwúgέ nnó ápye Jɔn menwyaá bɔ́o manaá Esɔwɔ áfyéé denɔ, alyá gebagé mewaá Judiya akeré né gebagé mewaá Galilí. ¹³ Ájyégé, ábelé fɔ né Nasaret dɔ́ wɔ, akoó kóge ajyé jwólé né Kapanɔm melo ewé élú né mapea gentoógé mewaá Galilí né gebagé mewaá Sebuloɔ ne Naftali. ¹⁴ Eɔ́ epyembɔ nnó genó eyigé Asaya muú ekpávέ Esɔwɔ asamé gébέ wáwálé nnó,

¹⁵ “Mme Sebuloɔ ne mme Naftali, mme ayi álú meti ebéé mega, né égbé ebéé Jodan, gebagé mewaá Galilí

* ^{4:5} Elú wáwálé nnó: Bɔ́o Jus áferé nnó Jerosale álú melo ukpea bwó néndé, echa upe Esɔwɔ elú nyá wye. Echa upe Esɔwɔ eléré né eta bwó nnó Esɔwɔ alú fa mme.

eyigé gejamégé bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus ájwólege wye.
¹⁶ Bɔ́ abi ábó álú mmu gemua ágé gekpékpé gé
 gengbó. Ne bɔ́ bi álú nya mmu manóó negbo,
 nana gengbó gégené, ebwó átane meti.”

¹⁷ Ελό né gébé eyigémbɔ́, Jisɔs alo mangaré bɔ́
 mekomejɔ́ Εσωω aké, “Kwórege matɔ́ nyú délya gabo
 nénde, gébé eyigé Εσωω ágbárege gefwa jíí ne bɔ́ géla
 kwókwólé.”

Jisɔs akú baá utɔ́ bíí ani abi mbe

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Bíí fɔ́, ndere Jisɔs akéne né mbále ebéé mega ewe
 elu né Galilíí, ágé áhémé ápea mmá ama, nte ama. Ama
 akamege Simun ayi ákuú jí ntó nnó Pita, ne meɲmo wuú
 Andru. Ebwó áhémé utófó bwó, elé álú áwáné meshuú.
¹⁹ Jisɔs ajɔ́ ne ebwó aké, “Kwólege me, nlerenge nyε enyú,
 ndere ákpálege bɔ́ eké meshuú.” ²⁰ Tenétené yimbɔ
 Simun ebwó ne meso wuú Andru ályaá utófó bwó ne
 ákwólé jí. ²¹ Ndere Jisɔs ályá eféé ajyéé mbe gachye, áma
 gé áhémó abifɔ́ ápeá Jεmsi ne Jon meɲmo wuú ebwó álú baá
 Sebedee. Álú né mmu ékpée ne nte bwó Sebedee átóme
 upáá utófó bwó. Akuú ebwó nnó ákwóle jí. ²² Jisɔs ajɔ́ gé
 mbɔ, yé gébé áhɔ́ wó ályá ekpée mbaá nte bwó ne ákwólé
 jí.

*Jisɔs alerege, agarege mekomejɔ́ Εσωω ne apye bɔ́
 mamée átóoge*

(Luk 6:17-19)

²³ Ne Jisɔs akéné gebagé mewaá Galilíí geko. Ndere
 akene, alerege bɔ́ mekomejɔ́ Εσωω, né mmu macha
 mmyεmenεne bwó. Agarege ebwó abya melóméló ndere
 Εσωω ágbárege gefwa ne bɔ́ bíí. Ama apye bɔ́ abi amée
 mamée ufɔ́ ufɔ́ átóoge. ²⁴ Abya yi apye ηgó Jisɔs akwó
 kpaá akwóné gebagé mewaá Siriya geko. Bɔ́ ákpáne

bɔɔ bwɔ ako abi ámeé mameé úfɔɔ úfɔɔ ne abi ágene efwyale dɔɔ áchwɔ eta wuú nnó ápye ebwɔ átoó. Né geluágé bɔɔ bina, abifo áwya aló nchye, abifo ákwéne usasa ne abifo ámeé uchanchi. Jisɔs apye ebwɔ átoó.
²⁵ Ewena épyegémbɔ, gejamégé bɔɔ ako abi átané gebagé mewaá Galilíí ne gebagé mewaá eyige ákuú nnó maló áfya ne Jerosale ne Judiya né egbé ebéé Jodan, ebwɔ ako álɔ mankwólége Jisɔs. †

5

Jisɔs alerege bɔɔ mekomejɔɔ Esɔwɔ né mfaá mekwé

¹ Jisɔs ágégé gejamégé bɔɔ abi áchwɔɔ matoómatoó né mbaá ayi ji alú, akwɔ ajye jwɔle mfaá mekwé. Ne baá utɔɔ bíí ájwólé áno ji mme.

Jisɔs alerege mejé ewé wáwálé

(Luk 6:20-23)

² Ne alɔ mánleré ebwɔ aké: ³ “Esɔwɔ ajé bɔɔ abi ágené nnó mbɔgé ji alá pɔ ebwɔ ápó yé genó; néndé gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege ne bɔɔ bíí gelú eyigé bwɔ. ⁴ Esɔwɔ ajé bɔɔ abi alú ne masome, néndé Esɔwɔ áfyéé nye ebwɔ metɔɔ. ⁵ Esɔwɔ ajé bɔɔ abi alá sélé gemesge bwɔ eke genó, néndé mme meko abeé nyé awe bwɔ. ⁶ Méjé elu ne bɔɔ abi áwyaá matɔɔ mampye genó eyigé Esɔwɔ akélege, néndé ji apyéé nye ebwɔ ápye genó eyigé ebwɔ akélege. ⁷ Esɔwɔ ajé bɔɔ abi ágene bɔɔ meshwe, néndé Esɔwɔ ntó agene nyé ebwɔ meshwe. ⁸ Esɔwɔ ajé ebwɔ abi áwyaá matɔɔ mmu pópó, néndé ágene nye Esɔwɔ ne ame bwɔ. ⁹ Esɔwɔ ajé bɔɔ abi ámmyeé nnó bɔɔ ábé nesɔ ne ate, néndé, ákuú nye ebwɔ nnó baá Esɔwɔ. ¹⁰ Esɔwɔ ajé bɔɔ abi bɔɔ ámyé amu ne ebwɔ gétúgé ápye unó ebí Esɔwɔ akélege néndé gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege ne bɔɔ bíí gelu eyigé bwɔ. ¹¹ Méjé

† 4:25 Elú wáwálé nnó: Malɔ afya yina, elé Dekapolis.

elu ne enyú abi bɔ́ ́aju enyú mashye mmye, enyú abi ámmyeé amu ne enyú detúdetú ne enyú abi ama ájɔ́oge ufɔ́ unó uboubo ebi úlú gebyó eta nyú gétúgé dékwolegé me. ¹² Bége lé ne metɔ́ megɔ́megɔ́ ne nechóchó, néndé, gekpékpégé nsá nyú alu né mfaánebuú. Kaáge ntó nnó mbɔ́ ne ámye nyá amu ne bɔ́ ekpáne ́sɔ́wɔ́ abi ábɔ́ mbe ne enyú.”

Jisɔ́s alerege nnó áhkwɔ́le bií álú eké mega ne geɗgbɔ́ mbaá bɔ́ mme

¹³ Enyú bi delu áhkwɔ́le baá délu eke mega mbaá bɔ́ mme meko, yémbo mbɔ́gé mega élá pɔ́ sé ne ugɔ́ bií, ápyeé mbɔ́ nnó ne ugɔ́ bií ukéré? ́fúlé sé yé genó, éla lé genó eyigé ágbéle dafye bɔ́ ájyále ne uka. ¹⁴ Enyú delu geɗgbɔ́ mbaá bɔ́ mme meko, wyé ndere melɔ́ ewé átené mfaá mékwe éla ebígé f́ mangé. ¹⁵ Mbɔ́ntó ne muú alwégé étúléká álá abɔ́ f́ gesá ákwéré ewú. Yémbo, álwégé éwú aɗma ewú mfaá mbaá yi égénege yéndémuú né mmu gepú ágené. ¹⁶ Wyembɔ́ ntó ne élɔ́me nnó délyá geɗwáge nyú gégenégé eké mewé mbaá bɔ́ ako, nnó yéndémuú ágé uló melu ebí enyú dépyé ne áfége Nte nyú ́sɔ́wɔ́ muú alu né mfaánebuú.

Jisɔ́s alerege bɔ́ depɔ́ré mabé Mosis

¹⁷ Déferégé f́ nnó me mbɔ́ nchwɔ́ elé mánchɔ́ mabé Mosis ne unó bi bɔ́ ekpáne ́sɔ́wɔ́ ábɔ́ áleré. Nchwɔ́ lé nnó mpye unó ebí mabé yimbɔ́ ájɔ́ úbé wáwálé. Nchwɔ́ f́ mánchɔ́ ájí wɔ́. ¹⁸ Ngarege enyú wáwálé nnó, téé mfaá ne mme ábyeé, ye ekéke genó eyigé áférege né mabé Mosis yina gépɔ́ yé geɗéné nnó, kpaá téé unó uko ebi ásámé úbéé nye wáwálé. ¹⁹ Ne yéndémuú ayi abyaá ekéke genó né mabé ayi, nnó epóf́ genó, ne álérege ntó nnó bɔ́ ábyágé ewu, abeé gembyáhkwógé muú né gefwa eyigé ́sɔ́wɔ́ ágbarege ne bɔ́ bií. Yémbo muú ayi ábélege mabé

Esɔwɔ ayi, ne alerege ntó bɔ́ nnó ábélégé áji abeé nyé gekpékpé gé muú né gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege. *

²⁰ Ngarege enyú wáwálé nnó mbɔ́gé enyú delá fyéé mekpɔ mambele mabé Esɔwɔ depwá ekwá bɔ́ Farasi ne ánleré mabé Esɔwɔ wó, degene fɔ́ meti mankpɛ né gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege ne bɔ́ bíí cháchá.

Jisɔs alérege depɔ́ré metɔ́ usɔ́

²¹ Enyú debó déwú nyá nkane ebé Mosis ejɔ́ mbaá ukwéne ante sé nnó, ékagé muú áwá nte. Muú ayi ápyéé mbɔ, akpéne nyé unɔ́ mpa. ²² Yémbɔ me ngarege enyú nnó, yéndémuú ayi abɔ́ metɔ́ usɔ́ ne nte meɲmé akpene nye unɔ́ mpa eso. Ne muú ayi ashyéé nte meɲmé nnó, “wɔ ɔlu waá?” Akpene nye ntó eso ewe kpaá. Ne muú ayi ajɔ́gé ne nte meɲmé ntó nnó, “Wɔ genkené gé muú” akpene mmu mewe ewé élá nómé gé. ²³ Ne ndere elúmbɔ, ébégé nnó muú abó echye manchyé, né mbaá ayi áchyége echye Esɔwɔ, ne atege nnó apye genó eyi gesɔ́ meɲmé wuú metɔ́, ²⁴ ályá echye ewémbó eféé, abɔ́ kpɛ mbe ajyé akwyé depɔ́ ne meɲmé wuú, ne achwá achyé echye wuú mbaá Esɔwɔ. ²⁵ Muú abɔ́gé efwyale ne muú mawámé wuú, akamé gé fɔ́ ji ajye ne ewú né eso. Akwyéé depɔ́ ábé meko ama gemege nnó ajye né eso. Nénde, álá pye mbɔ wó, gébé gékoógé ajye gé ne éwú né eso, afye nye ji né amú mempané mpa. Ne mempané mpa afye ji né amú bɔ́ bɔ́ nku, ne bɔ́ nkú áfyéé nye ji denɔ́. ²⁶ Ne kaáge wáwálé nnó alaá né denɔ́ etirémbɔ, kpaá te ákwóle ujwɔ́ bimbɔ uko.

Jisɔs alérege depɔ́ré ulɔ ne neba manwá

(*Mat 19:9; Mak 10:11, 12; Luk 16:18*)

* ^{5:19} Elú wáwálé nnó: Bɔ́ Jus ákuú gefwagé Esɔwɔ nnó gefwagé mfaánebuú gétúgé ebwó áfɔ́ mantya mabɔ́ Esɔwɔ, detú detú.

²⁷ Enyú debó dewú nyá nkane ebé Mosis ejóó nnó muú ákwegé uló. ²⁸ Yémbò me ngarege enyú nnó, muú ayi apéle mendée dómee, ne abóó nkyaá né metóó wuú mambelé ne ji, akwe mé mbò lé uló ne mendée yimbò né mmu metóó wuú. ²⁹ Ne ndere elúmbò, mbògé dambòónnyi wyé ayi ebwònye apye nnó ókwé ebé Esòwò ju ji oféré, néndé élú galógáló nnó gepógé menyammye génó wò, ne nnó òbé ne upóó mmye uko, ójyé né mewe ewé élá nómegé. ³⁰ Ne mbògé ebwònye wyé épyé wò nnó ókwé ebé Esòwò, só éwú ofómé, néndé élú galógáló nnó jógé menyammye wyé génó ne nnó menyammye wyé mekomeko ákpé mmu mewe ewé élá nómegé. ³¹ Enyú dewú nyá nnó ebé Mosis ejóó éké muú akage wá neba ne mendée wuú mbògé achyégé ji mekpó ñwe. ³² Yémbò me ngarege enyú nnó, muú ayi awáne neba ne mendée wuú ewé mendée wuú alá kwe uló wó, muú yimbò apye nnó mendée wuú akwé uló mbògé abagé menò ayi chá. Ne ye ndé mende ayi abagé mendée ayi menò wuú alya ji neba akwé ntó uló.

Jisòs alerege depòré manyémeno

³³ Enyú debo déma wú nyá nkane ebé Mosis ejóó ne ukwéne ante sé nnó, ékágé muú anyémeno mampye génó eyige gélá pò ji metóó mampye. Muú abó mampye génó eyigé ji ányémeno né mbe ushuú Esòwò nnó apyéé. ³⁴ Yémbò me ngarege enyú nnó ékagé muú akele kanja, ye ébéle mannkú mabò mfaánebuú, néndé élé geluwoge Esòwò. ³⁵ Yé ébelé mankele ákú mme néndé mme alu geluó eyige Esòwò ánérege uká bíí wyé ágbéege mmye, ne muú akelé gé akú ye Jerosale néndé ele Esòwò mfwa yi kpaá ne abóó meló Jerosale. ³⁶ Ne ékagé muú akélé yé mekpò wuú néndé ákágé bwòle eñkaá méjwé ema ebé pópó yé lé megilí. ³⁷ Kámélé nnó “É é” mbògé génó gélú eyigé wò òkamege ne shyà ntó nnó, “Ngba” mbògé génó, gélú eyige

wə ɔshyáa. Yéndégenó eyigé ɔmage gbéé né mfaá eyina getané mbaá danchomeló.

*Jisɔs alerege nnó ékagé muú ashúú gabo mfaá gabo
(Luk 6:29, 30)*

³⁸ Enyú debó dewú nyá ntó nnó ebé Mosis éké muú anigé dambɔ́nnnyi nte meɲmé, ánií ntó awuú. Ne yé amugé néɲéné nte, ámu ntó eníí. ³⁹ Yémbɔ me ngarege enyú nnó, ékagé muú ashúú gabo mfaá gabo. Ne muú adogé wə égbé etaá ewé ebwɔnyɛ, bwólé ewé fɔ ntó ado. ⁴⁰ Ne mbɔgé muú aké akélege mampye mpa ne wə nnó ase nkú wye ayi mmu, chyéé ji chonchó ne ayi dafye. ⁴¹ Mbɔgé muú bee agbarégé wə nnó ɔkpá metuú wúú ɔjye mkpa neke ama, chó ne ji mkpá neke épeá. ⁴² Muú akágé wə genó, chyéé ji géji ɔnyogé. Ne muú achwɔgé nnó ɔpwó ji genó ntó ɔshyagé, pwó ji gejí.

*Bó gejeé ne bɔ́ mawáme
(Luk 6:27, 28, 32-36)*

⁴³ Enyú debó déwú me nnó ebé Mosis eké, “Gbógé ne bɔ́ abi dényéé détúge ne ebwó ne paáge bɔ́ abi alá kíí enyú.” ⁴⁴ Yémbɔ me ngarege enyú nnó bógé gejeé ne bɔ́ mawámé nyú, dénénemmye mbaá Esɔwɔ nnó aje bɔ́ abi ámmye amu ne enyú. ⁴⁵ Depyege mbɔ, debeé nye baá Nte enyú muú alú né mfaánebuú. Ji apyeé mɲmésé étyéé mbaá bɔ́ abi ápyéé galógáló ne abi apyeé gabogabo, ne manaá nnó akwéné mbaá bɔ́ abi ápyéé unó bi ji ákélege ne abi alá pyéé. ⁴⁶ Ne mbɔgé enyú dégbóo lé ne bɔ́ abi ágboó ne enyú, ndé nsá ayi enyú debɔ́ wyeé? Pó wyémbɔ ntó ne ánselé ɲká makpo apyeé? ⁴⁷ Ne mbɔgé enyú dedoó lé abya ne bɔ́ abi denyeé detúge ne ebwó, nde mechó ewé enyú depye mbɔ ewé muú alá pyé? Yé bɔ́ abi alá pó bɔ́ Jus; mbɔntó ne ápyéé. ⁴⁸ Né gétú eyigé na debó mambé cho ndere Nte enyú muú alú né mfaánebuú alú.

6

Jisw alerege nkane débó mampyégé unó Esowó dela lerege mmye né mbe ushu bó

¹ Yémbó *Jisw* alérégé aké, “Sége gébé nnó ékágé délérégé mmye né mbe ushuú bó nnó ágené enyú gétúgé unó Esowó ebi depyeé. Muú apyégé mbó, abó fó nsa ayi nte nyú né mfaánebuú áchyege. ² Getu eyigembó, yéndégébé muú nyú aké apoóge mbya muú ekagé ádó makánka melóméló nkane bó démbwólé ápye, né macha mmyemenene, ne metó meló nnó bó áfégé ebwó nnó álú bó alálál. Me ngarege enyú wáwálé nnó mamféé ayi bó áfége mbó ebwó gé le áwu bwó nsa ne ebwó abó me mbó. ³ Ndere elúmbó, muú nyú aké apoóge mbya muú, apoó gefó éyíge yéé muú ayi álu kwókwólé ne ji álá kaagé. ⁴ Nnó mampoó ayi dépoóge mbya muú abe bíbí. Deké dépyembó, nte nyú muú alú mfaánebuú agene yendé unó bi bó ápyeé bíbí achyege nyé nyú nsá.”

Jisw alerege nkane muú abó manemmye mbaá Esowó
(Luk 11:2-4)

⁵ *Jisw* afe mbe mánleré aké, “Ne yéndégébé, enyú deké denemmye, dénégé fó éké bó abi ábwólégé gemege bwó néndé, ebwó ágbóo mantené téné né macha mmyemenene ne mapeá anó mati ánenemmye nnó bó ágené ebwó. Me ngarege enyú wáwálé nnó mange ayi bó ágene mbó ebwó, gé le áwú bwó nsá ne ebwó ábó me mbó. ⁶ Ndere elúmbó, yéndégébé muú nyú aké ákélege manemmye, ajye akpe mmu gepú jíí, mbaá ayi ji abéé jimbíí, agbé gepú, anemmye mbaá nte wuú Esowó ayi alá géné ji ne amé. Ne nte wuú ayi agene yéndé unó bi bó ápyeé yéndé mbaá, achyege nyé ji nsá. ⁷ Ne muú nyú aké anemmye ájógé mejó éwé elá pó ne mekpo ne ula ndere bó abi álá pó bó Jus ápyeé. Gétúgé ebwó áférege

nnó ájwógé mejwó dów ne Eswaw awú mmyemenene bwó.
 * ⁸ Débégé fó eké ebwó, néndé nte nyú Eswaw akaá mé genó eyigé dékélege gemégé nnó degií ji. ⁹ Ne yendégébé déké dénenémmye nege na, Nte esé Eswaw, wó yi ólú mfaánebuú, pyé mabw mmyé mábé ne énogé. ¹⁰ Pye gefwa jyé géchwó. Pye bwó apyeye elé genó eyigé wó ókélege fa mme nkane ápyeé né mfaánebuú. ¹¹ Chyegé esé menyéé yi dékélege bií ne bií. ¹² Jinte gabo yi ese dépye eta wye ndere ese ntó déjigente gabo yi bwó ápyeé eta esé. ¹³ Ókamégé esé dékpé né mmuameno ayi apye esé dékwéne né gabo. Yémbw féré esé né amu danchomeló. †

¹⁴ Mbó ne débóó manemmye. Né ebegé ojigé nte gabo yi ate bwó apyé ne eta wyé, Nte wye Eswaw né mfaánebuú ajigé ntó nte gabo wye yi opyé. ¹⁵ Yémbw ólá jinte gabo ayi ate bwó apyé né eta wyé wó, Nte wyé Eswaw ajigé nyé fó ntó nte gabo wye yi opye.”

Jisw alerege nkane debwó manlyáge menyéé kpékpé gétúgé depwé Eswaw délá lérégé mmye

¹⁶ “Ne yéndégébé deké délyage menyéé kpékpé gétúgé depwé Eswaw, ekagé déla meshwemeshwe nkane bwó abi ábwólégé gemegé bwó ápyeé. Ebwó álaá meshwemeshwe eké bwó abi ágene efwyale, nnó bwó ákaá nnó ebwó ályá menyéé kpékpé. Me ngarege enyú wáwálé nnó mangé ayi bwó ágene mbw ebwó, gé le awu bwó nsá ne ebwó ábóó me mbw. ¹⁷ Ne ébegé muú nyú alyagé menyéé kpékpé gétúgé depwé Eswaw, áshwóné ushu bií, áwaá maweeé, ne achá mejwé wuú. ¹⁸ Muú nyú apyegé mbw, bwó ákágé fó nnó alyá menyéé kpékpé, élé Nte wuú Eswaw muú akaáge unó

* ^{6:7} Elú wáwálé nnó: Eswaw ayi bwó ubeé ánenémmye, ápófó Eswaw ayi abwó mfaá ne mme. † ^{6:13} Elú wáwálé nnó: Ukwene bwó hwe abifwó áké, Nénde gefwa jyé, uto bye ne hgwó wye úlú te kwyakwya ne kwyakwya Amen.

bi bɔ́ ́pyeé bíbí ne akaáge nye. Ne Nte wuú ́sɔwɔ muú agéne yéndégenó eyigé ji apyeé bíbí, achyege nyé ji nsá.”

Ekágé muú abya ́sɔwɔ gétúgé unó mme

(Luk 12:32-34)

¹⁹“Ekagé désélé gefwage nyú dékwígé fa mme, mbaá ayi baá menya ne nfrákánh ányéε nye geji, ne ánjó ntó ágyále gepú ákpe ákpá yendé genó. ²⁰Genó eyigé yéndémuú abɔ́ mampye gelu nnó ábélé gefwa ji né mbaá yi ́sɔwɔ mbɔ́ gefwa alú, mbaá yi baá menya ne nfrákánh alá kaágé anye ne ánjó ntó alá kágé gyá gepú ákpá yendégenó.” ²¹Nénde, mbaá ayi muú ábélege gefwa jíí, efeé ntó ne metɔ́ wuú ebéε.

Jisɔs alerege bɔ́ geɗgbógé menyammye

(Luk 11:33-36)

²²“Ámé mekwaá álu eke etúlékánh né menyammye wuú meko. Ne mbɔ́gé amε jyé álú chánchá, εbyennó menyammye wyé meko abéé ne geɗgbó. ²³Ne εbege amε jyé ala apó chánchá menyammye wyé meko akwene gemuagemua. Ne mbɔ́gé genó eyi gepye wɔ ɔgéne mbaá gekwege gemua, ébyennó menyammye wyé meko alu mmu gekpekpégé gemua.”

Jisɔs alerege nkane débɔ́ mambé ne ́sɔwɔ ne unó mme

(Luk 12:22-31)

²⁴“Muú ama ákágé kpá fɔ defwé mbaá bɔ́ apea gébé gemaá. Ápyegémbo, apaá nyé ama agboó ne ayifɔ. Ne ánogé nyé ama abyaá ayifɔ. Enyú dekáge nóge fɔ ́sɔwɔ ne ηka gébé gemaá. ²⁵Gé ula bi ngarege enyú nnó déchyegé fɔ gemege nyú efwyale, désómégé nnó dényé nyé ndé? Dényuú nyé ndé? Ne defyeé nyé ndé? Geɗwáge mekwaá gepwɔ menyéé wɔ? Ne menyammye mekwaá apwɔ́ mandeé mamfyé wɔ́? ²⁶Pége denywɔné, detí

depené menyee, deferege ne débélégé mbwé, yémbo nte nyú muú álu né mfaánebuú achyege detí menyee, nnó enyú dejeá gеме dépwóó deti wóó? ²⁷ Déchyegé fо gеме nyú efwyale, ndé muú nyú ayi mesóme wuu ékage gbée yeé bíí uma né amhme ayi Esowó achyé enyú nnó débélé fá mme? ²⁸ Ulanó déchyegé gемеge nyú efwyale gétúgé mandee? Pége dégé unó mewaá ebi úkome ukoó ulóúló ndere úwéné, úpyé fó utóó, ukwyége ye mandee. ²⁹ Yémbo ngarege enyú wáwálé nnó ye Mfwa *Solomun ayi abó awyá unó uko, apó ye ne nkú ayi alomé akwóné ukoó ebi unó bina. ³⁰ Mbogé Esowó achyege bya mewaá bina ukoó ulóúló. Bya ebi fina ulú ube geyá úgbó átuú áfyé mewe, defere nnó ákagé chyee fó enyú mandee apwó ndere ji apele bya mewaá? Metóó ewé enyú defyee ne Esowó éjéné kpaá épwó amu. ³¹ Désómégé sé deshaagé mmye nnó dényé nyé ndé? Dényú nyé ndé? Ne defyee nyé ndé? ³² élé bóó abi alá pó bóó Jus ne anerege matóó né ufóó unó bina. Kaagé nnó Nte nyú Esowó muú alu mfaánebuú akaá me nnó debó mambe ne ubi uko. ³³ Ne bóge mbe dékelé kpé meti ewé Esowó abee mfwa nyú depyegé unó bi ji ákélege, dépyegé mbó, achyege nye enyú unó bina uko. ³⁴ Ne déchyegé fо efwyale né menyammye enyú désómégé gétúgé unó bi geyá, yéndé bíí uwyá eti depó eti déchwóó ne ubi. Desege fо efwyale ewé bíí ebi chá décho ne ewe fina.”

7

Dépagé mpa bóó ne metóó usóó

(Luk 6:37, 38, 41, 42)

¹ “Dépagé mpa ate ne defya, nnó ékagé Esowó apa awe nyú. ² Néndé gefóó eyigé dépane mpa ate, wyémbo ntó ne Esowó ápane awu nyú. Gefóó eyigé démege genó déchyége muú, mbóntó ne ámege nye áchyee enyú.

³ Ulannó óchérege ekéké gabo ayi alu eke maá gejwaá né dambóónnyi nte meḡmé wyé ɔla ɔfyéé mekpɔ ne gabo ayi alu eke mekwɔkwɔ né dambóónnyi awye wɔmbɔɔ? ⁴ Épyembɔ nnó ne ɔjɔɔ ne meḡmé wyé nnó, ‘Léré me nféré wɔ maá gejwaá ayi alú wɔ né dambóónnyi’ ayi ólá géné mekwɔkwɔ ewé ekwere wɔmbɔɔ né dambóónnyi? ⁵ Wɔ muú dembwólé b́ kpré mbe féré ntó mekwɔkwɔ ewe elú wɔ né dambóónnyi, ɔké ɔgene mbaá cháḡéné ne ɔféré ekéké gejwaá ewé élú meḡmé wyé né dambóónnyi.

⁶ “Débɔgé fɔ unó Ɛsɔwɔ déchyé mbaá bɔɔ abi álá bɔɔ gébé ne ji ẃ. Álu eké bɔ mammye. Depyeḡé mbɔ abwɔlege mmye áno enyú. Débɔgé fɔ genó gelóḡéló déchyéḡe mbaá bɔɔ abi álú eké ukwende, depyeḡé mbɔ ájyárege geji ne uká ábulé né utwɔntwɔ.

Jisɔs alerege nnó ɔké ɔkelege genó, ḡí Ɛsɔwɔ né mmyemenene

(Luk 11:9-13)

⁷ “Gige wyé Ɛsɔwɔ gige, achyeḡe nyé enyú unó bi dekelege, kelege wyé kelege ápye nyé enyú deḡe ubi. Dóoge wyé menombi doó, anéneḡe nyé enyú ewú. ⁸ Néndé muú yi agigé genó, asele nyé, ne ayi akeléḡé, aḡene nyé, ne muú yi adogé menómbí, anéneḡe nyé ji éwú. ⁹ Ndé muú nyú ayi maá wuú agigé ji bréd áchyéḡe ji ntaá? ¹⁰ Ne ye ebe élé nnó agí ji meshuú áchyéḡe ji mmyo? * ¹¹ Mbɔḡé enyú ákwaá abi délú bɔɔ nchye, dechyéḡe unó ulóúló mbaá baá nyú, ndé gepye ne Nte nyú Ɛsɔwɔ muú alu né mfaánebuú alá chyéḡé unó ulóúló mbaá bɔɔ abi ágíḡe ji ubi?

¹² “Depɔ deko etire menjɔɔ mbɔ delú nnó, pyéḡé etá bɔɔ wyé genó eyíḡé dekélege nnó ápye eta nyú. Gé mémma mecho ewé mabé Mosis ne bɔɔ ekpávé Ɛsɔwɔ ábɔ ásamé na.

* 7:10 Elú wáwálé nnó: Bɔɔ Jus aseé manye mmyɔ.

Menómí mamkpe né geṅwá eyí gélá gebyeé élú mámále
(Luk 13:22-30)

¹³ “Kóoge né menómí ewé élú mámále néndé ewé muú akogé wye ayye né meti negbo elu fuú. Ne gejamé gé bɔ́ ákwólege le éwú. ¹⁴ Yémbɔ menombi ewé muú ákóge wye ájyeyé né meti geṅwá eyi gélá gé byé élú mámále ne meti ewémbɔ épó kókoge. Ne bɔ́ abi áge ne ewu ája wó.

Genɔ́ ne umpomé bíí
(Luk 6:43, 44)

¹⁵ “Sége gébé ne bɔ́ gebyɔ́ abi áké álú bɔ́ ekpávé Eṣɔwɔ. Ɖgegé ebwɔ́ né amɛ álú nyameé eké magónnɔ́me, nsanjí élé ukwaála. ¹⁶ Dekage nyé ufɔ́ bɔ́ ebi ebwɔ́ álú né gepɔ́ eyigé ebwɔ́ áwyaá, wye ndere ákáge genɔ́ né umpomé bíí. Muú ákáge jye fɔ́ né dǎnsɔ́ ákyé gempomé eyigé gegɔ́. Muú ayye fɔ́ né agbójélé ákyé geloge sokoro. ¹⁷ Unɔ́ ulúlú uwɔme umpomé ulúlú, ebi uboubo uwɔme umpomé uboubo. ¹⁸ Genɔ́ gelógélú géwómé fɔ́ umpómé uboubo ne eyi gebogebo géwómé fɔ́ umpomé ulúlú. ¹⁹ Ne yéndé genɔ́ eyí gélá gé wómé umpomé ulúlú mbɔ́ mekɔ́ ákele geji ásré áfyé mewɛ. ²⁰ Mechó ewé me njɔ́ mbɔ́, élú nnó, dékaáge nyé bɔ́ gebyɔ́ abi áké álú bɔ́ ekpávé Eṣɔwɔ né gepɔ́ eyigé ebwɔ́ áwyaá.

Jisɔ́ agarege nyé bɔ́ abifɔ́ nnó ji akaáge ebwɔ́
(Luk 13:25-27)

²¹ Jisɔ́ ama jye mbe mánjɔ́gé aké, “Épófɔ́ yéndémuú ayi akúu me ‘Ata Ata’, ne anyeé nyé gefwage Eṣɔwɔ. Ele bɔ́ abi ápyé genó eyigé nte wa Eṣɔwɔ muú alu né mfaánebuú akélege ne anyé nye geji. ²² Ne bíí mpa Eṣɔwɔ úkwónégé, bɔ́ ájɔ́ge nyé ne me áké, ‘Ata Ata! Pɔ́ nnó esé ne Eṣɔwɔ apye dégáre ná bɔ́ mekomejɔ́ ayi atané eta wuú né mabɔ́ myeé? Déma débuú gejamé gé aló nchye ne déma depyeé ntó ukpekpe unó né mabɔ́ myeé?’ ²³ Bíí bi mbɔ́ ngarege

ebwó gbógónó nnó, ‘Kwílege me ushuú enyú bọ́ abi déla pyéé unó bi Esòwò ákelege, nkágé fọ́ enyú!’

Ufọ́ antené upú ápeá

(Luk 6:46-49)

²⁴ “Ne yéndémuú ayi awuúge unó bi ngare mbò uko ne ápyeé ndere ájọ́ alu eké muú déngá ayi átené gepú jíí né mfaá etárávé; ²⁵ yé manaá ákwe, mannyi akpe, ne mbyo amyé gepú eyigémbò gekwene fọ́, gétúge áténé géjí né mfaá etárávé. ²⁶ Ne yéndémuú ayi awúu mekomejọ́ wa yina, ne alá pyéé fọ́ ndere ákélege; alu eké, geṅkekenegé muú ayi atené gepú jíí né mfaá gesọ́. ²⁷ Manaá ákwegé, mannyi ákpegé, mbyo ammyegé, gepú eyigémbò gékwé mme kpakpa!”

Jisọs alerege nkane muú ayi ajọ́gé ésọ́

²⁸ Jisọs anérégé manjọ́ depọ etire na, gejamégé bọ́ abi álú éféé ála mano mekpo fuú né gefọ́ eyíge jí álerege, ²⁹ néndé álerege ne ncha ayi atane mbaá Esòwò épọ́fọ́ eke ánleré mabé Esòwò.

8

Jisọs apye muú ubá atóó

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Jisọs anérégé mánlere unó bina né mfaá mekwé áshulé mme. Gejamégé bọ́ ákwólé jí. ² Áké ápéle muú ubá fọ́ achwó tó jí mánó mbe ushu, ane jí mmye aké, “Ata mbogé ọ́kelege, pye me nkpea.” * ³ Jisọs anyaa ebwò wuú ata jí aké, “Me nkelege, ubá byé ubyé, kpea.” Ténéténé yimbo mende yimbo akpea. ⁴ Jisọs ajọ́ ne jí aké, “Ékagé ọ́pye muú

* ^{8:2} *Elú wáwálé nnó: Né gepogé bọ́ Jus muú áké améé uba, ásele jí nnó alú debadeba né mbe ushu Esòwò. Apọ́ sé muú ayi áchóme mmye ne ate, ne ákamegé fọ́ nnó jí akpe né mmu echa upe Esòwò.*

fó akaá genó eyi gépye ne wə. Chó léré lé mmye jyé mbaá mémpyé upe Ɛsəwə áchééré agé nnó ɔtoó. Ne chyéé genó eyígé ebé Mosis éjɔ́, mampye bɔ́ akaá nnó ɔtoó.”

*Jisəs apye maá defwé muú kpaá bɔ́ bee Rom atoó
(Luk 7:1-10)*

⁵ Jisəs afé né meló Kapanəm, ákwónégé wyé, muú kpaá bɔ́ bee né Rom ajye báne Ji ne alɔ máne ji mmye, nnó apoó ji. ⁶ Aké, “Átá maá defwé wa amee, akɔre ala mmu bélé ne ubalé.” ⁷ Jisəs ajɔ́ ne ji aké, “Nchwó pyé nyé ji atoó.” ⁸ Ne muú kpaá bɔ́ bee yimbo aké, Ata nfu yé muú fó ayi ókpéne gepú eyá wó, yémbɔ wə jɔ́ lé genó ne maá defwé wa atoge nye. ⁹ Elé mentó nwya bɔ́ kpakpa né mbe, abi me nwúu ne ebwó. Ájɔ́gé ne me nnó, “Mpye genó eyi, mpye. Ne nwya ntó bɔ́ bee abi áwúu ne me.” Yé ayi ndé ne njɔ́ge ne ji nnó, “Chó fa ajye, njɔ́gé ne yimbo nnó chwó we, achwó.” Ne njɔ́gé ntó ne maá defwé wa nnó pye eyi, apyéé géji. ¹⁰ Jisəs awúgé mbɔ, byɔ uwə ji mmu. Abwólé mmye ajɔ́ ne bɔ́ abi ákwólege ji aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó, me nlú danjé muú ayi áfyéé metɔ́ ne me na, yeé ébélé né Isréli. ¹¹ Ngarege enyú nnó gejamégé bɔ́ átánege nyé né umɛ malɔ mme mako ájwólé chónchó ne ukwene ante se, Abraham, Asek ne Jakɔb manye gefwa eyígé Ɛsəwə ágbárege. ¹² Ne gejamégé bɔ́ Isréli abi gefwa eyígé na gebɔ́ gélú eyígé bwó áfomege nye ebwó dafyé ála mmu epinyá gemua álíli, ányéé máhéné.” ¹³ Jisəs ánérégé manjɔ́ unó bina ajɔ́ ye ne muú kpaá bɔ́ bee yimbo aké, “Kéré meso né gepú jyéé, ɔkamé nnó Ɛsəwə akaáge pye maá wyé atoó, chó yéndégenó gébeé wyembɔ.” Wye ndere Jisəs ajɔ́ mbɔ maá defwé yimbo atoó.

*Jisəs apye gejamégé bɔ́ mamée átoó
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Ne Jisṣs alyaágé eféé, afé né gepúgέ Pita, ndere akpené mmu, agé mmá mendée Pita né mfaá ukwó bélé, amée njaja gefwine. ¹⁵ Jisṣs ajye tá ebwó wuú. Ténéténé yimbó gefwine gebyé ji mmye, akwilé ka akele menyéé achyé ji. ¹⁶ Nkwale akwónégé bṓó áchwó ne gejamégé bṓó bwó abi aló nchye áchyége ebwó efwyale mbaá Jisṣs. Ne Jisṣs ányá aló nchye bimbó ne mekomejṓó wuú, átané bṓó bimbó mmye ne apye abi ámée ako átoó. ¹⁷ Jisṣs apye unó bi nnó genó eyigé Asaya muú ekpávέ Εσωῶ ajṓó nyá átome ne ji gebé wáwálé nnó, “Aferé esé né ubale, apye mamée se ábyé.”

Geḡwágé áḡkwólé Jisṣs
(Luk 9:57-62)

¹⁸ Jisṣs agégé nkane gejamégé bṓó géchwó nṓó ji mme, ajṓó ne baá utṓó bíí aké, “Déchyaá gentógé mewaá deyjé egbé né.” ¹⁹ Gemege nnó ebwó áchyaá, menleré mabé Εσωῶ fṓ, achwó mbaá Jisṣs aké, “Ménleré, nkelege nnó me nkwólégé wṓ déjyége yéndé mbaá ayi oյյé.” ²⁰ Jisṣs ashúú ji meko né nekanémejṓó aké, “Ushua úwya ambu ayi úbélege wyé, denwyṓné dewyaá anywa ne me Maá Nte Mekwaá mpṓ ye ne melu ewé nshwórege mekpo ngbeé mmye.” ²¹ Ne maá utṓó Jisṣs ayi ama ajṓó ne ji aké, “Ata gṓ nյյé nníí kpé nte wa ne nchwó.” ²² Jisṣs ashúú ji meko aké, “Gṓ bṓó abi álú eké áwuú bó áníí mewu bwó, wṓ kwóle me.”

Jisṣs anyá mbyonnyi atené
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Ndere Jisṣs akpene mmu ékpe, baá utṓó bíí ákwólé ji nnó áchyaá ájye égbé géntoógé mewaá. ²⁴ Ndere ebwó áchyaáge, mbyonnyi metometo átané mbelepo aló mammye. Amye kpaá apye ḡgbannyi ado ékpe ela manke-manke, yémbṓ Jisṣs ábṓ abelege ji gejyá. ²⁵ Ne ebwó ájye

peé ji áké, “Ata poó esé, déchwó nó nnyi.” ²⁶ Jisós ajóó ne ebwó aké, “Défóó ndé? Metóó ewé enyú défyéé ne me épó ne unó.” Ájóógé mbo akwilé ka, anyá mbyo nnyi yimbo nnó áténé! Atené, mbaá akwené tómeé. ²⁷ Mechó ewé épye baá utóó bií ála mano mekpo fuú ájóóge ne ate áké, “Ndé gefóóge muú ná, ayi ányáge yé mbyo nnyi ne ngba nnyi áwuú ji?”

*Jisós abú aló nchye átané ande fò apeá mmye
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Jisós ne baá utóó bií áchyagé gentoógé mewaá, áfé né gebagé mewaá Gadaren. Ákwónégé éwu, ande fò apeá abi aló nchye áchyege ebwó efwyale átane né manómé bó mbaá ayi ebwó ájwólege áchwó báne Jisós. Ande bimbo ápye efo kpaá te bóó ákámégé sé mánkógé né meti ewémbó. ²⁹ Ndere ebwó ágené Jisós, ála mánkálegé áké, “Wó Maá Esówo, óbó ndé mechó ne esé? Óchwó chye esé efwyale ayi gébége eyige Esówo áchye esé géláge kwone wó”? ³⁰ Éké épyembo, nfóné mekwende fò nébó nényyé éféé kwókwólé, ³¹ aló nchye abi álú ande bimbo né mmye áne Jisós mmye áké, “Mbógé óbuúge esé, te esé déjye dékré né nfóné mekwende eniné mbo.” ³² Jisós ajóó yé ne abi aké, “Tánége déjye.” Aló nchye bimbo átané ájye kpré nfóné mekwende eniné mbo né mmye. Eféé mbo nfóné mekwende eniné mbo nésóó ne gatelé, né shulé mékwe né kwe mmu gentoóge mewaá né nyú manaá négbo. ³³ Ámbamé mekwende eyimbo, ágégé ndere epyéé, ábó gatelé áfé né melo ágaré genó eyi gépyéé ne ande bimbo. ³⁴ Awúgé mbo, melo meko etané manjye báne Jisós, éggéé ji éne ji mmye nnó ályáá mewaá bwó.

9

Jisəs apye muú úchánchi atoo

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisəs alyágé bɔ́ melo Gadaren, ákeré meso né mbále gentoógé mewaá, akpe ekpée achyaá afé né melo ewé ji ájwolege wyé. ² Ákwónégé wyé, bɔ́ fɔ́ ákpá muú úchánchi fɔ́ né uló áfé ne ji eta wuú nnó apyé ji átoó. Ne Jisəs agégé nnó bɔ́ bimbo áfyéé matɔ́ ne ji wáwálé nnó ji akaáge pye muú úchánchi yimbo atoo, áké ne mende úchánchi yimbo, “Maá wa, gbaré metɔ́, ɔ́fógé, ájiínte gabo wyeé.” ³ Ewéna epye ánleré mabé Eɔwɔ́ fɔ́ abi álú wyé álo mangígé ate nnó, “Mende yina abɔ́ fɔ́ maméé mmye ne Eɔwɔ́ wó.” ⁴ Jisəs akaá genó eyigé ebwó áférege, ne agíí ebwó aké, “Ulannó enyú déwya uféré uboubo né mmu matɔ́ nyú?” ⁵ Ndé gelu pere manjɔ́, ‘Nnó ájiínte gabo wyeé’, waá manjɔ́ nnó, ‘Kwile téné ke’? ⁶ Nkelege mámpye enyú dékaá nnó Maá Nte Mekwaá awyaá uto fa mme manjinte gabo mekwaá. Eféé ajɔ́ yé ne muú úchánchi yimbo aké, “Kwilé ka kpa uló byéé chó mmu.” ⁷ Muú úchánchi yimbo atoo, akwilé ka akpá uló bíí awulé né gepú jíí. ⁸ Bɔ́ agégé genó eyigé pyé, efɔ́ ékwó ebwó matɔ́. Álo mamfége Eɔwɔ́ gétúge gefoge uto ebi ji achyéé akwaá.

Jisəs akuú Levi ndere maá utɔ́ wuú

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Jisəs alyágé mbaá yimbo, ákene ájyéé, agé mende fɔ́ ayi akamege Matyo ménselé ñkamakpo. Ji ajwólé né melú utɔ́ wuú, Jisəs akuú ji aké, “Kwólé me.” Ne akwilé ka alo mankwólé ji. ¹⁰ Éwyágé, Matyo ane Jisəs né gepú jíí, ndere Jisəs ajwóle ányéé menyéé ne baá utɔ́ bíí, gejamégé ánselé ñkamakpo ne bɔ́ ubeé áchwó bane bɔ́ Jisəs ányéé menyéé ne ebwó. ¹¹ Bɔ́ Farasi fɔ́ agégé mbɔ́, agíí baá utɔ́ Jisəs áké, “Ulannó ne ménleré enyú anyéé menyéé ne ánselé

ηkamakpo ne bɔ́ ubeeé?” ¹² Jisɔs awúgέ genó eyígέ ebwó ágíí baá utɔ́ bíí, ató ebwó neka aké, “Bɔ́ abi alá meé, ákélégé fɔ́ muú uka, élé abi ámeé ne ákélege.” ¹³ “Chóge dégí dékaá genó eyigέ ηwe Εσωω agaré esé. Ásá wye nnó, genó eyigέ me nkélege, gelu nnó ákwaá ágene ate meshwe épófɔ́ upε manpyege eta wa. Kaáge nnó nchwó kú fɔ́ bɔ́ abi álú cho né mbe ushu Εσωω wó, nchwó lé mánkú bɔ́ abi ápyeé ubeeé.”

Nkwé manlya menyéé kpékpé

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Baá utɔ́ Jɔn ménwyaá bɔ́ manaá Εσωω áchwó gíí Jisɔs aké, “Ulannó esé ne bɔ́ Farasi délyáge menyéé kpékpé gétúgέ depɔré Εσωω ne baá utɔ́ byé alá pye fɔ́ mbɔ́?” ¹⁵ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Nnó ájeé menɔ neba ályage menyéé kpékpé ayi menɔ neba alu ne ebwó? Cháchá. Yémbɔ gébé gebéé nye eyígέ menɔ neba alá beé nyé sé ne ebwó, éfεé ne ályáge nyé menyéé kpékpé né mboó gébé gétúgέ depɔré Εσωω.” ¹⁶ Ne muú akaágé sé fɔ́ gebagé ndeé gekε akwɔmé embu né ndeé eyi gekwéne. Apyegé mbɔ, gebagé ndeé eyigémbɔ génywerege nye gépye ndeé yimbɔ egyalé dɔ́. ¹⁷ Élómé fɔ́ ntó nnó muú akpá mmɔ́ make áfáné mmu ukwéne unó mmɔ́ ebi akwyeé ne meko menya. Apyegé mbɔ, mmɔ́ mimbɔ mabene nyé mapye ukwene unó mmɔ́ ebimbɔ ugɔ́ ne mmɔ́ mawule mme. Muú abɔgέ mmɔ́ make afyeé lé né mmu unó mmɔ́ uke. Apyegé mbɔ mmɔ́ ne unó mmɔ́ ubée nye chárjéné.

Maá Jarɔs ne mendée ayi ataá nku Jisɔs

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Ndere Jisɔs alú jóge ne ebwó, aké ápele, muú kpaá fɔ́ achwó kwé ji uká, alɔ manjɔ́ ne ji aké, “Maá wa ayi mendée agbo mbɔ wye nana. Nné wɔ mmye, Ata chwó

neere ji ebwò mmye, apege nye.” ¹⁹ Jisòs akwilé ka ne baá utóó bíí ákwòle mende yimbo. ²⁰ Ndere ájyεέ, mendée yi agéne με εfwyale dóó ayi manóó mabo matané gé ji mbe málé aηmé áfyá ne ápeá, achwó ji né meso ata manó nku wuú. ²¹ Ελέ ji abò afeρέ με né metóó wuú nnó, “Mbògé ntagé yé lé nku wuú, ntoge nye.” ²² Jisòs abwólé mmye agé mendée yimbo ajóó ne ji aké, “Gbaré metóó maá wa, otóó gétúgé ofyεέ metóó wye ne me.” Ténéténé yimbo mendée yimbo atóó. ²³ Jisòs akoó yé afé né gepúgé muú kpaá yimbo. Ákwónégé né gepúge Jaròs, agé bóó ndere álíle ne gejamégé abifò nkane ákwéle ubeé áfómege ambya. ²⁴ Ajóó ne ebwó aké, “Chógé, mesó mendée yina agbo wó, abelege lé géjyá.” Jisòs ajóógé mbo, bóó bimbo álò manjwáné ji jwané. ²⁵ Ne Jisòs ábúgé bóó bimbo ako átánégé dafye, ákpe mmu ágbaré ebwò mesó mendée yimbo, apye ji apeé, akwilé ka. ²⁶ Ne ngó mechó ewená akwó akwóné malo mako né gebagé mewaá eyígémbò.

Jisòs apye bóó ame nónómé apea ágéne

²⁷ Ndere Jisòs alyaá gepúgé Jaròs ajyεέ, bóó ame nónómé fò apea álò mankwólégé ji áβεέge aké, “Jisòs, Mpyáne Devid gé esé meshwe.” ²⁸ Jisòs akwónégé né mmu gepú eyigé ji ajwólege ande bimbo ájyε báne ji. Jisòs agií ebwó aké, “Nnó enyú défyεé matóó ne me nnó nkage pye enyú dégéne?” Ákamé aké, “Ata défyε.” ²⁹ Ákámégé mbo, Jisòs ata ame bwó aké, “Ébé wyé ndere enyú défyεé metóó ne me.” ³⁰ Bóó bimbo álò mángéné mbaá. Ne Jisòs aji ebwó etu aké, “Ékagé dépye muú ákaá mechó ewena.” ³¹ Yémbò ájyégé ákage cho metóó ápye ngó Jisòs akwó akwóné malo mako gétúgé utóó bí ji apye eta bwó.

Jisòs apye mbú ajoóge mejóó

³² Ne wye ndere ande bina makpó ápeá ályaá ájyεέ, bóó fò áchwó ne muú fò mbaá Jisòs ayi meló nchye apye ji álaá

mbú. ³³ Jisəs ábúgé meló nchye yimbə, mbú yimbə alə mejə́o manjógé. Ne gejamégé bə́o abi á́lú éfée ágégé mbə, matye mawá ebwó meno á́lə manjógé áké, “Délú dangé gefogé genó eyina gepye fana né melə Isreli.” ³⁴ Yémbə bə́o Farasi ájə́o áké, “Élé danchəmeló mfwa á́lə nchye ne achyéé ji uto nnó ábúgé á́lə nchye”.

Jisəs agéne bə́o meshwe

³⁵ Jisəs alyage efée akene ajyéé né malə ayi kəkə́o ne ayi kpakpa, alerege bə́o mekomejə́o Esəwə́o né mmu macha mmyemenene bə́o Jus. Ama agarege ntó bə́o abya melóméló nkane Esəwə́o ágbárege gefwa jí. Apyéé ntó bə́o abi ámeé mamée ufə́o ufə́o átóoge. ³⁶ Ndere Jisəs agéné gejamégé bə́o abi áchwə́o eta wuú, meshwe akwə́o ji ketə́o də́o gétúgé bə́o bímbə, néndé efwyale bwó ejaá də́o, á́lə mbyambya eké mágə́oyme ayi á́lə pə́o ne mémbamé. ³⁷ Efée ne ájə́o ne baá utə́o bií aké, “Mbwé mamferé ajá də́o ne bə́o utə́o abi áférege ája wó. ³⁸ Nége mmye mbaá Esəwə́o mbə́o mekə́o nnó atə́o bə́o utə́o abifə́o nnó áchwə́o áferé mbwé wuú.”

10

Jisəs ajya áhgbá bií áfyáneapeá

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Ne bií úma Jisəs akuú áhgbá bií áfyáneapeá, áchwə́oge achyéé ebwó uto ebi ábuú aló nchye né mmye bó ne mampye bə́o abi ámeé mamée ufə́o ufə́o átóoge. ² Gé mabə́o áhgbá Jisəs áfyáneapeá na. Ayi mbe akamege Simun (ákúu ji ntó nnó Pita) ne mejmó wuú Andru, Jemsi ne Jon baá Sebedee. ³ Filip ne Batolomyo, Tə́masi ne Matyo ayi á́lú ménselé hkamakpo, Jemsi maá Alfəs, Tadiyəs ne ⁴ Simun muú ukógé ayi ammyéé nnó bə́o bií ábé mmyemmye bwó ne Judas Iscarot ayi achyéé Jisəs mankwáá.

*Jis̄as ató àṅgbá áfýáneápeá nnó ápye utóó bií
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)*

⁵ Jis̄as agare ebwó bina aké, “Mentóme enyú dafye. Déjyéé mbo dékpegeé f̄ó maló b̄óó abi alá p̄ó b̄óó Jus ye né gebagé mewaá Samariya. ⁶ Chóge lé né mbaá b̄óó Israeli. Ebwó álú eké mágóṅme ayi ánome. ⁷ Dégárégé ebwó nnó gébé eyigé Es̄owá ágbárege gefwa ne b̄óó bií géla kwókwólé. ⁸ Pyéége b̄óó mameé átóogé, peége b̄óó abi ágboó ákérége né geṅwá, pyéége ntó b̄óó ubá átóogé, búge áló nchye abi áchyeégeé b̄óó efwyale né mmye. Nchyeé enyú utó mampye unó bi, déchyé ṅka wó, chóge dépyégeé ntó mbaá b̄óó dégigé ṅka. ⁹ Ekagé déjyé ne yéndé gefóge ṅka né mmu uba nku nyú. ¹⁰ Muú nyú ákpagé f̄ó gébagé neke, yé ébélé nkú ayichá, yé unó uká ne metó neke, néndé ábó manchyé muú utóó genó eyigé ji abóó mambé ne géjí. ¹¹ Yéndé melo ewé dékpené, kélege muú yi ábóó gejeé manse enyú nnó déjwale ne ji, jwólégé wye eféé kraá te délyáge melo ewémbó. ¹² Dekpegeé mmu gepú eyimbo, támege b̄óó abi álú mmu nnó, ‘Méjé Es̄owá ébé ne enyú.’ ¹³ Ne mbogé b̄óó abi álú mmu ásegeé enyú chájéné, nége mmye nnó méjé Es̄owá élá ne ebwó, mbogé alá se ntó enyú wó, nége mmye nnó Es̄owá áse méjé wuú. ¹⁴ Mbogé muú alá se enyú yé ebe elé manwú mekomej̄óó nyú wó, déké detanege melo ewémbó yé ebe lé gepú eyigémbó kwége mpúpú eyi élu enyú uká ne délyáá déjye. ¹⁵ Ne me ngarege enyú wáwálé nnó, bií unóó mpa, Es̄owá agené nyé b̄óó Sodom ne Gomora meshwe apwá b̄óó melo ewé éshyaá manwú mekomej̄óó enyú.”

*Jis̄as agare àṅgbá bií efwyale ewé ebwó agéne nye
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Aké, “Wuúge, mentóme enyú mbaá b̄óó mme nkane mágóṅme né mpú ukwaála, kaágé chájéné nkane dékene

ne bége nyaáme dékélégé mpa. ¹⁷ Sége gébé, néndé bᵔᵔ ápyéne nye enyú áfé ne enyú né eso ákprakpa melo ne ádᵔᵔ nyé enyú baá unᵔᵔ né macha mmyemenene bᵔᵔ. ¹⁸ Ne ájame nye enyú áfé né mbe ushu bᵔᵔ gᵔᵔmena ne afwa melo gétúgé délú ankwale ba, ápyegé mᵔᵔ ébyennᵔᵔ degé mᵔᵔ lé meti mangaré ebᵔᵔ ne bᵔᵔ abi álá pᵔᵔ bᵔᵔ Jus mekomejᵔᵔ wa. ¹⁹ Gébégé ásege enyú ájyegé né macha eso, déchyegé menyammye nyú efwyale, dégígé nnᵔᵔ dejoge nye nnᵔᵔ néndé gebe eyígé mᵔᵔ gékwonégé Eᵔᵔᵔᵔ achyegé nyé enyú genᵔᵔ eyígé débᵔᵔ manjᵔᵔ. ²⁰ Njᵔᵔgé mᵔᵔ néndé, uchu mejᵔᵔ ebí enyú déjᵔᵔge nyé úbeé fᵔᵔ ebí nyú, élé Mendoᵔᵔ Ukpea ewé Nte nyú Eᵔᵔᵔᵔ atᵔᵔme nyé ne égárege nye enyú genᵔᵔ eyigé débᵔᵔ manjᵔᵔ. ²¹ Ne gebé eyígé mbᵔᵔntᵔᵔ, anmᵔᵔ áchyége nyé atéé anmᵔᵔ nnᵔᵔ áwá. Ante áchyegé nyé baá bᵔᵔ nnᵔᵔ áwá. Baá áténege nyé ukólᵔᵔ ne amma bᵔᵔ ne ante bᵔᵔ mampye nnᵔᵔ áwá ebᵔᵔ. ²² Bᵔᵔ ako ápaá nye enyú gétúgé délú bᵔᵔ ba. Yémbᵔᵔ yéndémuú ayi akogé metᵔᵔ te kwyakwya áférege nye ji né efwyale gabo. ²³ Yéndé melo ewé bᵔᵔ áchyegé enyú efwyale kwilége wyé wáwá déjyé ewé chá. Kaáge wáwálé nnᵔᵔ, gemégé nnᵔᵔ déké malᵔᵔ Israeli mako mampye utᵔᵔ ba, me Maá Nte Mekwaá nchwᵔᵔ nyé. ²⁴ Kaáge nnᵔᵔ maá ᵔᵔwe akaágé fᵔᵔ ᵔᵔwe ápwᵔᵔ menleré wuú, ye maá defwé aneáge fᵔᵔ geme apwᵔᵔ muú ayi abᵔᵔ ji. ²⁵ Maá ᵔᵔwe aferégé fᵔᵔ nnᵔᵔ ápyéé nye galógálᵔᵔ ne ji apwᵔᵔ menleré wuú ne maá defwe ntᵔᵔ áferégé fᵔᵔ nnᵔᵔ ápyéé nye galógálᵔᵔ ne ji apwᵔᵔ muú ayi abᵔᵔ ji. Mbᵔᵔgé bᵔᵔ ákage ᵔᵔea matᵔᵔ akuú me ayi nlu nte ula gepú Eᵔᵔᵔᵔ nnᵔᵔ nlu danchᵔᵔmelᵔᵔ (Belsebᵔᵔ) ne enyú bᵔᵔ ula gepú ba yé, ákúu nyé enyú ufᵔᵔᵔ mabᵔᵔ ufᵔᵔᵔ ufᵔᵔᵔ ámi mabᵔᵔᵔ mapwᵔᵔᵔ amu. *

* 10:25 Elú wáwálé nnᵔᵔ: Besebᵔᵔᵔ élé mabᵔᵔ danchᵔᵔmelᵔᵔ ami fᵔᵔ pᵔᵔ ntᵔᵔ né 12:27.

Muú ayi débóó mamfó lé Ɛsɔwɔ épófó mekwaá
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Défógé ye muú fɔ, genó fɔ gépó eyigé ákwérégέ géjí bóó alá gέné nye, ye eyigé ábigé bóó alá kágé nye gépó. ²⁷ Unó bi ngárege mbɔ enyú né metɔ́ utuú, gárege úbí gbɔɔɔ ne ebi dewuú mbɔ enyú enyú garege ubi mbaá bóó ako áwúu. ²⁸ Défógé fɔ bóó. Ɛbwó akage wá lé muú wáne, akágé wá fɔ méndóo wuú. Fógé lé Ɛsɔwɔ muú awyaá utó manwá muú chóncho ne méndóo áfyé mmu ntoné mewε. ²⁹ Gege baá denwɔné abi aname ne ŋka eyi élá fuú yé genó wó. Yémbɔ yé ama ayi átánege né mfaá akwé ayi Nte nyú Ɛsɔwɔ alá kaá wó apó. ³⁰ Mbontó ne élú ne enyú, Ɛsɔwɔ akaá mpa dénkaaré mejwe eti délú yéndémuú nyú mekpo. ³¹ Défógé fɔ genó eyigé bóó apyé nye eta nyú, enyú denjeá geme né mbe ushuú Ɛsɔwɔ dépwɔ ékwó denwɔné.

Muú ayi áfyéé metɔ́ ne Kras ne ayi ashya ji
(Luk 12:8, 9)

³² “Ne yéndémuú ayi ágárege gbóɔɔ́ né mbe ushu bóó nnó alu muú wa, mentó ngarege nyé gbóɔɔ́ mbaá Nte wa muú álú né mfaánebuú nnó ji alu muú wa. ³³ Yémbɔ, yéndémuú ayi áshyágé né mbe ushu bóó nnó ji apó fɔ muú wa, bíí mpa Ɛsɔwɔ, mentó nshyaá nyé ji né mbe ushu Nte wa muú alu né mfaánebuú nnó ji apó fɔ muú wa.

Mekomejɔ́ Jisɔs achwó ne mawámé épófó nesɔ
(Luk 12:51-53; 14:26, 27)

³⁴ “Ɛnyú déferégé fɔ nnó menchwó fá mme mampye bóó ábé nesɔ ne ate, nchwó lé mampye bóó ámmyé né ate. ³⁵ Nchwó pyé nnó maá ayi mende ámmyé ne nte wuú, ayi mendée ámmye ne mmá wuú. Mendée meno ammye ne ŋmogétá wuú. ³⁶ Ne bóó mawámé muú átanégé élé né ula gepú bíí. ³⁷ Muú abɔgé gejeé ne mma wuú yélé ne nte wuú gépwɔgé gejeé eyi abóó ne me, ebyennó

akwane fɔ mambɛ mɛɲkwɔlɛ wa wɔ. Ne muú abɔgé gejeé ne maá wuú ayi mende yélé ayi mendée gɛpɔwɔge gejeé eyi abɔ́ ne me ɔkwane mambɛ mɛɲkwɔlɛ wa wɔ. ³⁸ Ne mbɔgé muú álá kame mamkpa gekwa jíí akwɔlege me wɔ, ebyennó akwane fɔ mambɛ mɛɲkwɔlɛ wa wɔ.” † ³⁹ Muú ayi akélege mampoó geɲwá jíí, jí yimbɔ ne ágbóo nye, ne ayi akélege manií geɲwá jíí getú ya ebyennó ɔbɔ́ nye geɲwá eyi gélágé byé.

Ɛsɔwɔ achyɛge nye nsa mbaá muú yi asele muú utɔ́ wuú ne nechóchó

(Mak 9:41)

⁴⁰ “Yéndémuú ayi asele enyú ne metɔ́ megómégó ebyennó ase mbɔ le me, ne muú ayi ásele me ase mbɔ lé Ɛsɔwɔ muú átɔme me. ⁴¹ Yéndémuú ntó ayi asele muú ekpávɛ Ɛsɔwɔ ne metɔ́ megómégó élé akaá nnó alu muú utɔ́ Ɛsɔwɔ, Ɛsɔwɔ achyɛge nye jí nsa wye ndere achyɛge muú ekpávɛ wuú. Muú ayi asele muú yi apyɛé genó eyigé Ɛsɔwɔ akélege, asele nsa wye nkane ayi Ɛsɔwɔ achyɛge muú yimbɔ. ⁴² Ne muú ayi achyɛge ɲkɔ manaá makwe mbaá muú ama né geluagé abi alu aɲkwɔle ba, yé ayi alú byábyá né amɛ bɔ́, ngarege enyú wáwálé abɔ́ nye nsa.”

11

Bɔ́ dentɔ́ Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Ɛsɔwɔ

(Luk 7:18-35)

¹ Ne gébége Jisɔs anéré mangaré baá utɔ́ bií makpo áfyanéapeá genó eyigé ebwɔ́ ábɔ́ mampye, alyaá melú ɛwémbo afé né maló bɔ́ Jus ayi fɔ né gebagé mewaá Gálilí nnó álérégé ne ámá ágáregé ntó ebwɔ́ abya melóméló. ² Né

† 10:38 Ɛlú wáwálé nnó: Gekwa gelú mbaá ayi bɔ́ Rom áwane nya bɔ́ abi ató makpo ne ebwɔ́, mamkpa gekwa akwɔle Jisɔs, ula úlú nnó mange ɛfwyale ɛwé ekáge chwɔ́ muú yé ebe élé ne negbo getu jíí.

gébé eyigémbo ntó Jón menwyaá bós manaá Esɔwɔ abó akpe denɔ. Áwúgέ unó bi Jisɔs, Muú yi Esɔwɔ akweré ji elá gefwa, apyεέ, ató baá utóó bií abifo nnó ájye ágií ákaá gefɔgέ muú ayi ji álú. ³ Ájyέgέ ágií Jisɔs áké, “Wɔ ne ólú muú ayi abó alú manchwó wá esé dégilé ayichá?” ⁴ Ne Jisɔs ashuú εbwó meko áké, “Choge dégare Jón unó bi enyú déwuú bós ájoge ne εbi enyú ambós dékpané ame dégene. ⁵ Bós ame nónómé ágéne, ubwéré, ukwilé úkéné, bós abi ámeé ubá átoó, bós matu gbégbé álɔ manwúgέ, abi ágboó ápeé, ne ubyá bós úwú abya melóméló. ⁶ Meje ébé ne muú yi álá pó ne dembyó né metóó gétú yá.”

Jisɔs agare bós gefɔgέ muú ayi Jón alu

⁷ Ndere baá utóó Jón ályaá ájyεέ, Jisɔs alɔ manjɔó depɔre Jón ne gejaméggέ bós abi álú εfεέ áké, “Tégέ gébéggέ enyú déjye nya né mashwone, defe mange ndé gefɔgέ muú? Déjye gέ le muú ayi alú eké mancha ami afofo akpáne áténe εgbe εwe ne εwe? ⁸ Mbɔggέ mbɔ fɔ wó, defεré nnó dejyέ gέ ndé gefɔóggέ muú? Défé manjye ge muú ayi afye mandeé malómáló? Chyaá-o. Dekaaá fɔ nnó bós abi áfyεέ ufóó mandeé yimbɔ ájwɔlege lé né mmu dachi afwa bó wó? ⁹ Ne enyú défé yέ éwú mánjye gέ waá? Elé muú ekpávε Esɔwɔ? Eh, gέ muú yi enyú dégené mbɔ. Ngare enyú wáwálé nnó, aɲεá gεme apwɔ yéndémuú ekpávε Esɔwɔ. ¹⁰ Élé Jón yina ne ábó ásamé gétú jíí nnó Esɔwɔ áké, ‘Wuúgέ, ntɔme nyé muú dentóó wa ayi abó nyé mbe ne wɔ manchwɔ kwyé meti wye’.” *

¹¹ Jisɔs afé mbe ajoge áké, “Kaáge wáwálé nnó, né geluágέ bós ako abi ándée ábyené, ye muú ayi aɲεá gεme eke Jón menwyaá bós manaá Esɔwɔ apó. Yémbɔ muú ayi álá fuú ye genó wó né geluágέ abi Esɔwɔ abεé mfwa

* 11:10 Elú wáwálé nnó: “Wɔ” né melo ηwe ewéna, atene mbaá muú ayi Esɔwɔ akwere ji ela gefwa.

bwó aṣeá gеме apwó Jón. ¹² Gefwa eyigé Eṣowó ágbárege gejyέ mbe ne eṣhye elo né gébé eyigé Jón menwyaá bṓó manaá Eṣowó agarege mekomejṓó Eṣowó, ekwone bíí ebi fina. Ne bṓó abi amyε mankpe wye, amyε ne eṣhye. †
¹³ Geméḡe nnó Jón áchwó álṓó utṓó bíí, bṓ ḡwe abi Mosis asame ne abi bṓó ekpávε Eṣowó ako ábó mé mbe ágare unó bi upyέ nye né gébé eyina. ¹⁴ Ne mbṓḡé dékelege mankame ne genó eyigé me njṓó, ḡḡge me ngare enyú nnó Jón ne alu Elija ayi bṓó ekpávε Eṣowó abṓ ajṓó nnó achwṓó.” ¹⁵ Muú yi áwyaá matu mawú, áwú.

¹⁶ “Mmege na kpε njye enina ne ndé? Nélú nkane baá melṓ abi ájwole né metṓó melṓ, akuú ate aḡme bwó aké,
¹⁷ ‘Eṣé dékwe enyú ubeé neba nnó débé, déshya mambé, dékwa makwaá negbo nnó deli déshya manlí.’ ” ¹⁸ Njṓge mbṓ néndé, Jón menwyaá bṓó manaá Eṣowó achwṓó nyá, ji ányuú fṓ mmṓó, ne gebé eyigé fṓ alyage menyéé kpékpe gétúḡé depṓré Eṣowó getu eyigémbo, bṓó aké, “Awyaá melṓ nchye.” ¹⁹ “Me Maá Nte Mekwaá nchwó, nnye menyéé, nnyu mmṓó gbene, enyú deké pélé muú ḡeḡ ne menyúú mmṓó yi, mejeé ánselé ḡkamakpo ne mejeé bṓó ubeé. Yémbo ákaáḡé nnó deḡḡaré Eṣowó etiré muú áwyaá delu cho né unó ulṓúlṓ ebi ji ápyéé.”

Malṓ ayi alá áfyéé matṓó ne Jisṓs wó

(Luk 10:13-15)

²⁰ Bṓó abi álú né malṓ ayi Jisṓs ápye nyá ukpékpe ufélekpá wye, ályaá fṓ mámpyégé gabo wó. Ewena epye Jisṓs alṓ manshulege ebwó ndo. ²¹ Ake, “Utṓḡkwa ubé nye ne enyú bṓó melṓ Korasin, utṓḡkwa ubé ntó ne enyú bṓó Betsada néndé, ukpékpe ufélekpá ebi mpye eta nyú, mbṓ mpye nyá ubi mbaá bṓó Tiya ne Sidṓn mbṓ ályaá mé gabo

† 11:12 Elú wáwálé nnó: Melṓ ḡwe ewéna, né bṓ ḡwe bifo ájṓó cha. Pe TEV, RSV ne abifo ntó.

bwó te gachií, áfyε uchálé mandeé, áwaá matwó né mekpó mánleré nnó ályaá gabo εbwó. ²² Ngárége enyú wáwálé nnó, bíí unóó mpa εsɔwɔ, εsɔwɔ agene nye bɔ́ Tiya ne abi Sidɔn meshwe apwɔ enyú. ²³ Ne enyú bɔ́ Kapanɔm, déferé nnó dékwɔme nye ηgɔ dɔ́? Gebyɔ, εsɔwɔ awáne nye enyú gelu degbo dékwɔné melɔ áwuú bɔ́. Néndé, ukpékpé ufélekpá εbi mpye na eta nyú, mbó mpye ubi mbaá bɔ́ Sodom, mbó εsɔwɔ áwaá nya fɔ εbwó wó, ábó álú ábe té fina. ²⁴ Ngarege enyú wáwálé nno, bíí unóó mpa εsɔwɔ, εsɔwɔ agene nye bɔ́ Sodom meshwe apwɔ enyú.”

*Jisɔs aké ‘Muú yi akelege ugbeé mmye achwó eta wáa’
(Luk 10:21, 22)*

²⁵ Wyeé né gébé eyigémbɔ, Jisɔs anemmye aké, “Nte wa, Ata ayi abɔ́ mfaá ne mme, mfeé wɔ dɔ́, nkane ɔpyeé nnó depɔ etire detome ne me debe bibíí mbaá bɔ́ denjá ne abi ákaá ηwe dɔ́. Ónené deti gbɔ́gónó mbaá bɔ́ abi álá kaáge ye genó nnó ákaá. ²⁶ Elu wáwálé Nte wa, mbɔ ne wɔmbɔ́ ókelé nnó ébé.” ²⁷ Ama jɔ́ ne bɔ́ aké, “Nte wa achye me unó uko ne ye muú ayi akaáge gefɔ́gé muú ayi Maá alú ápó, ekosé Nte wuú ne ye muú ayi akaáge gefɔ́gé muú eyigé Nte alu ápó ekose Maá ne bɔ́ abi ji ájyaá nnó ápye εbwó ákaá Nte wuú. ²⁸ Enyú ako abi depwaá gétúgé dékpané matuú εfwyale ayi ánoó enyú, chwɔge eta wa, nsele áji nchye enyú ugbeé mmye. ²⁹ Chyége gemege nyú eta wa degí géno eyige nlérege, néndé me nlu nyame ne mbwégé fɔ́ mmye. Dépyégémbɔ, debɔ́ nye ugbeé mmye. ³⁰ Genó eyigé ngarege enyú nnó dépye gejawerege fɔ́ ne eyigé nchyége enyú nnó dékpá genɔ́ fɔ́.”

12

*Nkwé ayi bíí uwyaá bɔ́ Jus
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

¹ Ébélé ye wó, né bií uwyaá fɔ Jisɔs ne baá utɔ́ bií ákoóge né mekɔ́ gefɔ́ge nchi fɔ eyi ákuú nnó wid. Mesa abɔ ammye baá utɔ́ bií. Apye ebwó álo mánkógé nchi eyimbo ányé. ² Ekwo bɔ́ Farasi fɔ ágegé mbo, ájɔ́ ne Jisɔs áké, “Gé ebé se ékámé fɔ nnó baá utɔ́ byé ákɔ́ nchi bií uwyaá wó.” ³ Ne Jisɔs ashuú ebwó meko aké, “Enyú délú danjú né mmu ηwe Esɔwɔ dékaá genó eyigé mfwa Devid ápyé nyá gébége mesa ámmye ji ne bɔ́ bií wó? ⁴ Akpe nyá mmu echa upe Esɔwɔ abó bred ayi achyege matame mbaá Esɔwɔ, anyé ne bɔ́ abi álu ne ji. Élu ebé nnó muú yicha abɔ́ fɔ manyé menyé yimbo wó ekosé ámpye upe Esɔwɔ ne ányé.” ⁵ Ama gií aké, “Délú danjú ebé Mosis ewé eké, ámpye upe né echa upe Esɔwɔ ákwene ebé bií uwyaá, ebé ewé eké muú apyegé fɔ utɔ́ bií uwyaá. Nkane ebwó ápye utɔ́ né bií uwyaá ákwe ebe ewémbɔ. Yémbɔ ebé Mosis ewémbɔ egbaré fɔ ebwó nnó ápye utɔ́ bií uwyaá wó? ⁶ Gɔ́ge ngaré ye enyú nnó muú alu fa ayi ápwɔ ye béle echa upe Esɔwɔ. ⁷ ηwe Esɔwɔ ajɔ́ aké, ‘Genó eyigé Esɔwɔ ákélege gélú nnó dégéné ate meshwe épófɔ lé mámpye upe eta wuú’. Mbɔ́ge debó dékaá mekomejɔ́ yina, mbó enyú déjɔ́ fɔ nnó bɔ́ abi ála pye gyé wó ákwé mpa. ⁸ Kaáge ye nnó, me Maá Nte Mekwaá ne nlu Ata ayi abɔ́ bií uwyaá.”

Jisɔs apye mende yi ebwɔ egboó ji ató

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Jisɔs ályágé éféé, ajye kpe né echa mmyemenene bwó. ¹⁰ Mende fɔ ayi ebwɔ egboó ji abó alú wye. Éféé mbɔntó, bɔ́ fɔ abi ákélege meti mánjɔ́ nnó Jisɔs ápye genó gebo alú wye. Ágií Jisɔs áké, “Nnó ebé se ékamé nnó ápyé muú ató né bií uwyaá?” ¹¹ Jisɔs ashuú ebwó meko aké, “Mbɔ́ge muú nyú awyaá egɔ́hme, ne ekwegé mmu gepyé bií uwyaá, nnó áféregé ewu?” ¹² Ne mekwaá áyi aneá geme ápwó egɔ́hme ye! Ndere elúmbɔ, ebé egbáregé fɔ muú nnó

apoóge fɔ nte meɲme bií uwyaá. ¹³ Éfée ne Jisɔs ájóó ne mende ayi ebwɔ egboó ji áké, “Nyaá ebwɔ wye.” Ányágé, ténéténé ebwɔ wuú etoó ekere mebe nkane ewe fɔ. ¹⁴ Bɔ́ Farasi abi álu efée ágégé mbɔ, átané ájye ásó mala nnó ápye Jisɔs áwá.

Ésɔwɔ ajya Jisɔs nnó ábé muú utɔ́ wuú

¹⁵ Ne Jisɔs akaágé nnó ájóó geju manwá ji, alyaá mbaá yimbɔ afé mbaá yicha. Gejamégé bɔ́ ákwólé ji, apye abi ámeé ako átoó. ¹⁶ Ne aji ebwɔ etu áké, “Ékagé ájye ágáre bɔ́ depɔ eti.” ¹⁷ Jisɔs ájóó mbɔ nnó mechó ewé Ésɔwɔ apyee Asaya muú ekpávé wuú ájóó ébé wáwálé

¹⁸ nnó, “Gé muú utɔ́ wa ayi njyaá na, mbɔ gejeé ne ji, apyee metɔ́ egɔ́ me dɔ́, nchyege nye ji uto Mendoó wa, ne agarége nye bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus nnó me mpyee nye ebwɔ átene cho né mbe ushu wa.

¹⁹ Abée fɔ muú mawáme, ne ménjóó mejóó, abée muú ayi ala awuú fɔ mejóó wuú né melo tametame.

²⁰ Ajógé fɔ mejóó metometo ne bɔ́ abi áwyaá matɔ́ dada, ne ápyee fɔ matɔ́ ásó ubya bɔ́ ne abi ágene efwyale. Wyembɔ ne abée ne bɔ́ kpaá te apye nye wáwálé wuú apwɔ unó uko.

²¹ Ne bɔ́ malɔ́ mme meko ánegege nye matɔ́ ne ji mambɔ geɲwá.”

Jisɔs apó fɔ ula uma ne Belsebɔb mfwa aló nchye

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Éwyágé, bɔ́ fɔ áchwɔ́ ne muú ayi meló nchye ápyé ji álaá mbú ne ame nónómé mbaá Jisɔs. Apye ji atoó alɔ́ mángéné mbaá, ajɔge mejóó. ²³ Genó eyigé Jisɔs apye, gépye gejamégé bɔ́ abi álu wye matye mawá ebwɔ meno álɔ́ mángígé ate áké, “Nnó mpyáne Devid áwu álu mánychwɔ́ nkane mempoó se na waá?” ²⁴ Ne ekwɔ́ bɔ́

Farasi áwúgé nnó Jisṓs apye muú ayi meló nchye áchyége ji efwyale atóó, álo mánjóó áké, “Élé Belsebṓb mfwa áló nchye ne áchyége ji utó nnó ábúgé bṓó áló nchye mmye.”²⁵ Jisṓs ákaá genó eyigé ebwṓ áférege, ajṓó ne ebwṓ aké, “Yéndé melo ewé bṓó alá pṓ meko ama, éténégé. Ne yéndé ulaá gepú ebi ummye ne ate ulaá tyatya.”²⁶ Ne mbṓgé nte meló nchye aké abuu ayifṓ, ebyennó gefwage danchṓmeló gekaré mmye ne épyeémbṓ nnó ne geji géténé? ²⁷ Mbṓgé Belsebṓb ne achyege me uto mamferé bṓó aló nchye mmye, waá achyége bṓó enyú utó mámferege bṓó aló nchye mmye? Ne mbṓgé enyú dekame fṓ nnó Belsebṓb ne achye ebwṓ utó aferege bṓó aló nchye ne mmye wṓ, ebwṓ ambṓó ne álérege nye nnó enyú délu gyeé né genó eyigé dejṓgé mbṓ ne me.” * ²⁸ Ne mbṓgé élé né Mendoó Ḙṓwṓ ne mbuu bṓó aló nchye mmye, kaáge nnó gefwage Ḙṓwṓ gélo mé fá ne enyú. ²⁹ Muú ákaáge kpe fṓ gepúgé meto muú ájó genó mbṓgé alá bṓmbe áwé ji wṓ. Ḙkosé nnó abṓgé mbe awege ji ne ákaáge kpe ajṓ yéndégenó. ³⁰ Yéndémuú ayi alá pṓ ula uma ne me, alu muú mawame wa, ne yéndémuú ntó ayi alá poóge me manyweré bṓó, atya ebwṓ tyaá nnó abe tete ne Ḙṓwṓ. ³¹ Kaáge nnó Ḙṓwṓ ajígente yéndé gabo ne mejṓó mebomebo ewé bṓó ajṓge ne ate. Yémbṓ ajígé fṓ nte mejṓó mebomebo ewé bṓó ajṓge atome ne Mendoó Ukpea. ³² Ḙṓwṓ ajígé nye nte yéndé mejṓó mebomebo ewé muú ajṓge atome ne Maá Nte Mekwaá yémbṓ ajígé fṓ nte mejṓó mebomebo ewé muú ajṓge atome ne Mendoó Ukpea. Yé ebelé fa mme yina ne ayi achwṓó.

Genṓó ne umpomé bíí
(Luk 6:43-45)

* ^{12:27} *Elú wáwálé nnó: “Belsebṓb” élé mabo amifṓ, ami ákuú danchṓmeló pé ntó né 10:25.*

³³ Désége nnó umpome genóó ulome, debɔ manse ntó nnó genóó geji ambóó gelome. Ne désége nnó genóó gélome fɔ ebyennó umpome bií ntó ulome fɔ, néndé akaáge genóó né mbaá umpome bií géji géwóme. ³⁴ Enyú abi délú éke mmyɔ épyéembo nnó ne déjɔó galógáló ne muú ayi enyú délú bóó abo? Néndé, genó eyi gélú muú metɔó géjí ne gétánege ji meno. ³⁵ Muú melóméló ájɔgé depɔ delódéló eti délú ji né metɔó, muú mebomebo ájɔgé depɔ debodebo eti délú ji metɔó. ³⁶ Kaáge wáwálé nnó, bií unɔó mpa Esɔwɔ yéndémuú ágarege nye ula bi ji ajɔó yéndé gechugé mejɔó gebogebo eyi gétané ji meno. ³⁷ Néndé ye mpa akwilege wɔ, ye akwene wɔ, ásóó ji lé né uchu mejɔó bye.

Bóó ákelege Jisɔs apyéé ufélekpa

(Mak 8:11, 12; Luk 11:29-32)

³⁸ Jisɔs ájɔgé mbɔ, ánlere mabe Esɔwɔ ne bóó Farasi fɔ ájɔó ne ji áké, “Ménlere, pye ufélekpa ese dégé, manlere nnó utó bye utané mbaá Esɔwɔ.” ³⁹ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Enyú njye eniné na debɔ, delu bóó abi átií meso ne Esɔwɔ. Dekelege me nléré enyú ufélekpa, yémbo yé uma nlérégé fɔ, wye lé ufélekpa Jona muú ekpávé Esɔwɔ ne me nlérege nye enyú. ⁴⁰ Wye nkane Jona ábelé ndó eléé né mmu une mekwɔle, mbɔntó ne áníge nye me Maá Nte Mekwaá mbelé ndó eléé utuú ne ηwɔmese né mme. ⁴¹ Bií unɔó mpa Esɔwɔ, bóó meló Nínene ákwilege nye áshulé enyú bóó njye enina ndo nnó dépye gabo, néndé, ákworé nya matɔó bwó ákame né Esɔwɔ gébégé Jona ágaré ebwó mekomejɔó Esɔwɔ. Góge mpye enyú dékaá nnó, muú alu né metɔó metɔó nyú ayi ágárege mekomejɔó apwɔ Jona yémbo dékélégé fɔ mánkworé. ⁴² Bií unɔó mpa Esɔwɔ, mfwa mendée né melo Sheba ákwilege nye ashule bóó njye enina ndo nnó ápye gabo. Néndé, atané nya kpaá tete

ewu áchwó wú unó bi mfwa Solomun áleré nya bóó ne déngá. Kaáge ye nnó muú alu mbó né metóó metóó enyú ayi álérege mekomejóó ne déngá apwóó mfwa Solomun yémbó défyéé fó matu manwúge.”

Meló nchye ayi akeré meso
(Luk 11:24-26)

⁴³ Jisós afé mbe ajóge aké, “Ábúgé meló nchye atanege muú mmye, alá yia yiáge né mmu mashwone akélege melu ewe ajwólege. Ákélege alá ge wó, ⁴⁴ ajógé ne geme jíí aké, ‘Nkerege meso mbaá ayi mbó nlu.’ Akerege meso agegé nnó melu ewémbó élú mewa, áshwa ela pópó ákwyéé ábelé, ⁴⁵ akerege, afé ase áló nchye abifó akénéama abi abóó apwóó ji, ákpé ájwólé mmu. Ne gefóó eyígé muú yimbo ábeé gebóó gépwó eyígé mbembe. Wye na ne epye nye ne enyú njenje bóó abo bina.”

Jisós aleré ufóó bóó abi álú aḡmó bíí ne mmá wuú
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Ne nkane Jisós alú jyéé mbe manjóó mejóó ne bóó bimbo, mmá wuú ne aḡmó bíí áchwó téne dafye ákelege manjóó mejóó ne ji. ⁴⁷ Muú fó akulé agare ji aké, “Ge mmá wye ne aḡmó byéé álú mbó dafye téne ákelege manjóó mejóó ne wó.” † ⁴⁸ Jisós ashuú muú yimbo meko aké, “Ndé bó álú mmá wa ne aḡmó ba?” ⁴⁹ Abwéé ebwó asá mbaá baá utóó bíí aké, “Géégé mmá wa ne aḡmó ba ná.” ⁵⁰ Nendé, yéndemuú ayi apye genó eyigé Nte wa muú alu né mfaánebuú ákelege, ji yimbo ne alu mmá wa ne meḡmó wa.

† 12:47 *Élú wáwálé nnó: Né bó ḡwe ukwene bifó malo yina apó wye.*

13

Nekanémejó mentya mbwe

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Wye né bií bimbɔ, Jisɔs atané né gepú eyigé ji abó alú wye, ashulé ajye jwóle né mbale géntoógé mewaá. ² Gejamégé bɔ́ ákwólé ji áfé ewu. Ji ágégé nnó bɔ́ bimbɔ ájá dɔ́, ajye kpe ajwólé mmu ékpée ewé élú né mbále nnyi. Bɔ́ bimbɔ ako átené né mbale géntoógé mewaá. ³ Alo manleré ebwó gejamégé unó né makámejó. Ató neka eníne mbe aké, “Bií uma mempye makɔ́ fɔ́ afé manjye tya mbwé né mekɔ́ wuú. ⁴ Ndere átyaá ájyeyé, ámé mbwé áyifó ákwé né maá meti ayi ákoge wye, denywɔ́né dégégé déchwɔ́ chwé dényé. ⁵ Ámé áyifó ákwé né mfaá mme etárávé mbaá ayi mme álá jaá wye wó. Ebelé yéé wó áchií. Ne élé mme álá jaá wye wó, ⁶ ημεέ έtyégé, edo mbwé yimbɔ, ne elé maka álá kpe mme chánchá wó, adé agbó. ⁷ Ámé áyifó ákwé né mme ayi genkpé ntó géchíge wye, áchígé, genkpé eyigémbɔ géwé gekweré mbwé yimbɔ meshíí ejo agbó. ⁸ Yémbɔ ámé ayifó ákwé né mme melóméló, áchií áwé, chánchá, áfyé uló. Áyifó áfyé usaá uló uta, áyifó áfyeyé usaá uló uléé, ne áyifó áfyeyé uló esaá meso efya ápwɔ́ nkane ábó ápené.” ⁹ Jisɔs ánerégé manto nekanemejó eníne na aké, “Muú yi áwyaá matu mawú, áwú”.

Ula bi Jisɔs atóme makámejó

(Mak 4:10-12; Luk 8:9, 10)

¹⁰ Jisɔs ánerégé mántó nekanémejó enina, baá utɔ́ bii ájye gíí ji aké, “Ata ula nnó wɔ́ olérégé bɔ́ bina né makámejó”? ¹¹ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Élé enyú ne εσωω apyé nnó dékaá wáwálé depɔ́ etiré délú nya bíbíí ndere ji ágbárege nye gefwa jíí. Yémbɔ ji anene fɔ́ deti gbógónó mbaá bɔ́ abifó nnó ebwó akaá wó. ¹² Nénde,

yéndemuú ayi awya genó, ji ne ágbége nyé ji ebwò nnó abé ne gejamé. Ne muú ayi alá pò, yé ékéké ewé ji awya, áséle nye eta wuú. ¹³ Gégé ula bi menlérege ebwó né makamejò ná, áwyaá amé mangé, yémbò ágéné fò, áwyaá matu mánwú yémbò áwuú fò, ye mankaá ákaágé fò cháchá.

¹⁴ Ne ndere ebwó ápyéé mbò, genó eyigé Èsòwò apye Asaya muú ekpávè wuú ajòó nyá getane wáwálé, nnó, ‘Ènyú dénénege nye matu manwú mekomejòó wa yémbò dekaágé ula,

défyé nye amé mangé unó ebí mpye yémbò dégéné fò.

¹⁵ Néndé bòó bina arjea matòó, awyaá matu mmeé.

Ákwere amé bwó né depòré Èsòwò, mbògé epò mbò fò wó, mbò ágéne mbaá ne amé bwó, áwuú ne matu bwó ákaá chánchá ákwòré matòó ákeré eta wa nnó mpye ebwó ápó.’

¹⁶ Ènyú dewya éfwó, néndé, amé nyú ágene ne matu nyú ntó áwú. ¹⁷ Kaáge wáwálé nnó gejamégé bòó ekpávè Èsòwò ne bòó abi álu cho né mbe ushu Èsòwò, ákelé nya meti mangé unó bi enyú dégéné mbò, yémbò áge wó, ne manwú unó bi enyú déwuú mbò yémbò áwuú wó.”

Jisòs agare baá utòó bií ula nekanémejòó mentya mbwe (Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Jisòs afé mbe mánjógé aké, “Wúge ye ula nekanémejòó mentya mbwe. ¹⁹ Mbwe ayi akwené né maá metí ayi ákoóge wye alu éke bòó abi áwúgé mekomejòó Èsòwò ayi ágárege nkane Èsòwò ágbárege gefwa jíí alá ákaágé ula, danchòmeló achwó aferé ji né mmu matòó bwó. ²⁰ Ne mbwe ayi ákwené né mfaá mme etáránvé, álu eké bòó abi áwúgé mekomejòó Èsòwò ténéténé yimbò, áse ji ne nechóchó. ²¹ Yémbò, mekomejòó yimbò akpé fò ebwó mmu

matɔ́ chánchá wó, awyágé mano. Gébégé álogé mangé efwyale ndere bɔ́ ápaá ebwó gétúgέ mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ, ájá mmye meso. ²² Ne mbwé ayi ákwené né mme genkpé meshii ejomé, álu eké muú ayi áwugé mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ, uféré unó mme ne mmwólé né unó bi uchwɔ́ ne gefwa, ujo mekomejɔ́ yimbɔ upyέ ji áwɔ umpome ulóuló wó. ²³ Mbwé ayi ákwené né mme melóméló, alu eké bɔ́ abi áwugé mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ, ákaágé ula. Mekomejɔ́ yimbɔ akwɔrégέ geɲwáge ebwó gebέ eké mbwé ayi áchií áwene chánchá afyέ gejamé gέ ulɔ. Ayifo áfyέ usaá ulɔ uta ayifo usaá ulé, ne ayifo esaá meso efya.”

Nekanémejɔ́ mancha ami muú mawámé apene mmu mekɔ́ mbwe

²⁴ Jisɔs ama tó nekanémejɔ́ enínefɔ́ aké, “Gefwa eyigé Ɛsɔwɔ ágbárege gelu eké nekanémejɔ́ eníne na. Mende fɔ ape mbwé melóméló né mekɔ́ wuú. ²⁵ Ne bií fɔ ndere mbɔ́ mekɔ́ yimbɔ, apene mbwé yimbɔ, muú mawámé wuú akwilé ne utuú ayi yéndémuú abelé geja, ajye pe ntó mancha né mpu mbwé yimbɔ, alya afé. ²⁶ Ne gébégé mbwé yimbɔ áchií áwene afyέ ame, ne bɔ́ ágéné nnó mancha ntó ne mawene mbɔ né mekɔ́. ²⁷ Ɛfé ne bɔ́ utɔ́ mende yimbɔ ájye gií ji áké, ‘Ata pɔ ɔpena lé mbwé áyi álu melóméló né mekɔ́ wye? Ne mancha matané efɔ́ wye?’ ²⁸ Ashuú ebwó meko aké, ‘Ɛbe nye lé muú mawámé wa ne ajye pe mancha mimbo.’ Bɔ́ utɔ́ bimbo ágií ji áké, ‘Nnó ɔkelegé ese déjyé degoó mancha mimbo?’ ²⁹ Mende yimbɔ ashuú ebwó meko aké, ‘Ngba, debɔ́gé mangoó mancha yimbɔ nana, dechome nye ne mbwe yimbɔ degoó. ³⁰ Góge áji awe chonchó ne mbwe, gébégé mbwe ákwónégé mamferé ngarege nye bɔ́ abi áferégé nnó ábɔ́ mbe ágoó mancha mimbo áwé uboubɔ́ áfyé né mewε, ne áferé mbwe áfyé mmu meke ákpá áchwó ábélé mfaá géllálé.’”

Nekanémejó mbwé ayi ákuú ji Mōsta
(*Mak 4:30-32; Luk 13:18, 19*)

³¹ Jisōs ama tó neka enínefō aké, “Gefwa eyigé Eṣōwō ágbárege gélú eké nekanémejó eníné na. Mende fō aṣe nyiné gempome genó eyigé ákuú nnó mōsta né mekó wuú. ³² Nnyiné gempome eyigémbō géṣené gépwo amé mbwé ayifō. Yémbō gébégé néchií nḗwé, nḗpwo baá unó abifō abi ápené nébwólé gekpékpé gé genó eyigé denywóné déshige, déténege anyua bwō wyé.”

Nekanémejó Yis
(*Luk 13:20, 21*)

³³ Jisōs ama tó nekanémejó eniné fō aké, “Gefwa eyigé Eṣōwō ágbárege fa mme gelú eké yis uka ebi upye bréd amualé ebi mendée abo achwaré ne gejamé gé flawa abelé kpaá te flawa meko amuále.”

Ula ébí Jisōs álerege né makámejó
(*Mak 4:33, 34*)

³⁴ Né gejamé gé ndo eyi Jisōs abó alerege nya unó bina ne gejamé gé ebifō mbaá bō, alerege lé né makámejó. Aléré gé nyá fō bō bimbo genóge fō ayi alá tóme nekanémejó wó. ³⁵ Atome nyá makámejó yina nnó genó eyigé muú ekpávé Eṣōwō fō abó ajó gébé wáwálé. Ajó nya aké, “Me njó gé nye mejó ne ebwó né makámejó, nlerage ebwó unó bi Eṣōwō abelé bibí te gébé gé ji akwe mme.”

Jisōs agaré ula nekanémejó mancha ami muú mawámé apené né mekó

³⁶ Jisōs alya gejamé gé bō bimbo aṣe kpe mmu gepú ne baá utó bí. Efé ne baá utó bí ágií ji áké, “Nte sé, gare ese ula nekanémejó mancha mi muú mawámé apené né mekó.” ³⁷ Ashuú ebwó meko aké, “Muú yi apene mbwe melóméló yimbo elé Maá Nte Mekwaá.” ³⁸ Mekó ewémbō etené mbaá mme meko, ne mbwe melóméló yimbo atené

mbaá bɔ́ gefwage Ɛsɔwɔ. Mancha matené mbaá bɔ́ danchɔmeló. ³⁹ Ne muú mawámé ayi apene mancha elé danchɔmeló. Mamferé mbwe atené mbaá gébé eyigé mme yina abyéé. Ne abi áférege mbwe yimbɔ elé makiénné Ɛsɔwɔ. ⁴⁰ Wye nkane ánywérege mancha uboubɔ áfyé né mewe, mbɔntó ne ápyéé nye ne bɔ́ danchɔmelo gébégé mme yina abyéé. ⁴¹ Gébé eyigémbɔ, me Maá Nte Mekwaá ntɔme nye makiénné ya, áfe ájya bɔ́ abi ápye ate ákpéne né gabo ne abi alá akpege mabe áfere né mpu bɔ́ gefwa ya. ⁴² Makiénné yimbɔ áferégé ebwó, áfomé mmu gekpékpégé ntoné mewe. Ɛféé mbɔ ne ebwó álilí nye, ányé maɣéné. ⁴³ Gébé eyigémbɔ gepɔgé bɔ́ abi álú cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ gégénége nye eké mɣmɛé né gefwage nte bwó Ɛsɔwɔ. Muú ayi awyaá matu awú cháɣéné.

Nekanémejɔ́ genógé ɣka eyi ábíí

⁴⁴ Jisɔs ama tó nekanémejɔ́ eniné fɔ́ aké, “Gefwa eyigé Ɛsɔwɔ ágbárege fa mme gélú eke nekanémejɔ́ eniné na. Muú fɔ́ age genógé ɣka eyigé ábíí né melu mme, agege abí geji cháńchá alya, afé ne gejamégé nechóchó. Akpó yéndégenó eyigé ji awyaá aɣye na melu mme ewémbɔ.”

Nekanémejɔ́ ntaá eniné né jamé ɣka

⁴⁵ Ama ato neka enínefɔ́ aké, “Gefwa eyigé Ɛsɔwɔ ágbárege fa mme gélú ntó eké nekanémejɔ́ eninéna. Menkene gese fɔ́ akene akélege mataá ayi ajamé ɣka dɔ́ mana. ⁴⁶ Agégé né máa eniné né jamé ɣka, aɣye kpo unó bi ji awya uko anna néni”

Nekanémejɔ́ dansa

⁴⁷ Jisɔs ama ató neka eniné na aké, “Gefwa eyigé Ɛsɔwɔ ágbárege fa mme gélú eké nekanémejɔ́ eninéna. Ánwané meshuú fɔ́, áso dansa né nnyi. ⁴⁸ Ndere ásoó meshuú ese wye ufóufóó, ágégé nnó meshuú ese wye dɔ́, aja

ákwo né mapea mewaá. Ájya eyi melóméló áfyé mmu uba ne eyi mebomebo atuú ágbé. ⁴⁹ Wyembó ntó ne ebéé nye bií mpa Esowo gébégé mme abyéé. Makiénné Esowo áchwó fére nye bód abi ápyéé gabo né mpu abi ápyéé genó eyigé Esowo akélege. ⁵⁰ Áferégé ebwó, áfómege mmu gekpékpé gé ntoné mewé. Álaá wye álilí, ányé manjéné.”

Jisós ajǒge depǒ etiré deke ne etiré gekwéne

⁵¹ Jisós agíí baá utóó bií aké, “Pǒ enyú dékaá depǒ etiré na cháǒjéné?” Ákamé aké, “Eh dekaá.” ⁵² Ajǒó ye ne ebwó aké, “Yéndé menleré mabe Esowo ayi agíí ndere Esowo ágbárege gefwa jíí fa mme, alu eké mbód gepú ayi akaáge unó Esowo bi uke ne ebi gekwéne ebi úlú né mmu maá gepú ayi jí ábélege unó bií wye.”

Bód Nasaret ábya Jisós

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisós anérégé manleré makamejǒó yi, alyaá melu ewémbó, ⁵⁴ akeré meso né melo wuú. Ndere alóó manlérégé bód mekomejǒó Esowo né mmu echa mmyemenene bwó, ála mano mekpo fuú ágíge ate aké, “Ndé muú áchyéé jí gefóógé denǒá eti? Ne utó mampye ukpékpé ufélékpa bina? ⁵⁵ Pǒ maá menǒwóné upú na? Pǒ Meri ne alu mma wuú? Pǒ nnó aǒmo bií abi ande élé Jemsi, Josef, Simun, ne Judas? ⁵⁶ Ne pǒ aǒmo bií abi andée álu na fa ne esé? Ne jí atané ye efó ne gejamégé dénǒa etirena?” ⁵⁷ Né getú eyigémbó, ábya jí, yémbó Jisós ajǒó ne ebwó aké, “Ánoge muú ekpávé Esowo yéndé mbaá. Wyélé bód melo wuú ne abi ula gepú bií ne ála nógé jí.” ⁵⁸ Ne tée mbaá ála áfyéé fó metóó ne jí wó, jí ntó ápye fó gejamégé ufélékpa né melo wuú wó.

14

Negbo né Jɔn Menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ
(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ Né gɛ́bɛ́ ɛyigɛ́mbɔ Hɛrɔd muú alu muú kpaá né gebagé mewaá Galilíí, jì awúgɛ́ ɲgɔ ukpékpé unó bi Jisɔs ápyéé, ² ajɔ́ ne bɔ́o abi apyéé utɔ́o ne jì aké, “Ɛlé Jɔn menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ. Ɛsɔwɔ apye jì akwilé né negbo. Gɛ ula bi jì awya utó mampye ufélékpa” ³ Hɛrɔd aferé mbo néndé jì ne ápyéé nnó ágbáré Jɔn áwé áfyé né mmu gepúgɛ́ denɔ, gétúgɛ́ agaré gabo ayi Hɛrɔd apyé nnó aferé Hɛrɔdyas mendée menjmo wuú Filip abá. * ⁴ Né gɛ́bɛ́ge Hɛrɔd asélé Hɛrɔdyas né neba, Jɔn agarege jì aké, “Ɛbé Ɛsɔwɔ ekame fɔ́ nnó wɔ ɔse mendée menjmo wye ɔbá wó.” ⁵ Hɛrɔd akelé meti manwá Jɔn, yémbɔ afɔ́ bɔ́o Jus, néndé ebwɔ ákame nya nnó Jɔn alu muú ekpávɛ́ Ɛsɔwɔ. ⁶ Ne né bií ebi Hɛrɔd anené epaá mante bií ebi ábyené jì, maá Hɛrɔdyas mesɔ mendée, abé mabeé malómáló né mbe ushu bɔ́o abi áchwɔ́o nyé epaá ewémbɔ kpaá te metɔ́o megɔmegɔ epye Hɛrɔd, ⁷ ajɔ́ ne maá yimbɔ aké, “Nkelé nnó, Nchyege wɔ yénde genó ɛyigé ɔkelege nnó menchye wɔ.” ⁸ Maá yimbɔ ase majye mma wuú ajye jɔ́o ne mfwa Hɛrɔd aké, “Fye mekpo Jɔn menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ fa né gebagé nkpagene nana.” ⁹ Mechó ewéna epye Hɛrɔd álá jɔ́o, yémbɔ élé jì akele mé né mbe ushu ankéé bií abi áchwɔ́o epaá, ákágɛ́ sé nkane amáge kwɔ́re mejɔ́o wuú. Aké bɔ́o bee ápye genó ɛyigé maá yimbɔ ajɔ́o. ¹⁰ Ájye ásó mekpo Jɔn né mmu gepúgɛ́ denɔ áchwɔ́o ne ewú. ¹¹ Ánérégɛ́ afyé ewú né gebagé nkpagene áchwɔ́o chyé maá yimbɔ mendée, ase ajye chyé mbaá mma wuú. ¹² Ne baá utɔ́o Jɔn áchwɔ́o kpá genkwɔ́o jíí ájye níí. Ájye ágare Jisɔs nkane epye ne Jɔn.

* ^{14:3} Ɛlú wáwálé nnó: Filip alú meso Hɛrɔd. Jì abá Hɛrɔdyas. Ɛbelege Hɛrɔd afere Hɛrɔdyas mendée Filip, abá.

Jisɔs achyɛ́ dɛlé bɔ́ áta menyɛ́
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jɔn 6:1-14)

¹³ Jisɔs awúgɛ́ abya negboné Jɔn, alyaá melu ewémbɔ ájyɛ kpe mmu ekpée ne baá utɔ́ bíí, áfé né mbaá ayi álu bɔmbɔ, nnó ebwó ábɛ́ ewú ebwó ebwó. Yémbɔ bɔ́ awúgɛ́ nnó akpe ekpée ale jyɛ, átané né umɛ malo áke ne uka ákwɔlege ji. ¹⁴ Jisɔs átanégɛ́ mmu ekpée, mankwó mapea mewaá, agé gejamégɛ́ bɔ́, ne meshwɛ akwó ji metɔ́ gétúgɛ́ ebwó, apyɛ ebwó ató mbaá mameé ayi ebwó ábɔ́ áméé.

¹⁵ Ndere nkwale akwónɛge baá utɔ́ bíí ájyɛ báne ji áké, “Ata bíí úfé ne mbaá yina alu eke mashwɔne, lyaá bɔ́ bina ájyɛ áná menyɛ́ né baá malo ayi álu fa kwókwólé ányé.”

¹⁶ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Ngé fɔ́ ula bi ebwó ájyɛ kɛ́le menyɛ́ wó. Enyú ambɔ́ chyége ebwó genó ányé.” ¹⁷ Baá utɔ́ bíí áké, “Déwyaá lé ntó bred étáa ne meshuú épea fa, ye genó eyigécha gepó.” ¹⁸ Jisɔs aké ne ebwó, “Chwɔge me ne éji.” ¹⁹ Agaré gejamégɛ́ bɔ́ bimbɔ aké ájwólé né dambyanja, asé ntóo bred eyimbɔ étáa ne meshuú épeá, ape ame mfaánebuú achyɛ́ matame mbaá Esɔwɔ agyá éjí ubauba achyɛ́ baá utɔ́ bíí, nnó ákaré mbaá gejamégɛ́ bɔ́ bimbɔ. ²⁰ Yéndémuú ányé ágbeé. Ne baá utɔ́ bíí áke ányweré ayi álaá, ágbeé usá úfyáneupeá. ²¹ Mpa bɔ́ abi ányé menyɛ́ yimbɔ mbɔgɛ́ alá gbɛ́é fɔ́ ándée ne baá wó, ande ebwó ebwó álu dɛlé bɔ́ átaá.

Jisɔs ake mfaá mekwó manaá
(Mak 6:45-52; Jɔn 6:15-21)

²² Epyégɛ́ mbɔ, Jisɔs aké baá utɔ́ bíí ákpe ekpée ábɔ́ mbɛ áchyaágɛ́ gentoógɛ́ mewaá. Ji ala meso agare bɔ́ nnó ebwó ákéré né upú bwó. ²³ Ánérégɛ́ mangaré ebwó nnó ákéré, akwó afé mfaá mékwé jimbií manɛmmyɛ. Alu éwu jimbií kpáa tɛ nkwale akwóné. ²⁴ Né gébɛ eyigémbɔ ekpée ewé ekpané baá utɔ́ bíí éfé mé tɛtɛ metɔ́ nnyi. Mbyo

ammye ne ewu, apyeé ngbannyi adoó ewu egbé ewé ne ewé. ²⁵ Elo né gejejégébí kpaá te dondo, Jisós ákéné mfaá meko manaá manjye báne ebwó. ²⁶ Baá utóó bíí áké ágéne nkane ji akéne achwó mfaá meko manaá, efo ekwó ebwó matóó ákálege áwére áké “Meló ɔ ɔ, meló ɔ ɔ”. ²⁷ Ténéténé yimbo Jisós ajóó ne ebwó áké, “Elé me, gbarege matóó nyú, défoge.” ²⁸ Pita ashúú ji meko áké, “Ata mbógé nnó ele wó wáwálé pye me ntó nshulé nke mfaá meko manaá nchwó mbané wó.” ²⁹ Jisós áké ne ji, “Shulé chwó, ajóge mbo.” Pita atané mmu ekpée ashule nnyi alo mánkené mfaá meko manaá manjye báne ji. ³⁰ Ne nkane ágené mbyo nnyi ammye ne eshye, efo ekwó ji metóó ne alo manke mmu nnyi. Akalé áké, “Ata, poó me.” ³¹ Jisós asá ebwó ténéténé yimbo agbaré ji, ajóó áké, “E é metóó ewé ɔfyéé ne me elú dada, waá áké wó ɔbe ne dembyo né metóó.” ³² Ebwó ákpégé né mmu ekpée, mbyo yimbo apwá. ³³ Eféé ne bóó abi álú mmu ekpée ánogé Jisós, ájóógé áké, “Wáwálé wó ɔlu Maá Esɔwó.”

Jisós apye bóó mameé átoó né Genésáret

(Mak 6:53-56)

³⁴ Bó Jisós ánerégé manchyaá gentoógé mewaá eyigémbo, ákwóné né melo Genesaret. ³⁵ Ne bóó abi álú eféé ákaá nnó gé Jisós na, álo meko né malo ayi álú né gebagé mewaá eyigémbo geko. Bóó bimbo ákpá yé bóó abi ámeé ako áchwó ne ebwó mbaá Jisós. ³⁶ Áne Jisós mmye nnó agó ebwó áta lé mano nkú jíí. Ne yéndemuú nemeé ayi ataá mano nkú Jisós atoó.

15

Jisós agarege unó bi ukwene ante bóó Jus áleré

(Mak 7:1-13)

¹ Bóó Farasi ne anleré mabé Esɔwó fo átané Jerosale áfé mbaá Jisós ágíí ji áké, ² “Ulanó ne baá utóó bye

ályaá mankwólégé unó bi ukwene ante sé áleré? Pe ebwó áshwónégé fó amu gefóó eyigé ukwene ante sé ájǎǎ nnó esé dépyégé ne dényégé menyéé.” ³ Jisós awúgé mbo ashuí ebwó meko aké, “Enyú ntó delyaá mabe ayi Esǎwǎ aké débélégé, dela kwólé lé unó bi ukwene ante nyú álerége? ⁴ Dese ndere Esǎwǎ ajǎǎ nnó, ‘Nógé mma wye ne nte wye.’ Ne ájǎǎ ntó nnó, ‘Mbǎgé muú ajǎǎ méjǎǎ mebo ne mma wuú yé elé ne nte wuú ábǎ manwá ji.’ ⁵ Yémbǎ né egbé ewé nyú, dela gáre lé nnó, mbǎgé muú abegé ne genó eyigé ji akage poó mma wuú yéé ebélé nte wuú ne geji, ‘Ágáre lé nnó anyé mé meno manchye geji mbaá Esǎwǎ.’ ⁶ Apyegembo abǎǎ sé manleré enógé, apoó mmá wuú ne nte wuú manchyéé ebwó geji wó. Wye mbo ne enyú desele mabe Esǎwǎ ne gembya gétúgé gepǎ eyigé ukwene ante nyú áleré. ⁷ Enyú bǎǎ dembwólé, Asaya muú ekpávé Esǎwǎ abǎ alu cho gébége agaré nyá mekomejǎǎ Esǎwǎ atomé ne enyú nnó, ⁸ “Bǎǎ bina ánogé me ne ubómeno, yémbǎ ánogé fó me né mmu matǎǎ bwó cháchá. ⁹ Enógé ewé ebwó ánoge me elú detú, nénde ásele unó ukwene ante bwó álerege eké mabe ya.”

Unó bi upye mekwaá alá beé fó cho né mbe ushuú Esǎwǎ (Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisós akuú njuné bǎǎ eniné mbo nechwó eta wuú, aké, “Wúge genó eyigé menkelege mangaré enyú ne kaáge nnó.

¹¹ Unó bi upye muú alá beé cho né mbe ushuú Esǎwǎ, upó fó ebi ukpéne ji né meno, elé eyi getanege ji né meno.”

¹² Jisós ajǎǎgé mbo baá utǎǎ bíí ake mmye afíí ji agíí áké, “ǎkaá nnó genó eyigé wǎ ǎjǎǎ mbo gepye bǎǎ Farasi áǎǎ matǎǎ wó?” ¹³ Jisós ashuí ebwó meko aké, “Nte wa muú alu né mfaánebuú agoóge nye yéndé genó eyigé ji alá péé

wó. ¹⁴ Dechyege gemege nyú efwyale gétúgé bᵔ Farasi bimbo. Ebwó álu bᵔ ame nónomé abi ájame abifo meti. Ne mbᵔgé muú ayi ame anómé ji, ajame nte muú ame nónomé meti, ebwó ako ákwéne mmu gepyéé.” ¹⁵ Jisᵔs ajᵔgé mbᵔ, Pita agii ji aké, “Gáré esé ula nekanémejᵔ eniné wᵔ otome na nnó, epᵔfᵔ unó bi ukpene muú né meno ne upyéé ji ála beé fᵔ cho né mbe ushuú Esᵔwᵔ.” ¹⁶ Jisᵔs aké ne ebwó nnó, Enyú ntó delú defᵔᵔ pᵔ eké ate? ¹⁷ Enyú dekaá fᵔ nnó, yéndégenó eyi gekpéne né meno gékoóge le né unᵔ ne getané wᵔ? Geji gepyéé fᵔ nnó muú ábé debadeba né mbe ushu Esᵔwᵔ. ¹⁸ Yémbᵔ unó bi útánege muú né meno utanege ji né mmu metᵔᵔ, ubi ne upye ji abeé debadeba né mbe ushuú Esᵔwᵔ. ¹⁹ Elé né metᵔᵔ ne uféré uboubᵔ utanege, ubi ne upye bᵔᵔ áwáne ate, ákwene malo, ánáne manáné tametame, ájo ejo, átenege ntésé gebyᵔ, ne manchᵔge mabᵔ ate. ²⁰ Gé unó bi upyéé muú ála beé fᵔ cho né mbe ushuú Esᵔwᵔ na. Mbᵔgé muú anyegé menyéé amu deba epyé fᵔ nnó ji ábégé cho né mbe ushuú Esᵔwᵔ.

Mendée ayi áfyéé metᵔᵔ ne Jisᵔs
(Mak 7:24-30)

²¹ Bᵔ Jisᵔs ályaá eféé, áfé né gebagé mewaá Tiya ne Sidᵔn. ²² Ne mendée fᵔ né geluage bᵔᵔ Kanaan ajwᵔlege né gebagé mewaá eyimbᵔ, achwᵔ báne Jisᵔs anene ji mmye aké, “Mpyáne Devid, Ata ge me meshwe. Melo nchye akpe maá wa mmye, achyege ji efwyale dᵔᵔ.” ²³ Jisᵔs ashúú yéé ji meko wᵔ, eféé ne baá utᵔᵔ bií ajᵔᵔ ne ji áké, “Bú mendée yina ajye néndé achyege esé efwyale ne mejᵔᵔ.” ²⁴ Ne Jisᵔs aké, “Esᵔwᵔ atᵔ me nnó nchwᵔ le mbaá bᵔᵔ Isreli abi álu eké magᵔmᵔme ayi ánomé.” ²⁵ Yémbᵔ mendée yimbᵔ achwᵔ tᵔ manó né mbe ushuú wuú anene ji mmye aké, “Ata poó me.” ²⁶ Jisᵔs ashúú ji meko aké, “Elómé fᵔ nnó muú ase menyéé ayi baá melᵔ ányé achyéé

bə mammye.” ²⁷ Mendée yimbə ntó ashuú ji meko aké, “Ata elú wáwálé, yémbə bə mammye ányéé uchəchəgéré menyéé ebi utanegé mfaá ekpókópógélé ante bwó ukwene mme.” ²⁸ Jisəs awúge mbə, ashuú ji meko aké, “E, é, mma metóó ewé ofyéé ne me eja gé. Esəwə apye nyé genó eyigé wə əkélege.” Wyé né gébé eyigémbə, Esəwə apye maá mendée yimbə atoó.

Jisəs apye gejamégé bəó mameé átoó

²⁹ Bə Jisəs ályaágé yéé eféé, ákoó né mapea géntoógé mewaá Galilií. Akwó mfaá mékwé ajwólé ka. ³⁰ Gejamégé bəó áchwə eta wuú ne ubwiré bə, bəó amé nónómé, bəó uchánchi, abi alá jógé mejóó alá wuú, ne gejamégé bəó mameé abifə. Ábelé ebwó mbe ushuú Jisəs ne apye ebwó ako átoó. ³¹ Bəó bimbo alá mano mekpə fuú ndere ágené bəó abi ábó alá jógé mejóó, ájəóge abi ábəó alá wuú, áwuú, bəó uchánchi átoó, ubwiré úkéne ne abi amé nónómé ágene. Bəó bimbo áféé Esəwə ayi bəó Isreli ánóge.

Jisəs achyéé delé bə ani menyéé

(Mak 8:1-10)

³² Jisəs akuú baá utóó bií ajəó ne ebwó aké, “Meshwe apyéé me ne bəó bina gé néndé ále mbə fa ndə eléé ne me ne nana ápó yéé ne genó eyigé ányéé. Nkélégé fə manlyaá ebwó ájyéé une mesa ekage muú bwó fə átəó né meti.” ³³ Baá utóó bií ágií ji áké, “Fa né mashwəne ese degene mbə menyéé fə ayi ákwanegé njuné bəó bina manyé né mbaá yina ayi melə elá épó?” ³⁴ Ne Jisəs agií ebwó aké, “Enyú dewyaá ntoó bred enií eféé?” Áshuú ji meko áké, “Dewyaá ntoó bred ékénéama ne ukéké baá meshuú.” ³⁵ Eféé mbə ne Jisəs agaré bəó bimbo aké, “Jwólege mme.” ³⁶ Aségé ye ntoó bred eyimbə ékénéama ne ukéké baá meshuú bimbo, achyéé matame eta Esəwə gétúgé menyéé yimbə. Agya ji ubauba achyéé baá utóó bií nnó ákáré mbaá bəó bimbo.

³⁷ Ebwó ako ányeé ágbeé ne gébége baá utóó bií ánywéré uba bi ulaá ugbeé usá ukeneama. ³⁸ Mpa ande abi anyeé menyé yimbo álu bó dèlé anií. Ápaá fó andée ne baá melo wó. ³⁹ Epyégémbó, Jisós ate bóó bimbo áwilé. Jimbo ajye kpe mmu ékpée afé né gebagé mewaá Magadon.

16

Ekwo bóó Farasi ne Sadusi ágíí Jisós nnó aléré ebwó ufélekpa

(*Mak 8:11-13; Luk 12:54-56*)

¹ Gébé eyigémbó, bóó ekwó Farasi ne bóó Sadusi áchwó mua Jisós aké, “Pyé ufélekpa ese dégé, manlere nnó Eṣowo ne atóme wó.” ² Yémbó Jisós ashúú ebwó meko aké, “Nkwale akwónégé nebuú né gelege deké bií ulome nye geyá. ³ Ne dondo akwónégé nebuú nshulégé goge, dansama aké apyeé deké, ‘Manaá achwó kwé’. Enyú degegé nkane nebuú nélú dekaáge gefógé genó eyigé gechwó pye, yémbó enyú dékaáge ula unó bi upye mbó né gébé eyigé na. ⁴ Enyú njye eniné na debo, delu bóó abi átií meso ne Eṣowo. Deklege me nléré enyú ufélekpa, yémbó yé uma nlérégé fó, wye lé ufélekpa Jona muú ekpávé Eṣowo ne me nlérege nye enyú.” Ajóógé mbó atané afé ji.

Jisós akwelé baá utóó bií mbeé nnó áse gébé ne yis bóó Farasi ne bóó Sadusi

(*Mak 8:14-21*)

⁵ Ne baá utóó Jisós achyaá géntoógé mewaá afé egbé ewé né, ndere ájye ájinte mamkpa bred. ⁶ Ndere ebwó ájyee, Jisós ajóó ne ebwó aké, “Sege gébé ne yis ekwó bóó Farasi ne ekwó bóó Sadusi.” ⁷ Ebwó álo manjogé ebwó ebwó aké, “Ndófo ajóógé mbó lé délá kpaá bred wó.” ⁸ Jisós akaá genó eyigé ebwó ajogé ne agíí aké, “E é metóó ewé enyú defyee ne me elu dada. Ulannó enyú dejóóge mechó bred ayi enyu dela pó ne ji? ⁹ Nnó enyú delu dekaá? Elúmbó eké

dejinte nnó me nkaáge chyéé enyú menyéé. Tege nkane nselé ntoó bred éta nchyéé delé bə eta ányéé ne usá ebi ulaá. ¹⁰ Ma tege ntó, ntoó bred ékénéama eyi nselé nya nchyéé delé bə enií ányéé ne usá ebi ulaá. ¹¹ Enyú dekaá nnó me mbó njóógé f́ ĺ gétúgέ bred ẃ? Gəge me mmá nyware njóó nnó ségέ gébé ne yis ekwə b́ó Farasi ne ekwə b́ó Sadusi.” ¹² Eféé mbə ne baá utóó bií ákaá yé nnó ji abə ajóógé atome f́ ĺ ne yis ayi apye bred amuale. Ajóógé atome ĺ ne unó bi ekwə b́ó Farasi ne ekwə b́ó Sadusi álérege.

Pita aké Jisəs alu muú ayi Esəwə akwere ji ela gefwa

(*Mak 8:27-30; Luk 9:18-21*)

¹³ Ne Jisəs alyaaége eféé, afé né gebagé mewaá Kaisaria Filipi. Akwónégé wye, agii baá utóó bií aké, “Ndé gefogé muú ayi b́ó ajóógé nnó me Maá Nte Mekwaá nlu?” ¹⁴ Baá utóó bií ashúú ji meko aké, “B́ó abifə ajóoge nnó ɔlu mewené Jɔn menwyaá b́ó manaá Esəwə, abifə aké ɔlu Elija ne abifə ntó aké ɔlu Jerimaya, elá ṕ mbə f́ ẃ, ɔkage be muú ekpávé Esəwə f́.” ¹⁵ Ne ama gií ebwó aké, “Yé enyú ambóó deké me nlu waá?” ¹⁶ Ajóógé mbə, Simun Pita ashúú ji meko aké, “Wə ɔlu Muú yi Esəwə akweré ji elá gefwa, Maá Esəwə muú álu mebe yéndégébé”. ¹⁷ Ne Jisəs ashúú ji meko aké, “Simun maá Jɔn, galógáló alu ne wə néndé, mechó ewé ɔjóó mbə, ákwaá f́ wə, aleré wə éwú ẃ, elé Nte wa né mfaánebuú ne aleré wə. ¹⁸ Ne ngarege wə nnó ɔkamege etarave. Gébégé ntenegé nye echomele b́ó ba, etarave ewena ne ebeé nebəme. Ne negbo nérpó ne uto mampwə ewu. * ¹⁹ Ne nchyege nye wə egbógóló né gefwa eyigé Esəwə ágbárege. Ne yéndégenó eyigé wə ɔshyaá fa mme, ebyénnó Esəwə ntó ashya mé né mfaánebuú ne

* ^{16:18} Elú wáwálé nnó: Mabə ‘Pita’ mantene nnó etarave né mejóó Grek.

eyigé wə əkamégé fa mme ebyénnó Ɛsəwə ntó akamé mé né mfaánebuú.”²⁰ Ne aji yé baá utóó bií etu nnó ékágé ágaré muú fə nnó ji ne alu Kras, Muú yi Ɛsəwə akweré ji elá gefwa.

*Jisəs agaré efwyale wuú ne negbo nií
(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ Ɛfée ne Jisəs alóó mangaré baá utóó bií pópó aké, “Mbó manjye né Jerosale, efée ákpakpa melo ne anóó baá abi ápye upe Ɛsəwə ne ánleré mabé Ɛsəwə, ápye nye me ngé gejamégé efwyale ne apyéé nye bóó áwá me. Yémbə ndó eléé ekwónégé Ɛsəwə abwəge nye me nkwilé né negbó.”
²² Ájógémbə, Pita ase ji átené babá, aló manshule ji ndo aké, “Cha-o! Ata Ɛsəwə akamégé mechó ewéna epye eta wye.”
²³ Yémbə Jisəs aké ne Pita, “Kwilé me mbe ushu, danchəmeló. Ɖgbéé me meti mampye genó eyigé Ɛsəwə akélege néndé ɔferégé unó nkane mekwaá, ɔferégé f́ eké Ɛsəwə.”

Meti efwyale ewé baá utóó Jisəs ábóó mankwólé

²⁴ Jisəs agáre yé baá utóó bií aké, “Yéndémuú ayi akelege mambé menkwólé wa, abó manjinte gəme jíí akpá gekwa jíí nnó ákame negbo mankwólé me. ²⁵ Néndé yéndémuú ayi akelege mampóó geɲwá jíí ebyénnó aníige nye geji, ne mbəgé muú akamégé manchyéé geɲwá jíí getú ya, ebyénnó abə nye geji. ²⁶ Ndé nsá ayi muú ábóó, mbəgé abege ne unó mme uko ne aníige geɲwá jíí? Ndé géfógé genó eyigé muú akágé chyéé mankwərə ne geɲwá jíí. ²⁷ Ngarege enyú unó bina uko néndé me Maá Nte Mekwaá nkerege nye ne utó bi Nte wa Ɛsəwə achyéé me ne makiénné ya ne nchyege nye yéndémuú nsá wuú, ndere ji apyéé utóó. ²⁸ Ngarege enyú wáwá lé nnó, gentəgé bóó álú mbə fáná, abi álá gbóó fə kpaá te ágene nye ndere Maá Nte Mekwaá achwóó nye mangbare gefwa jíí fa mme.”

17

Jisṣos akwṛé gefṣó agenege mané mané
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Nḁo ékéné ékógé, Jisṣos ase Pita, Jemsi ne Jon meḁmo Jemsi ákwó áfé né mfaá mékwé ájwolé ebwó ebwó. ² Ne áké apéle Jisṣos akwṛé gefṣó, ushu bií ugénege eké nésáné ḁme ne mandeé jíí abwolé áshwánege mané mané. ³ Ebwó áké apéle, ágé nkane Mosis ebwó ne Elija ákwómé mbélépó ájṣóge mejṣó ne Jisṣos. ⁴ Pita ajṣó ne Jisṣos aké, “Ata eló ndere esé délú fa. Mbṣgé ṣkélege nte nege nye enyú baá óto áléé fa, ama eta wye, ama eta Mosis ne ama eta Elija.” ⁵ Wye nkane Pita alu jṣóge mbṣ, áke apéle gekó gefó pópó gégénege mané mané gékweré ebwó ako mme ne meko muú atané né mmu gekó eyigémbṣ aké, “Gége maá wa ayi mbwi metṣó na, metṣó egṣó me ne ji, wuúge ne ji.” ⁶ Gébége baá utṣó bina áléé áwuú meko yimbṣ, efṣ ekwó ebwó metṣó ákwé pyó ne mashu mme. ⁷ Yémbṣ Jisṣos achwó ta ebwó ne ajṣó aké, “Kwilege mme défógé sé.” ⁸ Áké apéle ágé sé muú yicha wó ekosé Jisṣos ji mbií.

Elija achwó me

⁹ Nḁere ebwó áshulege mékwé ájyeyé Jisṣos áji ebwó etu aké, “Dégarége muú fṣ genó eyigé enyú dégené mbṣ kpaá te me Maá Nte Mekwaá akwilége né negbo.” ¹⁰ Jisṣos ájṣóge mbṣ, baá utṣó bií ágií yé ji áké, “Ulannó ánleré mabé Esṣwṣ ájṣó áké Elija abó mambṣ mbe akere meso fa mme gemege nnó Muú yi Esṣwṣ akwere ji ela gefwa achwó?” ¹¹ Jisṣos ajṣó aké, “Elú wáwálé nnó Elija abó mambṣ mbe achwó, akwyeyé unó uko nnó ube cho. ¹² Yémbṣ ngárege enyú wáwálé nnó Elija achwó mé ne bṣó ákaá fṣ gefṣgé muú ayi ji alu wó, ápye gabo ne ji nkane ejíí ebwó. Wyembṣ ntó ne ebwó áchyege nye Maá Nte Mekwaá efwyale.” ¹³ Efeyé mbṣ ne

baá utóó bíí bimbo álé kaá yé nnó mechó ewé ji abó ajóge mbo, atome mbo lé ne Jón menwyaá bóó manaá Esowo.

Jisós apye maá ayi amée gesasa atoó

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Ebowó ákérégé meso ábané gejamé gé bóó. Mende fò achwó tó mano mbe ushu wuú, ane ji mmye aké, ¹⁵ “Ata, ge me meshwe, maá wa mende amée gesasa. Ne nemeé eníné mbo nechyege ji efwyale dóó. Népyéé ji akwene yéndégébé né mewé né gébé eyigéfó akwene né nnyi. ¹⁶ Ne nchwó ne ji mbaá baá utóó bye yémbo ápulé nnó ápye ji atoó meti epó.” ¹⁷ Jisós ashuú meko aké, “É é enyú njye enina delu untantamé bóó abi dela fyéé metóó ne Esowo cháchá wó. Nkoge mbo metóó ne enyú nnó? Mmage bé ne enyú ndó enií ne défyéé metóó ne Esowo? Chwóge me ne maá yimbo.” ¹⁸ Achwó gé ne maá yimbo Jisós anyá meló nchye yimbo atané ji mmye. Wye né gébé eyigémbo maá yimbo atoó. ¹⁹ Ewyágé Jisós ne baá utóó bíí ála ébowó ébowó ne baá utóó bíí ágií ji áké, “Ulannó ne esé dépulé meló nchye yimbo mambuú apwó?” ²⁰ Jisós ashuú ébowó meko aké, “Melo nchye yimbo apwó enyú mambú gétúgé metóó ewé défyéé ne Esowo elu dada. Ngárege enyú wáwálé nnó, metóó ewé défyéé ne Esowo yé ebé elé hénéhéné eke nyiné mbwé ngboj, dekage gáre mékwé ewéna nnó, ‘Kwilé fa cho né mbaá yicha,’ ne ekwilége. Ye genó gefó gepwóó fó enyú mampye.” ²¹ [Yémbo Enyú dékage buú gefó gé meló nchye yina wylé mbógé dénege mmye ne délyage menyéé kpékpé gétúgé depóré Esowo ne mmyemenene.] *

Jisós ama gare baá utóó bíí ndere ji ágboó nye

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

* 17:21 Elú wáwálé nnó: Melo njwe ewéna epófó né mmú bo njwe gekwene abifo.

²² Bií fṓ ndere Jisṓs ne baá utṓó bií alú melu ema né Galilií, ajṓó ne ebwṓ aké, “Ela gachyέε áchyέge nye Maá Nte Mekwaá né amu bṓó nchye. ²³ Áwáne nye ji ne ndo eléé ekwṓnégé Eṣṓwṓ apye nye ji akwilé né negbo. Jisṓs ajṓógé mbṓ, baá utṓó bií ála mesómé mesómé ndere áwuú mbṓ.”

Jisṓs agáre mechṓ ḡka makpo echa upε Eṣṓwṓ

²⁴ Jisṓs ne baá utṓó bií áchwṓ né melo Kapanṓm, ndere ebwṓ álu ewu, ánselé ḡka makpo echa upε Eṣṓwṓ áchwṓ bane Pita ágií ji áké, “Nnó menlere nyú achyεge fṓ ḡka makpo echa upε Eṣṓwṓ?” † ²⁵ Pita akame aké, “Achyεge.” Gébégé ji ákere meso né mmu gepú, gemεgé nnó ánené meno, Jisṓs abó mé mbe ajṓó ne ji aké, “Simun nwyaá nkwe mangií wṓ. Nde ufṓó bṓó abi afwa mme ásele ḡka makpo ne maḡka yifṓ eta bwṓ? Ásele na le mbaá ambṓó melo wa mbaá aḡkéé bṓó?” ²⁶ Pita ashúú ji meko aké, “Ásele mbaá aḡkéé bṓ.” Ajṓge mbṓ Jisṓs aké, “Mbṓ ebyennó baá ambṓó melo áchyεge fṓ ḡka makpo. ²⁷ Yémbṓ esé dekélégé fṓ nnó depye matṓó ásó bṓó abi. Shule né gentógé mewaá, ṓḡme eno wye. Meshúú mbe ayi ṓbṓó, néné meno wúú ṓgene nye ḡka wye, ekwanege machyέε ḡka makpo ya ne eyje. Bṓ eji ṓchyέε eta bwṓ.”

18

Ndé muú alú muú kpaá

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Ewyá yέé wṓ, baá utṓó Jisṓs ajyέé agií ji áké, “Ndé muú ábéé muú kpaá né gefwa eyigé Eṣṓwṓ ágbárege?” ² Jisṓs akuú maá fṓ kṓó ayi alu eféé, achwṓgé apye ji aténé né metṓómetṓó baá utṓó bií. ³ Ne aké, “Ngaréagé enyú

† ^{17:24} Elú wáwálé nnó: ḡka makpo yina, elé ḡka eyi yéndémuú Jus áchyεge nnó ákwyεge echa upε Eṣṓwṓ.

wáwálé nnó muú ála kworé abe eké mamane kóó wó, abe fó muú ayi anyé nye gefwage Esòwò. ⁴ Nðere elúmbò, yéndémuú ayi ashulege mmye ji mme nkane maá yina ne abeé muú kpaá ayi apwòd amu né gefwa eyigé Esòwò ágbárege. ⁵ Yéndémuú ayi akamege mampye galógáló ne mamane kóó nkane ayina né mabò ma, ebyennó ase mbó lé me.

Mmuameno mampye gabo

(Mak 9:42-48; Luk 17:1, 2)

⁶ “Yémbò, yéndémuú ayi apyéé mamane kóó nkane ayina nnó apye gabo né geluagé bòó abi áfyéé metòó ne me elú galógáló nnó áshii ji gekpékpége ntaá né geme áhémé ji né gentoógé ebéé mega. ⁷ Meshwe apyéé me ne bòó mme yina gétúgé unó bi uténe ebwó ápyéé gabo. Unó bina ubò mampye, yémbò ebòó nye ne muú ayi aténe nte yifò nnó apyéé gabo. ⁸ Mbógé ebwò wye, yélé geká jye ne gétene wò nnó apyéé gabo, só geji ofómé. Elú galógáló nnó okpe né gerwá gechúchúle ne nnó okpe né mewe ewé élá nómégé ne upò menyammye bye uko. ⁹ Ne mbógé dambòónnyi wye atene wò nnó apye gabo, pwólé ji ofómé, élu galógáló nnó okpe né gerwá gechúchúle ne nnó okpe né ntoné mewe ewé élá nómégé ne amé ápeá.

Nekanémejòó egòmmeme ewé enomé

(Luk 15:1-7)

¹⁰ “Sege gébé, debyagé fò yéé muú ama né geluágé abi áfyéé matòó ne me eké ambáné kóó. Néndé, makiénné bwó álu yéndégébé né mbe ushuú nte wa muú alu né mfaánebuú. ¹¹ Néndé Maá Nte Mekwaá achwó mampoó bòó abi álá ákwòlege deporé Esòwò.

¹² “Dese nnó muú awyaá usaá magóhime úta ne éma enogé apyéé nnó? Mferé nnó ályágé ayi usaá uni meso nekuúneeni né mbyò mékwé afe akéle ewé enomé kpaá

té ágéne. Pɔ mbɔ? ¹³ Akelégé ewu agegé, ngarege enyú wáwálé nnó, abeé ne nechóchó dɔɔ né gétúgé ema ewé ji agené apwɔ áyi usaá uni meso nekuúneeni áyi ála no wó. ¹⁴ Wyémbɔ ntó ne Nte enyú muú alu né mfaánebuú alá kélégé nnó yéé muú ama áno né geluágé abi áfyéé metɔɔ ne me eké ambáné kɔɔ.

Jisɔs alere ndere muú abeé ne nte meɲme ayi apye ji gabo

¹⁵ Jisɔs afé mbe manlérégé aké, “Mbɔgé nte meɲme wye né echomele bɔɔ ba apyege gabo eta wyeé, chó báné ji bíbí ɔpye ji akaá gyeé ayi ji apyeé. Mbɔgé akamégé nnó alu gyeé ebyennó dema se ate ndere aɲme. ¹⁶ Ne mbɔgé alá kamé nnó genó eyigé ji apyeé gélú gyeé wó, ‘se muú ama yé apea ɔkere eta wuú nnó unó bi ɔjoge ne ji bɔɔ apea ye aleé ábé ndere bɔɔ ntesé.’ * ¹⁷ Ne mbɔgé ake ashya wye shyá nnó apɔ gyeé né genó eyigé ji apyeé, kpá mechó ewémbɔ cho ne ewu né echomele bɔɔ ba. Ne mbɔgé echomele epagé nnó ɔlu chó ne ji alá kámé wɔ, sege ji nkane muú ayi alá afyeé metɔɔ ne Eɔwɔ wó ye eké mensele ɲkamakpo.” †

Baá utɔɔ Jisɔs áwyaá eshye fa mme

¹⁸ Jisɔs ajɔɔgé mbɔ aké, “Ngárege enyu wáwálé nnó yéndégenó eyigé enyú deshaá fa mme, ebyénnó Eɔwɔ ashyaá mé geji né mfaánebuú. Ne yéndégenó eyigé enyú dekamégé fa mme ebyennó Eɔwɔ ntó akamé mé geji né mfaánebuú. ¹⁹ Ne genó eyigéɔ eyigé mimage gáre enyú gelu nnó, yéndégébé enyú ápeá fa mme dekamégé meko ama mangíí Eɔwɔ genó, dénege mmye Nte wa muú alú né mfaánebuú achyege enyú geji. ²⁰ Néndé yéndé mbaá yi

* ^{18:16} Elú wáwálé nnó: Né melɔ ɲwe ewéna, ajɔɔ wye ɲkane asame né mmu ɲwe Deterɔnɔmi 19:15. † ^{18:17} Elú wáwálé nnó: Anselé ɲkamakpo ányéé nya bɔɔ upwɔ gétúgé eyigémbɔ bɔɔ ásele nya nnó ebwɔ álu bɔɔ ubee.

boó ba ápeá ye aléé áchomé gé mbaá ama me ntó mbe eféé ne ebwó.”

Jisós alere nnó déjinte gabo ayi ate aḡme ápyeé eta sé

²¹ Pita achwó gíí yé *Jisós* aké, “Átá njíge mbó nte gabo ayi nte meḡme apyéé eta wa ndó eníí? Nnó kpaá te ndó ekeneama?”

²² *Jisós* ashuú ji meko aké, “Ngba, epófo ndó ekénéama, obó manjíí ji nte usaá ndó uléé meso efya né malu akeneama. ²³ Me ngarege enyú mechó ewé gétúgé gefwa eyigé Esəwə ágbárege gélú eké abya yina. Mfwa fó abóó mankwólé boó utóó bií abifo áchwó ne boó utóó bií ányeé ji. ²⁴ Ndere alo ula mankwólégé, boó utóó bií abifo áchwó ne muú utóó wuú ayifo ama ayi agbaré ji gejamé gé ḡka eyi epwə amu. ²⁵ Ne elé alá kaáge kwə ujwóó bií ji anyeé mfwa yimbə, mfwa yimbə aké ákpó mende yimbə, mendée wuú ne baá ne yéndégenó eyigé ji awyaá nnó agé ḡka akwə ujwóó bií. ²⁶ Ajoóge mbə, muú utóó wuú yimbə abogéné mmye mme ne mbe ushu mfwa yimbə, ane ji mmye aké, ‘Áta, nkpa geke jyé, chyéé me gébé nkwəle nye ujwóó byeé uko.’ ²⁷ Apyé gé mbə meshwe akwə mfwa yimbə metóó dóó alyaá ji nnó ajyeé akwə gé sé ujwóó bimbo. ²⁸ Yémbə, ndere muú utóó yimbə atané mbaá mfwa ajyeé dafye agé nte muú utóó ayifo ayi agbaré ji eké ké ḡka ewé elé pó yeé genó mameé ne ḡka eyi ji agbaré mfwa yimbə. Apye ji anyuá amu mmwólé aké, ‘Chyeé me ḡka ya eyi onyeé.’ ²⁹ Nte meḡme yimbə abogéné mme ane ji mmye aké, ‘Nte, chyéé me gébé nkwəle nye ujwóó bye!’ ³⁰ Yémbə mende yimbə akame wə. Tenétené yimbə afye mende yimbə né denə nnó akwə ujwóó bií uko. ³¹ Gébé gé boó utóó mfwa abifo ágené mechó ewéna, metóó esó ebwó dóó ájye toó mfwa yéndégenó eyigé gepyeé. ³² Mfwa akuú muú utóó ayi mbə, ayi ji abó ajoó nnó akwə gé sé ujwóó bi ágbarege ji nnó achwó. Achwó gé, ajoó ne ji aké, ‘Wə muú mebo yina, oné

me mmye ngé wə meshwɛ, nlyáá gekpékpéyé ujwóó ebi ɔnyé me; ³³ ɔbó ɔlu mangé ntó nte meɲme wye meshwɛ ndere me ngené wə meshwɛ, pó mbó?” ³⁴ Ne metóó esó mfwa yimbó dɔó ajóó aké áfyé mende yimbó né denó átulé ji kpaá tɛ akwóle ujwóó ebi anyéé ji uko.” ³⁵ Jisɔs áneréyé manjóó aké, “Wyembó ntó ne ebe nye ne ɛsɔwɔ Nte wa muú alu né mfaánebuú. Mbógé ɔlá jinte gabo ayi nte meɲme wye ápyéé ne metóó wyeé meko wó, ɛsɔwɔ apyéé nye ne wə ntó wye ndere mfwa yimbó abó apyéé ne muú utóó wuú yimbó.”

19

Jisɔs alerege depɔré manwá neba

(Mak 10:1-12)

¹ Jisɔs anerege manjóó depɔ ɛtire na deko, alyáá gebagé mewaá Galilií afé né gebagé mewaá Judiya achyaá ebéé Jodan. ² Gejamege bóó gekwɔle ji. Apye abi ámeé átoó. ³ Ndere ji alú ewú, bóó Farasi fɔ áfé eta wuú mammua ji áké, “Nnó ebé esé ekamé nnó mende awá neba ne mendée wuú né yénde eké mechóó?” ⁴ Ágíge mbó, Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Elu wáwálé nnó enyú deké mé né mmu ɛsɔwɔ nnó, té ula ulóó ebi ɛsɔwɔ muú ákwyeé nyá bóó, akwyéé ebwó, mende ne mendée.” ⁵ “Getú eyigé na mende alyage nye mmá wuú ne nte wuú afé acho mmye ne mendée wuú ebwó ápea ákwé muú ama. ⁶ Ebwó ápó sé bóó ápeá nana, ála muú ama. Ndere elúmbó bóó abi ɛsɔwɔ áchomé chónchó né neba ékágé muú akya nnó atyáa.” ⁷ Bóó Farasi abimbó ágíí ji áké, “Ulannó ne ebe Mosis ejóó eké mende akáge chyéé mendée wuú mekpo ɲwe manlere nnó awá neba ne akage lyaá ji?” ⁸ Jisɔs ajóó ne ebwó aké, “Mosis akame nnó enyú déwá neba ne andée nyú gétúgέ mekpo meto nyú. Yémbó, ebo epófó mbó gébéyé ɛsɔwɔ abóó mbe akwyéé mende ne mendée.

Jis̄s alérege dep̄r̄é ul̄o ne neba manwá

(Mat 5:27-32; Mak 10:11, 12; Luk 16:18)

⁹ “Ne ngárege enyú nnó, yéndé mende ayi awáne neba ne mendée wuú, mb̄ogé mendée yimbo alá kwe ul̄o wó ne ayyege ba mendée ayichá akwé mbo lé ul̄o.” ¹⁰ Baá ut̄ó Jis̄s áj̄ó ne ji áké, “Ebege nnó wye mechó ul̄ó ewuewu ne muú akágé wa neba ne mendée wuú, elu charjéné nnó mende ábagé ye mendée cháchá.” ¹¹ Jis̄s ashúú ebwó meko aké, “B̄ó ako f̄ó wó ákamégé manjw̄ole ayi alá ábá neba wó. Ekose b̄ó abi Es̄w̄o achyéé ebwó eshye ne ákágé jw̄ole. ¹² Kágé nnó ábyé ande abif̄o mpé, abif̄o élé ákwaá ne ápyéé ebwó álu mbo. B̄ó abif̄o ájw̄ole wyemb̄o eké mpé gétúgé ut̄ó gefwa eyigé Es̄w̄o ágbárege. B̄ó abi ákamégé manjw̄olé ayi ála abá neba wó ájw̄olé.”

Jis̄s ajé ambáné k̄ó

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ B̄ó f̄o áchwó ne baá bwó eta Jis̄s nnó anéré ebwó amu makpo anemmye mbaá Es̄w̄o ajé ebwó. Baá ut̄ó bií ányá b̄ó bimbo. ¹⁴ Yémb̄o Jis̄s aj̄ó ne ebwó aké, “Lyáge ambánékó áchwó eta wa, ekagé dégbé ebwó néndé gefwa eyigé Es̄w̄o ágbárege gelú eyigé b̄ó abi álu ndere baá bina.” ¹⁵ Aj̄ógé mbo, anere ammu né mekpo yéndé maá ajé ebwó, anerege alyaá yé melu ewémb̄o afé.

Abya muú ŋka

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Bií uma mende f̄o afé mbaá Jis̄s. Ágíí ji áké, “Ménleré mb̄ogé nkélege geŋwá eyi gélágé byéé, nde galógáló ayi mb̄ó mampye?” ¹⁷ Agíge mbo, Jis̄s ashúú ji meko aké, “Ulannó w̄o ogíge me genó eyi gelóme, Es̄w̄o mbií ne alú muú ayi alóme. Mb̄ogé okélege mambo geŋwá, nógé yé mabe Es̄w̄o.” ¹⁸ Ne mende yimbo agíí Jis̄s aké, “Mabe ayi nde?” Jis̄s ashúú ji meko aké, “Ōwáge muú, okwége

ulo, ɔjogé ejo, ɔténegé ntésé gebyó. ¹⁹ Nógé nte wyeé ne mmá wyeé ne gbógé ne nte ménmé wyeé ndere ɔgboó ne geme jyéé.” ²⁰ Ne mende yimbɔ ashúú Jisɔs meko aké, “Nlɔ mambélé mabé yina mako, ndegecha gelaá?” ²¹ Jisɔs ajɔ́ ne ji aké, “Mbɔge ɔkelege mambɛ chó, gé genó eyi gélaá, chó kpoó yéndégenó eyigé ɔwyaá, ɔchyeé ɲka yimbɔ mbá ubya bóó, ne ɔbéé nye ne gefwa né mfaánebuú. ɔpyegé mbɔ, ɔchwó ɔkwólé me ndere maá utɔ́ wa.” ²² Mende yina awugé ndere Jisɔs ajɔ́, alyaá afé meshwemeshwe ne mesómé néndé ji awyaá gefwa dɔ́. ²³ Ne Jisɔs ajɔ́ ne baá utɔ́ bií aké, “Ngárege enyú wáwálé nnó ejwerége ne muú ɲka akpe né gefwagé Ɛsɔwɔ.” ²⁴ Mmage gare enyú nnó elú wáwá nnó mpɔ mashwɔne áshwá né embú ábyamé ne nnó muú ɲka akpe né gefwagé Ɛsɔwɔ ágbárege. ²⁵ Baá utɔ́ bií áwúgé mbɔ matye mawa ebwó meno ne agige ate aké, “Ne ndé muú yi abɔ nyé geɲwá eyi gélagé byéé?” ²⁶ Jisɔs ape ebwó domeé ajɔ́ ne ebwó aké, “Ákwaá ákágé pye fɔ́ ufɔ́ unó bina, yémbɔ Ɛsɔwɔ akage pye unó uko.” ²⁷ Pita ashúú ye ji meko aké, “Gé esé delyaá unó sé uko dékwɔlege wɔ. Ndé nsá ayi esé débɔ́ nye?” ²⁸ Jisɔs ajɔ́ ne ebwó aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó, enyú abi dékwɔle me dejwɔlege nyé ntó ndere afwa mampáné depɔ́ né matoó áfyáneápeá ayi bóó Isreli gébége Maá Nte Mekwaá ajwólégé né geluɔ mamgbare gefwa jii né mme meke. ²⁹ Ne yémbɔ muú ayi alyaá upú, áɲmé, nte ne mmá, yé baá yé lé makɔ́ gétúgé alu menkwólé wa, abeé nye ne bóó ne gejamégé unó bi upwɔ amu. Ne Ɛsɔwɔ achyege nye ji geɲwá eyi gélagé byéé. ³⁰ Yémbɔ gejamégé bóó abi álú mbɔ mbe nana, meso gébé álaá nye meso ne gejamé abi álú mbɔ meso nana ábeé nye mbe.”

20

Jisɔs atoó nekanémejɔ́ ampyéé utɔ́ né mekoó

umpome

¹ Jisós ama ajóó aké, “Gefwa eyigé Esòwò ágbárege gelú eké nekanémejóó enina. Bíí uma mende fò afé ntone gesé dondo ajye kelé bọ́ó abi ájyeyé pye utóó né mmu mekóó wuú. ² Ajyeye, bọ́ó abi ji abọ́ó mbe ágene ákame nnó ji achyeye yéndémuú ebwó meno ñka ewé yéndémuú anyeyé mé né bíí uma ne agare yé ebwó nnó ajye alo utóó. ³ Kálánká eneéneama ekwónégé ama jyeyé dafye age bọ́ó abifó átene wye detú né ntóné gese. ⁴ Ajóó ne ebwó aké, ‘Enyú ntó chogé depye utóó né mmu mekóó wa. Nchyeye nye enyú genó eyi gepyeyé matóó ágóó enyú.’ ⁵ Abimbó áfé manjyeyé ló utóó. Mbóó mekóó yimbó apyeyé wyembó né metóó ñwómésé. Né kálánká eléé ama jyé pye wyembó. ⁶ Genógé kálánká eta né nkware mende yimbó ama jyé né gese, ama gé bọ́ó áténé wye efeé detu. Agíí ebwó aké, ‘Enyú dechóó bíí bina detu, elo mbó?’ ⁷ Áshuú ji meko aké, ‘Muú fò ákuú esé nnó depye utóó wó.’ Aké ne ebwó, ‘Enyú ntó choge depye utóó né mekóó wa.’

⁸ “Nkware akwónégé mbóó mekóó yimbó ajóó ne mempelé bọ́ó utóó bíí aké, ‘Kuú ampyeyé utóó bimbó ako áchwó ne òchyeyé yéndémuú ñka jíí. Bòmbe chyé bọ́ó utóó abi álaá meso, ne abi abó mbe chyé ebwó kwyakwya.’ ⁹ Ne bọ́ó abi ábó áchwó né kálánká eta né nkware anyé wye meno ñka ema ne abi áchwóó te dondo. ¹⁰ Abi ábó mbe áchwóge áfere nnó ebwó ányeyé nye ñka dọ́ó ápwó abifó, yémbó ebwó ntó ányé wye ñka janja. ¹¹ Ndere ebwó ásele ñka eyimbó álo manménégé áshuúlege mbóó mekóó ndo, ¹² ajóge aké, ‘bọ́ó abi ósele ebwó kwyakwya apye utóó lé né nchwaneke ama yémbó òchyeyé ebwó meno ñka wye ndere esé abi dégene efwale depyeyé utóó bíí kpógele né mmu gebábálégé ñmeé!’ ¹³ Yémbó mbóó mekóó ashuú muú bwó ama meko aké, ‘Mejée wa me mfwale fó wó, wó. Òkame manse ñka ndere yéndémuú anyeyé mé né bíí uma, epó

mba? ¹⁴ Σε ηκα jyeé wulege, membóó ne nke nchyege muú utóó ayi kwyakwya wye ndere nchyeé wó. ¹⁵ Nnó nlu gyéé mampye genó eyigé nkelege mampye ne ηκα ya? Wa metóó εσόó wó ele nlu muú ayi nchyege εchye?” ¹⁶ Jisós anerege ajóó ye aké, “Bóó abi aηea mbó gеме fina akwene nye mbya né meso gébé ne abi alu mbó mbya fina aηeage nye gеме né meso gébé.”

Jisós ama gáré máηáne aléé nkane ji agboó nye

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Ndere bó Jisós ákwóme ájyeé né Jerosale, ase baá utóó bií áfyaneápeá ebwó átené babá. ¹⁸ Ajóó ne ebwó aké, “Wuúge, εsé dékwóme mbó déjyeé né Jerosale, εwu, áfyéé nye Maá Nte Mekwaá né amú anóó baá ampyéé upe Εσωω ne ánleré mabé Εσωω. Ebwó ajógé nye nnó, me nkwe mpa, áwá me. ¹⁹ Ne áfyéé nye ji né amú bóó abi álá pó bóó Jus. Ebwó ájwyaáge nye ji, átulege nye ji ne utó ne áwóme nye ji né gekwa agboó. Yémbó, ndó éléé ékwónégé Εσωω apyeé nye ji akwilé né negbo.”

Dékpakpa né gefwagé Εσωω

(Mak 10:35-45)

²⁰ Wye né gébé eyigémbó, mendée Σεβεδεε afé mbaá Jisós ne baá bií ande ápeá, ató mano né mbe ushu wuú, agíí Jisós nnó apoó ji. ²¹ Jisós agí ji aké, “Ókélege ndé?” Ashuú ji meko aké, “Nkélege nnó, né meso gébé ójwólégé óke ógbarege gefwa jyeé ópye baá ba bina apea ájwóle ntó ne wó né malu enoge, ama né εgbe ebwónyε wye ne ayifó né εgbe ebwóbe wye.” ²² Ne Jisós ajóó ne ebwó aké, “Enyú dekage genó eyigé degígé mbó. Nnó enyú dekage nyú nye ηkó εfwyale ayi me nyuú nye?” Áké, “Ε έ, εsé dekage.” ²³ Ákamege mbó, Jisós ajóó ne ebwó aké, “Nkame wáwálé nnó enyú dékágé gé nye εfwyale nkane me ngene nye, yémbó me fó njyaá bóó bi ájwólege né ebwónyε wa ne abi

ajwolege né ebwabe wó. Malu yimbo alú elé ayi bós abi Nte wa ajyaá me nnó ajwolé wye.” ²⁴ Ne baá utóó Jisós abi makpo áfya, áwúgé genó eyigé abi ápeá ápye, matóó ásó ebwó dós.

²⁵ Ne Jisós akuú baá utóó bií ako ajóó ne ebwó aké, “Enyú dekaá nnó afwa mme abi álá pó bós Jus áselé utó bwo ápyeé yéndégenó eyi géjii ebwó metóó ne bós bwo ne ye ákprakpa melo áwyaá utó bi ajóge mechó ne bós bwo ébyé. ²⁶ Ne ébégé fó mbo ne enyú. Yéndémuú nyú ayi akélege mambe muú kpaá abó mambe ménkpané defwé nyú; ²⁷ yéndémuú nyú ayi akélege mambe menombé abo mambé eké mewé nyú. ²⁸ Wye nkane Maá Nte Mekwaá, ji achwóó fó nnó bós ákpá ji defwé wó, achwó lé mánkpá bós defwé nnó achye geme jii mawené gejámégé bós né gabo.”

*Jisós apye bós ame nónómé apea ágene
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Jisós ne baá utóó bií ályage Jeriko, gejamégé bós ákwolé ebwó. ³⁰ Wye né gébé eyigémbo, ande fó ame nónómé apea abo ajwólé né mapea meti. Nkane bós ajóógé nnó Jisós ale koó ande bimbo ábege áke, “Ata, Mpyáne Devid gé esé meshwe!” ³¹ Bós bimbo ányá ebwó áke, “Kwenege nyáme”, yémbo ábeé lé beége ne eshye áke, “Ata, Mpyáne Devid, gé ese meshwe.” ³² Jisós awúgé mbo atené, akuú ye bós ame nónómé bimbo apea ágií ebwó aké, “Ndé genó dekelege me mpye eta enyú?” ³³ Áshuú ji meko áke, “Ata, dékelege nnó apye esé dégene mbaál!” ³⁴ Meshwe akwó Jisós metóó getúge bwó ne ata ame bwó. Ténéténé yimbo álo mángéné mbaá ne ákwolege ji.

21

*Jisós akpe né Jerosale nkane mfwa
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jón 12:12-19)*

¹ Ndere Jis̄s ne baá utóó bíí álé kwókwólé ne Jerosale, ákwónégé Betfage melo ewé elu né mfaá Mékwé Olif. Jis̄s áfere baá utóó bíí makpo ápeá ató nnó ábó mbe. ² Ndere atome ebwó, ajóó aké, “Chogé né maá melo ayi alu mbo enyú né mbe, ténéténé dégene nye maá géjujá eyigé áshíí ne maá wuú ne egbe mmye. Kaáge dechwó me ne ubi. ³ Ne mbógé muú agigé enyú ula bi dekage geji, garege ji nnó, ‘Ata ne akélege ubi.’ Ténéténé yimbo, alyágé enyú dechwó ne ubi.” ⁴ Éwéna epyembo nnó ebe wáwálé ndere muú ekpávé Ésowo abo ajóó nnó,

⁵ “Gare bóó Sayon nnó,
Gege mfwa nyú,
apó ne nepa,

ajwólé mfaá géjujá achwóó ne maá mbyene géjujá.” *

⁶ Baá utóó bimbo ájyé gé ápye wye ndere Jis̄s agare ebwó. ⁷ Áchwógé ne géjujá yimbo ne maá etá Jis̄s, áfere mandeé bwó ágyaá ubi meso ne Jis̄s akwó ajwólé mfaá. ⁸ Ne gejamégé bóó abi álu eféé ágyaáge mandeé bwó né meti. Ábifo ásórege uwó mámé ágyaáge ntó né meti nnó Jis̄s akoó mfaá. †

⁹ Gejamégé bóó ájyéé mbe abifo ákwólege meso ne Jis̄s alu metóó metóó. Ebwó ako álo mankálegé áke,

“Matame mábé ne mpyáne Devid!
Mejé ebé ne muú ayi achwóó né mabo Ata.
Matame mábé ne Ésowo muú alu
né mfaánebuú eniné mfaá mfaá!”

¹⁰ Wye ndere Jis̄s akpené né Jerosale, melo meko enyigé tegétege ne bóó álo mangígé áké, “Acha muú ayi achwóó mbo waá ye?” ¹¹ Ne gejamégé bóó abi akene ne Jis̄s ashuú

* ^{21:5} Elú wáwálé nnó: 1. Sayon elé melo Jerosale. 2. Gébé gé bó Jis̄s, afwa ájwólege lé né mfaá mpó mekagala ne ákene. Ubya bó ne ukene mfaá ujuna. † ^{21:8} Elú wáwálé nnó: GE na ne bóó Jus apye manse muú kpaá ne enoge.

meko áké, “Elé Jisṓs muú ekpávé Eṣṓwṓ ayi atané né melo Naseret né gebagé mewaá Galilií.”

*Jisṓs abú bṓṓ bi ákpóó unó né mmu echa upe Eṣṓwṓ
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jṓn 2:13-22)*

¹² Ne Jisṓs akpégé né melo Jerosale akpe né mmu dachi echa upe Eṣṓwṓ, abú bṓṓ bi ákpóó ne abi áname unó. Atyá makpókpógélé bṓṓ abi ákene gesegé manka mankworé ne malu ujwólé bṓṓ ako abi ákpóó upwine melo ebi ápye upe Eṣṓwṓ ne ubi. †

¹³ Ndere Jisṓs apyembo, agare ebwó aké, “Ása né mmu ḡwe Eṣṓwṓ nnó, Eṣṓwṓ aké, ‘Gepú ya eyíge bṓṓ áchómege wye mamféé me ákuú nye geji nnó gepúgé mmyemenene.’ Yémbṓ enyú débwalé gǣjí gelá melu ewé ánjó ábigé wyéé!”

¹⁴ Ndere ji alú né mmu echa upe Eṣṓwṓ, bṓṓ amé nónómé ne abi ubwire áfé eta wuú. Apye ebwó ako átoó. ¹⁵ Ánṓṓ baá ampyéé upe Eṣṓwṓ ne ekwṓ anlere mabe Eṣṓwṓ ágé ukpékpé unó bi Jisṓs apyéé ne áwú ntó ndere baá melo ákalege né mmu echa upe Eṣṓwṓ, nnó matame mábé ne mpyáne Devid. Áwugé mbṓ matṓṓ ásó ebwó. ¹⁶ Ágí Jisṓs áke, “Ṑwuú mbṓ genó eyigé baá melo ájóge?” Jisṓs ashúú ebwó meko aké, “Eeh nwu, nnó enyú délu danjú genó eyigé asame né mmu ḡwe Eṣṓwṓ? Ásá wye nnó; ‘Ṑleré baá melo ne abi álu maka amu ndere áfégege wṓ’.”

¹⁷ Jisṓs ajóge mbṓ alyá ebwó afé né melo Betani ajye bele ewu.

*Jisṓs alweré genṓṓge fig gǣgbó
(Mak 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Bíí ujayágé, dondo gemua mme, ndere Jisṓs abṓṓ mankeré meso né Jerosale, akwónégé meti mesa alo mamye ji. ¹⁹ Agé genṓṓ eyigé akuú nnó fig né egbé meti.

† 21:12 Elú wáwálé nnó: Gepwine melo gélú getu eyigé bṓṓ Jus ápye upe mbaá Eṣṓwṓ.

Afé wye nnó waá agene umpomé fó wyeé, yémba yeé géma age wə ekosé bya ubíubi. Jisəs ajóó ne genóó eyigémba aké, “Te mme abyéé, wə əmagé wóó sé umpomé.” Ténéténé yimba genó eyigémba gewaḡésé gégbó. ²⁰ Ne baá utóó Jisəs ágégé mba ála mano mekpo fuú, ágíge ate aké, “Genógé fig eyigé na gégbó mba wáwá ndé?” ²¹ Ne Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Ngarege enyú wáwále nnó, mbəgé enyú defyegé matóó ne Esəwə ne déla pó ne dembyə né eshye ewe ji awyaá, dépye nye unó nkane me mpyeé mba ne genəge fig, yé ebé lé ebi upwáó bina dépye nye ubi. Dékage jóó yé ebé lé ne mékwé ewéna nnó, ‘Táné fa əjyé əkwé né mmu ebéé mega’, Esəwə apye wye nkane enyú déjóó. ²² Mbəgé défyegé matóó nyú ne Esəwə ne dégíge yéndégenó né mmyemenene achyege nye enyú geji.”

*Ágíí Jisəs mbaá ayi uto bi utané
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisəs akeré né mmu echa upe Esəwə, akpégé mmu alə manleré bəó mekomejəó Esəwə. Ndere alérege anóó baá abi ápyeé upe Esəwə ne ákpakpa melə áchwáó báne ji, ágíí ji áke, “Ndé uto ebi əwyaá mampye unó bina? Waá achyeé wə uto ubi?” ²⁴ Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Me ntó nwyáá awa nkwe mangíí enyú, deshúgé me meko me ngarége enyú uto ebi me nwyáá ne mpyeé unó bina. ²⁵ Waá achye Jən uto manwyaá bəó manaá Esəwə, Esəwə waá akwaá?” Jisəs ágíígé mba álə manyége mbeé ne ate áké, “Dejógé mba nye nnó? Ébge dejóógé nnó élé Esəwə ne achyeé Jən uto bi, agige nye esé aké, ‘Ulannó ne delá kamé mekomejəó wuú wó?’ ²⁶ Yémba mbəgé déjógé nnó ‘Ákwaá ne áchye’ ebyénnó dekelege bəó bina mpa. Nendé, yéndémuú abó akaá nnó Jən alu muú ekpávé Esəwə wáwále.” ²⁷ Epye ebwó áshú lé Jisəs meko áké, “Esé dékaá fó muú ayi achyeé Jən uto wó.” Ne Jisəs ashuú ntó ebwó

meko aké, “Yé me ntó ngárégé fó enyú muú yi achyé me uto ne mpyé unó bina.”

Jisós ató nekanémejós mende fò ne baá bií apeá

²⁸ Ne Jisós aké, “Enyú déferé mbò nnó ne mechó ewéna? Mende fò abó alu, awyaá baá ande makpó apea. Bií uma ákuú ayi mbe, ajós ne ji aké, ‘chó pye utós ne mekós fina.’ ²⁹ Ne maá yimbo ashúú ji meko aké, ‘Njyéé fós’ yémbò ewyáge akwóré metós wuú afé. ³⁰ Mende yimbo afe mbaá ayifó ajós wyembò ne ji. Ajógé mbò maá yimbo akamé aké, ‘Ata njye.’ Yémbò ajyéé ji wó. ³¹ Jisós ajógé mbò, aké, gárege me, né baá bina makpo apea, ayi ndé áwuú meko nte wuú?” Áshúú ji meko aké, “Elé ayi mbe” Eféé mbò Jisós agaré ebwó aké, “Mengarege enyú wáwálé nnó bós abi álú bós abo nkane anselé ñka makpo ne andée eno, ábós nye mbe age meti wáwá mamkre né gefwa eyigé Esòwò ágbárege ápwò enyú abifó. ³² Néndé Jón menwyaá bós manaá Esòwò achwó nya eta nyú bós Isrèli ako aleré enyú ndere muú abós mambelé geñwá jíí ndere Esòwò akélege, ne enyú dekamé meko wuú wó; yémbò anselé ñka makpo ne andée eno ne ákamé meko wuú. Ne yéé gébégé enyú dégené mbò na, enyú deti fò meso ne gabo nyú dekamé meko wuú wó.”

Nekanémejós bós uségé ne mbós mekós

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisós ama ajós aké, “Wuúge nekanémejós eniné fós”, “Muú fò awyaá nya mekós wuú, ape unós ebi ákuú vine, ásele umpome bií mampye mmós, anò gebame agyaá ewú mme, achó embu akwyéé ewú cháñéné nnó aké áñámege umpome ebimbo manaá makpénéé wye. Atene ntó maá enyòñ nnó membamé mekós ajwólégé wye. Ase bós uségé afyé wye. Apyégé mbò, atané afé neke né melò fò. ³⁴ Gébé gekwónégé eyigé akyéé umpome vine ebimbo

mbóó mekóó ató baá defwé bií nnó ájye áse ebií umpome vine mbaá bóó uségé bimbó. ³⁵ Baá defwé bimbó akwónégé né mekóó, bóó uségé ágbaré ebwó, átulé ama, áwá ama, ne átó ayifó ne mataá. ³⁶ Ápyégé mbó, mbóó mekóó yimbó ama tó baá defwé abifó, abi ajamé apwóó abi mbembe. Ne bóó uségé bimbó ápye ne baá defwé bimbó wye nkane ápye ne abi mbe. ³⁷ Ne kwyakwya, achwó fére maá wuú ató, ajóó aké, ‘Ágegé nye maá wa membóó yé ebé nnó áchyege nye ji énogé.’ ³⁸ Yémbó bóó uségé bimbó, ágégé maá awuú nkane achwóó, ajóó ne ate aké, ‘Gége menyéé geteé mbóó mekóó na, chwóge déwá ji, ji ne alú muú ayi anyeé nye geteégé mekóó ewéna, chwóge dewá denyé geteé jíí!’ ³⁹ Ápyégé ji áfomé meso gébámé áwá.

⁴⁰ “Jisós anérégé mantó nekanémejóó eniné na, agíí ákprakpa bóó Jus abi ji agarege ebwó makamejóó ayina aké, déferé nnó mbóó mekóó yimbó akerégé meso né neke níí, apye nye nnó ne bóó uségé bimbó?” ⁴¹ Áshuú ji meko aké, “Akerégé meso, apye nye bóó nchye bimbó ágbo negbo nebo. Achyéé mekóó ewémbó mbaá bóó uségé abi cha, abi áchyege nye ji ebí umpome vine yéndé gébégé mbwe.” ⁴² Ájógé mbó, Jisós agíí ebwó aké, “Nnó enyú délú danjú genó eyige ásamé né mmu ηwe Εσωω? Ása wye nnó, ‘Ntaá eniné antené upú ashyaá nnó nélómé, néni ne nélaá meno ntaá ayi ágbaré ekwó gepú. Ata ne apye nnó ewú ebe mbó, ne elu gekpekepe genó né ame se!’

⁴³ “Ndere elúmbó, me ngarege enyú wáwálé nnó, enyú débéé nye sé bóó bi Εσωω ágbárege gefwa ne enyú, ala gbaré nye lé ne bóó abi ákwore matóó bwó ákwane mambe bóó gefwage Εσωω.” ⁴⁴ [Ne yéndémuú ayi akwene mfaá ntaá eníne na, akorege nye, yéndémuú ntó ayi ntaá enína nekwene ji mmye nechogéré ji yilé yilé.] ⁴⁵ Anóó baá abi apye upe Εσωω ne bóó Farasi áwuúgé ndere Jisós

atomé maka mejóó yimbo, ákaá nnó ájoge mbo lé ne ebwó.
⁴⁶ Ákelé meti mampye ji, yémbó áfóó nyá gejamégé bóó abi
 álú eféé, néndé yéndémuú áse Jisós nnó alu muú ekpávé
 Esowó.

22

Nekanémejóó epaá neba *(Luk 14:15-24)*

¹ Ne Jisós ama tó ebwó nekanemejóó eniné fò aké,
² “Gefwa eyigé Esowó ágbárege gélú eké nekanémejóó
 eniné na. Mfwa fò akpomé mmye mampye epaá nebane
 maá wuú ayi mende. ³ Mfwa yimbo anérégέ, ató baá defwe
 bií nnó ájye ákú bóó abi ji agaré mé nnó achwó epaá elo,
 yémbó ye muú ama achwó wó. ⁴ Mfwa yimbo ama kéré
 ató baá defwé abi fó aké, ‘chóge dégaré bóó abi me mbo
 nlóó nnó nwá mpó mabó, ntyéé ebwó menyeé melóméló,
 nkwyéé yéndégenó. Áchwó wáwá, áwyagé epaá echwóó
 elo!’ ⁵ Yémbó bóó bimbo áse yé ewémbó eké genó wó. Áfé
 ápye lé depó debwó etiré cháchá. Abifó áfé makóó bwó,
 abifó áfé ne upú use bwó. ⁶ Ne abifó ágbaré baá defwe
 mfwa átulé ebwó eke menya, áwá. ⁷ Ápyegémbó, metóó
 esó mfwa yimbo, ató bóó bee bií ájye wá bóó abi áwané mbo
 baá defwe bií, ne áso ntó melo bwó. ⁸ Ne agaré yé baá defwé
 bií aké, ‘Epaá wa echwóó lo, ne bóó abi me nene álere nnó
 ákwane fó mambé bóó abi áchwóó epaá wa wó. ⁹ Chóge
 né mati mako, kuúge yéndémuú ayi dégéne nnó áchwó
 epaá.’ ¹⁰ Ne baá defwé bií mbo áfé ápyéé wye nkane ji ajóó.
 Ákuú yéndémuú ayi ebwó ágené, abi aboabo ne abi áláló
 achwó. Kpaá te gepúgέ neba gegbeé ne bóó. ¹¹ Ne gébégé
 mfwa yimbo akpené mmu mangé bóó abi anené ebwó epaá,
 agé mende fò ama ayi ala fyé ndée neba eyi ekwané mbaá
 epaá ewémbó wó. ¹² Agíí ji aké, ‘Mejeé wa, wó opyéé nnó
 ne okpené fa ne ndée eyi ela ekwané mbaá epaá ewéna

wó?’ Ne mende yimbò ala bòmbò. ¹³ Ερρε mfwa agaré bòò abi áne ne aṅkéé né epaá aké, ‘pyége ji déwé uka ne amu, debwéé ji défómé dafye né melu ewé empinya gemua elu wye. Eféé mbò ne bòò álilí nye ányéé manéne.’” ¹⁴ Jisòs anérégé mantó nekanémejòò eníné na, aké, “Esòwò akúu gejaméé bòò yémbò abi ji ajyaá jaá wó.”

Ágíí Jisòs mechè ḡkamakpo

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Εwya yé wó, bòò ekwò Farasi fò abi awuú genó eyigé Jisòs ajógé, atane ájyéé gbáre geju ákélege meti ewé ebwó ápye ne Jisòs akwe nekwené meno. ¹⁶ Ebwó ako ákamé meko ama, átó baá utòò bwò choncho ne bòò ekwò Heròd, nnó ájye ágíí Jisòs nkwé. Ájyégé aké, “Ménleré, esé dékaá nnó wò òlu muú ayi òjógé wáwálé, ne òlerege bòò unò ndere Esòwò akélege wáwálé, òfòò fò ame bòò néndé, òsélé fò nnó muú ayifó, aṅea geme apwò ayifó. ¹⁷ Nnó esé delú chò manchyégé ḡkámakpo mbaá mfwa Rom waá déchyégé fò? Garé esé genó eyigé wò òfere nnó gelú chò.” ¹⁸ Yémbò Jisòs akaá uféré uboubo ebi úlú ebwó metòò. Ne epye ji aké enyú bòò dembwòle bina, “Ndé enyú dépénege me mataá? ¹⁹ Lerege me gefògé ḡka eyi dechyége ḡkámakpo.” Áleré ji, ase agbaré. ²⁰ Agíí ebwó aké, “Mekpo wá na, ne mabò waá na ásamé né ḡka eyi?” ²¹ Áshuú ji meko aké, “Élé mekpo mfwa Rom ne mabò míí.” Eféé ne Jisòs agaré ebwó aké, “Chyéége yé mfwa Rom genó eyi gélú ejií. Ne chyége ntó Esòwò genó eyi gélú eyi Esòwò.” ²² Áwuúgé meko ayi Jisòs ashuú ebwó byò uwò ebwó mmu ályaá ji áfé.

Ágíí Jisòs nkwé mechè mankwile né negbo

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Wye né bíí bimbò, bòò ekwò Sadusi fò áchwò mangíí Jisòs mechó. Ebwó abi na álu bòò abi ákame nya nnó muú agbogé, akwilége sé né negbo. Ágíí ji aké, ²⁴ “Ménleré,

ebé Mosis eké mbogé muú abagé mendée ne agboge ayi ála pó ne maá, meḡmo áwuú abó manse mendée yimbo ukwi nnó ábyégé baá ábé lé né mabo ami mewené meḡmo yimbo. ²⁵ Ebó epye nyá nnó, áḡmó fɔ ákénéama abi ande álú. Ayi mbe abá mendée, agboó alya ji yé maá apó, ayi akwɔlege ase mendée yimbo ukwi, ²⁶ meḡmo yimbo ntó agbo yé maá abyéé ne mendée yimbo wó. Wyembo ne epye ne ayi agbeé makpo aléé kpaá te ebwó ákénéama ágbó ako. ²⁷ Kwyakwya, mendée yimbo ntó agbó.” ²⁸ Ndere elúmbó, ágií Jisɔs áké, “Elé mendée yina abané mbo ebwó ako, gébé eyigé Eɔwɔ apye nye bɔ́ ákwilé né negbo, mendée yina abéé nye ayi waá?” ²⁹ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Enyú délu gyéé dɔ́ né nkwe ayi dégií, nénde dékágé fɔ mekomejɔ́ Eɔwɔ ne utó bií. ³⁰ Débó mankaá nnó, gébé gé Eɔwɔ apyéé bɔ́ ákwilé né negbo, ábané fɔ neba ne átuú fɔ andeé neba, abéé eké makiénné Eɔwɔ né mfaánebuú. ³¹ Ne gétúgé mecho bɔ́ abi ágboó meso gébé Eɔwɔ apye nye ebwó ákwilé né negbo, nnó délu dankú genó eyigé Eɔwɔ ajɔ́ atome ne ukwene ante abi agboó me? Ajɔ́ aké, ³² ‘Me nlu Eɔwɔ ayi Abraham, ne ayi Asek ne ayi Jakɔb ánógé.’ Ewéna eléré nnó Eɔwɔ apye bɔ́ ákwilé né negbo nénde ji apó fɔ Eɔwɔ awuú bɔ́ alu ayi bɔ́ abi álú abe.” ³³ Gejamé gé bɔ́ abi álu eféé áwúge ndere ji ajɔ́ mbo, byɔ uwɔ ebwó mmu né gefɔ́ eyigé Jisɔs alérege unó.

Ebé ewé epwɔ mabe mako

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Bɔ́ ekwɔ Farasi áwuú gé nnó genó eyigé Jisɔs ajɔ́ ne bɔ́ Sadusi gépye mano ágbe bɔ́ ekwɔ Sadusi, ágbaré geju mankelé meti ewéché nnó ágií Jisɔs nkwe. ³⁵ Ne muú bwó áma ayi ákaá mabe Mosis dɔ́, áfé mamua Jisɔs. ³⁶ Agií ji nkwe áké, “Ménleré, ndé ebé Mosis ewe eḡeá epwɔ́ mabe jii mako?” ³⁷ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Ebé ewé eḡeá

ερῶῶ mabe Mosis ako elé ewé ejῶῶ nnó, ‘Gbógé ne Ata Esῶῶ wyeé ne metῶῶ wyeé meko, ne mendoῶ wyeé meko ne uféré byéé uko.’ ³⁸ Ge menῶ ebé ayi ajeá apῶῶ mabé mako. ³⁹ Ne ebé ewé ema kwóle elu wye eké ewé mbe ne ejῶῶ eké, ‘gbógé ne nte ménémé wyeé ndere ὄgboῶ ne geme jyé.’ ⁴⁰ Mabé ayi na apeá ne ágbaré yéndégenó, eyigé Esῶῶ akélege nnó bῶῶ ápye ndere Mosis ne bῶῶ ekpávé Esῶῶ ásamé.”

Muú ayi Esῶῶ akweré ji ela gefwa alu maá waá?

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Ndere bῶῶ ekwῶ Farasi álú melu ema ne Jisῶs, agíí ebwῶ nkwé áké, ⁴² “Enyú deféré nnó ne Kras, Muú yi Esῶῶ akweré ji elá gefwa, ji alu maá waá?”

Áshuú ji meko áké, “Alu mpyáne mfwa Devid.” ⁴³ Ájῶῶge mbῶ Jisῶs agíí ebwῶ aké, “Mbῶῶgé ji alu mpyáne Devid, epye nnó ne Mendoῶ Ukpea epyéé nyá mfwa Devid akuú ji nnó Ata? Néndé aké, ⁴⁴ ‘Ata Esῶῶ ajῶῶ ne Ata wa aké, jwólé fa né egbé ebwῶnye wa né geluῶῶge énogé kpaá te mpyéé bῶῶ mawámé byéé álaá eké mboῶ genῶῶ ayi ὀnérege uká byéé mfaá.’ ⁴⁵ Ne mbῶῶgé Devid akuú Muú yi Esῶῶ akweré ji elá gefwa nnó Ata, epyéémbῶ nnó ne ji amáge bé mpyáne wuú?” ⁴⁶ Agíge mbῶ, yé muu ama ayi akáge shuú ji meko apó. Elo né gébé eyigémbῶ, ὀjyé mbe, yé muú ayi ama mua mangíí ji nkwé apó.

23

Jisῶs akwelé baá utῶῶ bíí mbeé nnó ekage áse gepῶῶgé Anleré mabe Esῶῶ

(Mak 12:38, 39; Luk 11:43, 46; 20:45, 46)

¹ Ne Jisῶs ajῶῶ ne gejaméῶῶgé bῶῶ bi álú efeé chóncho ne baá utῶῶ bíí aké, ² “Anleré mabe Esῶῶ ne bῶῶ ekwῶ Farasi ne abῶῶ manleré mabé Esῶῶ. ³ Gétú eyigé na, débῶ mankwóléῶῶgé ne mampyéῶῶgé yéndégenó eyigé ebwῶ

álerege cháñéné. Yémbò, enyú dékwólégé fṓ gepoge bwó, néndé álerege mabe Esṓwṓ ayi ebwó ámbṓó alá nógé áji. ⁴ Áwéle matuú ayi ánoó ánérege bṓó né makpo, yémbò átárégé fṓ yéé ebwṓ bwó nnó ápoó ebwó ákpá áji. ⁵ Ápyeé lé depṓré Esṓwṓ deko nnó bṓó ágé, áféégé ebwó. Péege yé ndere ebwó ápye unó bi ásamé mekomejṓó Esṓwṓ né mmu ujeage ne áwelé né mampwé ne ulóó amu bwó. Áfyéé ntó bṓ nku abi áwyaá machagele matyéé matye né mano. ⁶ Ebwó ágbóó manjyágé uluú énogé né mapaá ne áma ájyaá ntó malu aló aló né mmu macha mmyemenene ájwólége wyé. ⁷ Ebwó ágbóó ntó nnó bṓó átámégé ebwó ne énogé, ne ájyege né machomelé ákelege ntó nnó bṓó ákúgé ebwó nnó, ‘Anleré.’ ⁸ Yémbò ekagé muú nyú fṓ akamé nnó ákuú ji nnó, ‘Ménleré,’ néndé enyú déwyaá elé menleré ama ne enyú ako delu aḡme. ⁹ Ne dékúgé ntó muú fa mme nnó, ‘Nté’, nyú néndé déwya lé Nte ama muú alu né mfaánebuú. * ¹⁰ Ne dékamégé ntó ákuú muú nyú nnó, ‘Ata’, néndé déwya lé Ata ama. Ata yimbo elé Kras, Muú yi Esṓwṓ akweré ji elá gefwa. ¹¹ Muú ayi ábeé muú kpaá né geluágé nyú, abó mambé lé menkpané defwé nyú. ¹² Yéndémuú ayi ábwege geme jíí, Esṓwṓ awáne nye ji gelu. Ne yéndémuú ayi asele mmye ji nnó apó yéé muú fṓ, Esṓwṓ apye nye ji akwṓ ḡgṓ.

Jisṓs ashule ndo mbaá anleré mabe Esṓwṓ ne ekwṓ bṓó Farasi

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ Ne Jisṓs afé mbe manjṓge aké, “Éfwyale ewé egile enyú anleré mabé Esṓwṓ ne enyú ekwṓ bṓó Farasi ejame nye dṓó. Enyú délú bṓó démbwólé, néndé unó bi enyú

* ^{23:9} *Elú wáwálé nnó: Jisṓs ajṓgé fṓ lé ne ante abi ábyené ese, ajṓgé lé ne bṓó abi ákelege nnó ákuúgé ebwó mabṓ kpakpa, nnó ákwṓ ḡgṓ.*

dépyeé, dégbéé bɔ́ nnó ákpegé fɔ́ né gefwa eyigé Ɛsɔwɔ ágbárege. Enyú ambɔ́ dékpené fɔ́ né geji ne délyágé fɔ́ meti nnó bɔ́ abi amuame makpe wye ákpe. ¹⁴ Ɛfwyale ewé egile enyú anleré mabé Ɛsɔwɔ ne enyú ekwɔ́ bɔ́ Farasi ejame nye dɔ́. Enyú délú bɔ́ dembwólé, néndé enyú denyéé akwi andée upwɔ́ né unó bwɔ́ enyú depyeé eké delú cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ, depyeé mmyemenene nyú éshyaá né mbe ushu bɔ́. Né meso gébé Ɛfwyale ewé Ɛsɔwɔ achyege nye enyú ejame nye dɔ́. ¹⁵ Ɛfwyale ewé egile enyú anleré mabé Ɛsɔwɔ ne enyú ekwɔ́ bɔ́ Farasi ejame nye dɔ́. Enyú délu bɔ́ dembwóle, néndé dékene déjye yéndé mbaá nnó dépye yé muú ama ayi álá kwølege Ɛsɔwɔ, akwølege ji. Ne muú akamege nnó akwølege Ɛsɔwɔ, depye ji ákwøre álá elé muú ayi agéne nye Ɛfwyale dɔ́ né ntoné mewe apwɔ́ enyú ambɔ́. ¹⁶ Ɛfwyale ewé egile enyú ejame nye dɔ́. Enyú délu eké bɔ́ ame nónómé abi ájame ate meti. Enyú délerege bɔ́ nnó, ‘Mbɔ́gé muú ányégémeno akelé gé echa upé Ɛsɔwɔ nnó apye genó ne ála apye wó, ewémbɔ́ epó yéé genó. Yémbɔ́ mbɔ́gé muú akelé gé unó bi ákwye ne gesege ŋka ebi úlú né mmu echa upé Ɛsɔwɔ nnó apye genó, abɔ́ mampye genó eyigé ji anyémeno.’ ¹⁷ Enyú ukenkéne bɔ́ ame nónómé, enyú déferé nnó ndé genó gejeá na dɔ́ gepwɔ́? Genó eyi gélú mmu echa upé Ɛsɔwɔ, waá echa upé Ɛsɔwɔ ewé epyeé nnó genó eyi gélú mmu gébé ne ukpea né mbe ushu Ɛsɔwɔ? ¹⁸ ‘Enyú dema delerege nnó muú anyegémeno akelege geluó eyigé apyéé upé Ɛsɔwɔ wye nnó apye genó ne ala apye geji wó, genó gefɔ́ gepyeé ji. Yémbɔ́ mbɔ́gé genó eyigé ji achyéé nnó ápye gepé né mfaá geluó ne ji akelé, abɔ́ mampye genó eyigé ji anyémeno nnó apye.’ ¹⁹ Enyú bɔ́ ame nónómé, enyú deféré nnó ndé genó géjeá na gepwɔ́? Echye ewé élú mfaá geluó eyigé ápyéé upé wye waá, geluó eyigé ápye gepé eyigémbɔ́ ne gélú ne ukpea né mbe

ushu Εσωω? ²⁰ Υέμβω muú akelé gé geluó eyigé apyεέ upe Εσωω wye, akelé fó lé geluó eyigéμβω gejigeji wó. Akelé ntó yéndégenó eyi gélú né mfaá geluó eyigéμβω. ²¹ Ne yéndémuú ayi akelé gé εcha upe Εσωω akelé ntó chóncho ne Εσωω muú ajwóléγε mmu ewu. ²² Muú ayi akelé γε mfaánebuú akelé ntó geluó eyigé Εσωω ajwóléγε wye chóncho ne Εσωω muú ajwóléγε mfaá geji.

²³ Εfwyale ewé egile enyú anleré mabé Εσωω ne enyú ekwó bós Farasi ejame nye dós. Enyú délu bós dembwólé, Enyú dekarege menyεέ ayi dékpane né makós nyú dékaré malú afya, déchye Εσωω melú ema, yé ne utonse ebí upyεé menyεέ agós gebé. Υέμβω delyage mampye ukpékpé unó bi mabé Εσωω álerege nnó dépyege. Depó fó pópó ne ate ayme, dégéné fó ebwó meshwe ne défyéé fó matós ne Εσωω wó. Pyege ukpékpé unó bina. Υέμβω délyage fó manchye echye ewé enyú debó dechyege mε. ²⁴ Ndere demmye mambele ukeke mabe debyaá ayi kpakpa, delu bós ame nónomé abi ájame abifó meti. Delu eké muú ayi áchérege manaá ami ji anyúu nnó ekagé ámé gejenchi, yéμβω áméne mpw mashwone.

²⁵ “Εfwyale ewé egile enyú anleré mabé Εσωω ne enyú ekwó bós Farasi ejame nye dós. Néndé gepoge nyú gélú eké muú ayi ashwonege meso amo ne uchweri menyé pópó, yéμβω né mmu, abelege unó bi ji abós né mati mabomabo. Dépyé unó nnó bós áférégé nnó enyú délu cho né mbe ushu Εσωω, yéμβω matós nyú agbeé ne marwaá ne mmwólé unó unyεé. ²⁶ Enyú ekwó Farasi délu bós ame nónomé, boge mbe déshwóné mmu amo ne uchweri menyé, depyégé mbó meso ntó akpeage nye.

²⁷ “Εfwyale ewé egile enyú anleré mabé Εσωω ne enyú bós ekwó Farasi ejame nye dós. Enyú délu bós dembwólé, néndé enyú délu eké manomé ayi áwaá mbómé né mfaá. Dgegé áji, álu malómáló né dafye, yéμβω né mmu ágbeé ne

ugoo áwuú boo ne ufóufóó umpwapwáne unó. ²⁸ Wyemba ntó ne enyú depye wéna né dafye nnó boo áféregé nnó enyú delu cho né mbe ushu Esowo, yémbo wawálé alu nnó né mmu matoo nyú enyú delu boo dembwólé, ne degboo mampyégé nchye.

²⁹ “Éfwyale ewé egile enyú anleré mabé Esowo ne enyú ekwó boo Farasi ejame nye doó. Enyú boo dembwólé, dékwyege manómé boo ekpávé Esowo ne ayi boo abi álu cho né mbe ushu Esowo, ³⁰ deǵoge deké, ‘Ésé débó débé nyá gébége ukwene ante sé mbo debó décho fó amu manwá boo ekpávé Esowo bimbo wó.’ ³¹ Ndere enyú deǵogé ne ukwene ante se mbo, eléré nnó enyú délu upyáné boo abi áwané boo ekpávé Esowo bimbo. ³² Chóge yé mbe, déneré mampye gabo ayi nyá ukwene ante nyú áló ula mampye. ³³ Enyú mmyo, délu baá utóó, défére nnó dékáge bó éfwyale ewé ekpane nye enyú dékpe né ntoné mewe ewé elá nómegé? ³⁴ Ne gétú eyigé na, ntome nye enyú boo ekpávé Esowo, boo dénga ne anleré mabé Esowo. Déwane nye abifo, ne déwomé nye abifo né gekwa, ágbó, détulege nye abifo ne utó né mmu macha mmyemenene nyú ne déma déchyege nye abifo éfwyale né malómáló. ³⁵ Ndere enyú dépyemba, gewu eyigé ukwene ante nyú áwané nyá boo abi álu cho né mbe ushu Esowo fa né mme gékpéne nye enyú mmye gelóó ula ne manoó Ebel muú alú cho né mbe ushu Esowo kpaá gekwoné né ami Sakariya maá Barakia ayi enyú déwané nya né metóó metóó echa ure né geluó eyigé ápyée ure Esowo wye. ³⁶ Me ngarege enyú wawálé nnó gewú eyigé ukwene ante nyú áwané nyá boo abi álu cho né mbe ushu Esowo gélu enyú boo njyé eniné na mmye.”

*Jisós asomége Jerosale
(Luk 13:34, 35)*

³⁷ Jis̄s aj̄óoge m̄bo aké, “E é, b̄ó Jerosale! B̄ó Jerosale! Enyú dewane b̄ó ekpávè Es̄w̄o ne detome abif̄o ne mataá, b̄ó dentoó abi Es̄w̄o atómé eta nyú! Mmua mé nd̄ond̄o ne nd̄o manyweré enyú nkwere nkane mekw̄o akwérege baá bií, yém̄bo enyú dékélégé f̄ó. ³⁸ Gége yé nnó, melo nyú éla mé mábómé, éla mewa. ³⁹ Néndé ngarege enyú nnó, el̄o fina ejyégé mbe, enyú démágé gésé me kpaá te bií ebi enyú dejóge nye nnó, ‘Mejé ébé ne muú ayi achw̄o né mab̄o Atá.’”

24

Jis̄s agaré ndere ách̄óo nye echa upe Es̄w̄o
(*Mak 13:1, 2; Luk 21:5, 6*)

¹ Jis̄s aj̄óoge m̄bo, alyaá echa upe Es̄w̄o. Ndere ji ajyé baá ut̄ó bií áke áfií ji nnó álere ji upú ebí átené né mmu dachi echa upe Es̄w̄o. ² Yém̄bo Jis̄s ashúú ebw̄o meko aké, “P̄o enyú dége m̄bo uchánchá upú bina uko? Ngarege enyú wáwálé nnó ámuú nye ubi uko kpá, té ne mataá ne mataá yeé ntaá némaá eni nélaá nye mfaá nte nép̄ó.”

Jis̄s agaré ndere ankw̄olé bií ágéne nye efwyale
(*Mak 13:3-13; Luk 21:7-19*)

³ Ewyágé Jis̄s ajye jw̄ole né mfaá Mékwé Olif. *

Baá ut̄ó bií ebw̄o ebw̄o ájyé bane ji, ágií ji áké, “Garé esé, nde gébé eyige dep̄o tiré na depyé nye? Ne ndé uf̄ó unó upye nye ne esé dékaá gébé eyigé w̄o ochw̄o ne gébé eyigé mme ábyeé?” ⁴ Ágígé m̄bo, Jis̄s ashúú ebw̄o meko aké, “Sége gébé nnó ekagé muú f̄o ábw̄olé enyú déno mewaá. ⁵ Nénde, gejamégé b̄ó áséle nye mab̄o ma áchw̄o eta nyú. Adoó nye ebw̄o ewómé ájóoge áké, ‘Me ne nlú Kras, Muú yi Es̄w̄o akweré ji elá gefwa.’ Ápye nye m̄bo

* ^{24:3} Elú wáwálé nnó: Mékwé ewéna ekamege m̄bo gétúgé ejamé un̄ó ebi ákuú nnó Olifet d̄ó.

ábwólé gejamégé bɔ́ áno mewaá. ⁶ Ne déwuú nye ntó abya be kwókwólé ne enyú, ne ebi ámmye tete. Yémbɔ gébégé unó bina uké upyéé, débégé fɔ́ ne efo. Néndé unó bina ubɔ mampye ne epófɔ́ nnó mme yina achwɔ́ kwyá wó.

⁷ Gébé eyigémbɔ ntó malɔ́ kpakpa ámmye nye ne ate ne ate afwa ne bɔ́ bwó ámmye nye ne ate, emímí mesa ekwene nye malumalu. Mme yina anyíge nyé ne eshye abwólé né gejamégé malú. ⁸ Ewéna ebé nye eké lé ula ulɔ́ ubalé bi mendée awúu gébégé nebye neké nemmye ji.

⁹ “Gébé eyigémbɔ ápyéne nye enyú áfyé né amu bɔ́ abi áchyege enyú efwyale ne áwáne nye enyú. Malɔ́ mme meko ápaá nye enyú gétúgé délú áhkwólé ba. ¹⁰ Ewéna epyéé nye gejamégé bɔ́ ája mmye meso, áferé metɔ́ ewé áfyéé ne Esɔ́wɔ́, áchyege nye ate mankwáá ne ápaá nye ntó ate.

¹¹ “Ne gejamégé bɔ́ ekpávé Esɔ́wɔ́ abi gebyó áchwɔ́ nye, ábwólé gejamégé bɔ́ áno mewaá. ¹² Ne gétúgé nchye ayi bɔ́ ápye ájame nye dɔ́, gejeé eyigé bɔ́ abɔ́ gebe nye sé dɔ́. ¹³ Yémbɔ yéndémuú ayi akogé metɔ́ te kwyakwyaá áférege nye ji né efwyale gabo.” ¹⁴ Abya melóméló yina, ayi Esɔ́wɔ́ ágbárege nye gefwa ne bɔ́ bíí, ahkwóle ba agarege me ji mbaá bɔ́ mme meko nnó malɔ́ mako né mme ákaá ji, gébé eyigémbɔ ne mme akwyage nye.

Jisɔ́s agaré nkane áchɔ́ nye Jerosale

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ “Danel muú ekpávé Esɔ́wɔ́ abó ajɔ́ nya atoó ne ‘geboboge genó eyi gechyege mekpo unɔ́ mbaá Esɔ́wɔ́.’ Degene nye ndere genó eyigémbɔ gepyéé né mmu echa ure Esɔ́wɔ́.” (Yéndémuú ayi akuú malɔ́ ñwe ayina akaá ula). ¹⁶ “Gébé eyigémbɔ, bɔ́ abi álu né Judiya ábó ájye ákwó mfaá makwe ábíí. ¹⁷ Yéé muú ayi alú mfaá gepú ekagé akyaá nnó ashulege mme, ajye bó genó né mmu

gepú jíí. ¹⁸ Muú ayi alú ntó né mekwó áchwó gé yé gébé nnó akere mmú achwó bō nku gefwene wuú ne ábó. ¹⁹ Ε έ ebée nye mbo nnó ne andeé abi álú ne mane yé ne abi áchyége baá mámbε. ²⁰ Néege mmye mbaá Εσωω nnó gébé gebo eyigémbo, gébé gé fó ne metwó nshwone. Yé ebé lé bíí uwyaá. ²¹ Néndé gébé eyigémbo, gebée nye lé gébé gé gekpékpé gé efwyale ewé té Εσωω akwye mme yina bōó álá álú danjé ewú. Ne yé ewé emage be sé eké ewémbo epó. ²² Ne wáwálé alu nnó mbogé Εσωω ala aswó ndo efwyale eyimbo ela mboó wó, ebyénnó yeé muú ayi apome nye apó. Yémbo gétú gé bōó abi Εσωω ájyaá nnó ábé abíí, asorege nye ndo eyimbo ela mboó.

²³ “Ne mbogé muú agaré enyú nnó, ‘Gége Kras, Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa alu fana,’ yeé agaré lé enyú nnó, ‘Alu né’, dékamé gé fó ne ji. ²⁴ Néndé bōó gebyo abi áké álú Kras ne bōó gebyo abi ake alu bōó ekpávε Εσωω ntó áchwó nye. Áchwó gé ápyeé nye ukpékpé ufélekpá ebi upwō amu. Ápyembo nnó ábwólé bōó ako ne mbogé meti ebege yé ebélé bōó abi Εσωω ajyaá nnó ábé abíí, ábwólé ebwó ánó mewaá. ²⁵ Kaáge yé nnó mbó mé mbe ngaré enyú unó bina, gemé gé nnó upyé gé.

²⁶ “Yé muú achwó agaré enyú nnó, ‘Gége ji alu mbo né mewaá’, déjyegé wye. Yé agaré lé nnó, ‘Gége abíí mbo né mmu baá upú’, dékamé gé fó nnó elú wáwálé. ²⁷ Néndé ndere dasama akéle mamma, ne nebuú négénege, áló ne egbé ebwonye akwóné ne ebwobe bōó ako ágéne, wyembo ntó ne Maá Nte Mekwaá achwó nye.

²⁸ “Yéndé mbaá ayi genkwó gé genó gebeé, eféé mbo ne denwýone etire denyéé uñkwō unó dénwéregε.”

Unó bi upye nye gemé gé nnó Maá Nte Mekwaá ákérege fa mme

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ “Ἐφωυαλε εwένα εchwῶgέ, ténéténé ayi ebyeé, ηmεé ekwene nye gemuagemua. Mfaá ágénégέ sé, ambe ntó ánómege nye, ne unó bi uwyaá uto né mfaánebuú unyíge nye. ³⁰ Gébé eyigémbᵔ genó eyi gelére nnó Maá Nte Mekwaá achwῶᵔ, gegénege nye né mfaánebuú. Ne bᵔᵔ malᵔ mme meko áfyéε nye gepúgέ negbo álíle. Ne ágéne nye nkane Maá Nte Mekwaá achwῶᵔ né mmu gekó ne uto bíí, ne gekpékpé gέ énogé. ³¹ Ndere ji achwῶᵔ áfᵔmege nye gekpékpé mbá, ne atᵔme nye makiénné jíí nnó ájyé anyweré bᵔᵔ abi ji ájyaá né mme meko ábέ abíí mbaá ama.

³² “Pεge gepᵔge genᵔᵔge fig degí genó wye. Gébégé mata jíí álᵔgέ mántó bya uke enyú dekaá nnó nshwᵔné achwᵔ shúle. ³³ Wyémbᵔ ntó ne gébégé enyú dégégé unó bina uko uke upyeé, débᵔ mankaá nnó gébέ eyí gέmbᵔ gέla kwókwólé. ³⁴ Ngarege enyú wáwálé nnó njye eníné na négboᵔ fᵔ kpaá te unó bina ukó úpyeé. ³⁵ Mfaá ne mme ábyeé nye, yémbᵔ mekomejᵔᵔ wa alaá te kwyakwya.

Yé muú ayi akaáge gébέ eyigémbᵔ apᵔ

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Yé muú ayi ákaá bíí ne gébέ eyí gέ unó bina úpyeé nye apᵔ. Makiénné Ἐsᵔwᵔ ne mfaánebuú ákaágé fᵔ, yé Maá Ἐsᵔwᵔ jimᵔᵔᵔ ákaá wᵔ. Ekosé wye Nte wuú ji mbií ne ákaá. ³⁷ Ndere epyeé nyá né gébégé Nowa, wyémbᵔ ntó ne epyé nyé gébégé Maá Nte Mekwaá aké akerege meso fa mme. ³⁸ Ne gébέ eyigémbᵔ, gemégé nnó genyagé nnyi geshwa nyá bᵔᵔ, bᵔᵔ abᵔ ányé, ányuú, ápyeé maba ne átuú baá né maba. Ányé kpaá te bíí bi Nowa ákpené mmu ékpe. ³⁹ Ndere apyembᵔ, abᵔ ákaá nya genó eyi gepye wᵔ, kpaá te genyage nnyi geshwané ebwᵔ ako. Wyémbᵔ ntó ne epyé nye gébégé Maá Nte Mekwaá akérege meso fá mme. ⁴⁰ Né gébέ eyigémbᵔ ntó, ande apea ábegé ne mekᵔᵔ aké apye utᵔᵔ, Maá Nte Mekwaá akpane nye ama alyaá ama.

⁴¹ Andée apea ábεgέ né mbaá ayi ákwóó unó, akpane nye ama alyaá ama.

⁴² “Gétú eyigé na, débɔ mambe peé dégílé néndé, dekaá fɔ bíí bi Ata nyú akérege meso wó. ⁴³ Kaáge nnó mbɔgé mbɔó gepú akaáge gébé eyigé menjó achwóó ne utuú manchwó gya gepú jíí, mbo abeé peé abame geji nnó ekáge menjó achwó agyá akpé mmu. ⁴⁴ Enyú ntó kpómege mmye gétúgé Maá Nte Mekwaá akerege nyéε meso né gébé eyigé délá dékágé.

Baá defwε abɔ mampye matɔó bwó chánchá
(Luk 12:41-48)

⁴⁵ “Bege ndere maá defwé ayi awyaá denḡa, apye utɔó bíí chánchá. Nte wuú alyaáge ji ne baá defwé abifɔ nnó apélé ebwó, achyεge ebwó menyé chánchá né gébé gelógéló. ⁴⁶ Galógáló abeé nye ne maá defwé yimbɔ, gébégé nte wuú akerégé meso agéne nye nnó ji apye utɔó bíí chánchá. ⁴⁷ Ngarege enyú wáwálé nnó nte wuú abelege nye ji ndere muú kpaá né unó bi ji awyaá uko nnó apélé. ⁴⁸ Ne mbɔgé maá utɔó yimbɔ abεgέ ayi áwyaá gepɔ gebogebo, ajóge nye ne geme jíí aké, ‘Nte wa abelege nye dɔó ne achwó.’ ⁴⁹ Alo mantúlégé ate aḡme abifɔ, anyeé anyú mmɔó ne ate anyuú mmɔó ne abifɔ ákwene. ⁵⁰ Mbɔgé apyége mbɔ, nte maá utɔó yimbɔ achwɔ kwó nye ji neḡmé né gébé eyigé ji álá kaá nnó achwó wó. ⁵¹ Abanége ji mbɔ, achyεge nye ji gekpékpé efwyale ewé ebɔó epwóó amu, afye ji né melu ewé εsɔwɔ afyéε nye bɔó dembwólé. Ne bɔó alilé nye anyeé maḡéné ewú.

25

Nekanémejɔó asó andée makpo afya

¹ Jisɔs afé mbe ajóge aké, “Gefwa eyigé εsɔwɔ ág-bárege gelu eké asó andée makpo afya abi álweé mátúléká

manjyée bane menɔ neba. * ² Né geluágé ebwó, abi ata awyaá defɔ́ɔ ne abi ata akénege. ³ Abi ata abi akénege álweé mátúléká, yémbɔ ama kpá sé maweé ami fɔ́ nnó ámi malu mmu mátúléká mábyége áamá áfyé wó. ⁴ Ne abi awyaá defɔ́ɔ akpa maweé nnó ami malu mmu mátúléká bwó mábyége ebwó ama afye. ⁵ Ne elé menɔ neba yimɔ alá achwáɔ wáwá wó, géjá gékpá ebwó ábelé.

⁶ “Ne metɔ́ɔ utuú eké ekwónenege ebwó awú nkane bɔ́ɔ ákálege áké, ‘Menɔ neba achwáɔ chwóge débáne ji.’ ⁷ Baá ásoandée bimɔ áwúge mbɔ ákwilé ati mátúléká bwó. ⁸ Ne abi akénege ajye kɔ́ maweé mbaá abi áwyaá defɔ́ɔ áké, ‘Chyge esé ekéké maweé defye né mátúléká sé áchwáɔ nómé.’ ⁹ Abi áwyaá defɔ́ɔ áshuú ebwó meko áké, ‘Ngba maweé amina makwánégé fɔ́ esé ne enyú, chóge mbaá bɔ́ɔ abi ákpoó né melɔ́ déna amí nyú.’ ¹⁰ Ne ndere ájye mana maweé, menɔ neba yimɔ achwáɔ. Achwóge ase abi ata abi ákpoomé mmye álú efeé ágilé ji, áfé ákpe né mmu gepú epaá neba ágbé menombi.

¹¹ “Ewyágé abifɔ́ ata abi ájye na maweé áchwáɔ. Ála dafye ádoó menombi ákuú áké, ‘Ata Ata! néné esé menombi.’ ¹² Ne menɔ neba ashuú ebwó meko áké, ‘Me ngarége enyú wáwálé nnó nkágé fɔ́ enyú.’ ”

¹³ Jisɔs anérége mantó nekanémejɔ́ɔ eníné na aké, “Sege yé gébé néndé dekaágé fɔ́ bíí ne gébé eyigé me nkerege meso.

Nekanémejɔ́ɔ baá defwe makpo alé

(Luk 19:11-27)

¹⁴ “Gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege ne bɔ́ɔ bíí gelu eké nekanémejɔ́ɔ eniné na: Mende fɔ́ abó ajyée neke, gébége ji achwáɔ jyéé, akuú baá defwé bíí ako, akaré ebwó nká nnó áke gese ne eji. ¹⁵ Achyéé ama uba nká uta, achye ayifɔ́

* 25:1 Elú wáwálé nnó: Né gepɔ́ge bɔ́ɔ Jus muú abagé neba bɔ́ɔ ájyée lyaá ji né gepú jíí ne utuu.

uba upea ne achye ntó ayifó geba géma. Akare ebwó ñka eyina ndere yéndémuú akáge gbáre atane afe neke. ¹⁶ Ayi aselé uba ñka uta, achó sé gébé wó, ajye ló gese manke. Abó ntó nsa uba ñka uta. ¹⁷ Wyembó ntó ne ayi aselé uba upea apyeé. Ji ntó abó nsa uba ñka upea. ¹⁸ Yémbó ayi aselé geba géma ajye cho mme aníí ñka nte wuú.

¹⁹ “Ébélégé nte bwó akeré meso né neke eniné ji abó ájyeé. Akuú ebwó ako nnó áchére áge ndere yéndémuú ápyeé ne ejíí ñka. ²⁰ Ne ayi achyeé ji uba ñka uta achwó téné mbe ushu nte bwó, ajóó ne ji aké, ‘Ata óchyeé nyá me uba ñka uta, nke gese ne eji, mbó nsa uba ebifó uta gé eji na.’ ²¹ Nte wuú ashúú ji meko aké, ‘Ópye dóó, òlu maá defwé melóméló, muú akage nere metóó ne wó. Te ndere óleré nnó ókage gbáre ekéké ñka chánchá, mbelege nye wó né melu ewé ógbárege gejamégé ñka. Chwó kpe mmu denyé epaá wa ne metóó megómego!’

²² “Ne maá defwé ayi achyeé ji uba ñka upea achwó ntó mbaá nte bwó. Ajóó ne ji aké, ‘Ata óchye nyá ntó me uba ñka upea, nke gese ne eji. Mbó nsa uba ebifó upeá gé eji na.’ ²³ Nte bwó ashúú ji meko aké, ‘Ópye dóó òlu maá defwe melóméló, muú akage nere metóó ne wó. Te mbaá óleré nnó ókage gbáre ekéké ñka chánchá, mbelege nye wó né melu ewé ógbárege gejamégé ñka. Chwó kpe mmu denyé epaá wa ne metóó megómego!’

²⁴ “Ne kwyakwa ayi achyeé ji gébagé ñka géma achwó ntó eta nte bwó. Ajóó ne ji aké, ‘Ata menkaá nnó depó tyéé demmye amba. Òlu eké muú ayi agóme menyéé né mekóó ayi nlá kágé meso yi ápéne. ²⁵ Getú eyigémbó, mbó efó nnó ñka jye enógé óchyege nye me efwyale. Njye cho mme nnií ejí wye nnó ekage enó. Gé ñka jye na se.’

²⁶ “Ne nte bwó ashúú ji meko aké, ‘Wó òlu maá defwé mebomebo, ne mémbwá, ójóógé óke me nlu eké muú ayi agóme menyéé né mekóó ayi nlá kágé meso ayi ápéne ne

nkyeé mbwé né mbaá ayi nlá ntyaá depomé wó. ²⁷ Gétú eyigémbò, mbó òbò òfyé ñka ya né gepúgέ ñka nnó nkeregé meso nse eji ne nsa mfaá.’ ²⁸ Ajóógé mbò, agaré baá defwé abifò aké, ‘Te mbaá ji aleré nnó akaáge gbáre fò ñka eyimbò, sége eji déchyéé muú ayi awyaá uba ufya. ²⁹ Kaáge nnó muú ayi abógé nsá né genó, ji ne ámáge gbéé ji ebwò nnó ji abò gejamé gé unó. Yémbò muú ntó ayi álá abòó nsá né genó eyigé me nchyeé ji wó, yé ékéké genó ewé ji awya, ásélé nyé geji eta wuú, nnó álá amu mawa. ³⁰ Ne áfomé ji ntó né epinyá gemua né dafye, mbaá ayi ji awuú nye ubalé, alíle anyeé mánéné.’

Gefòó eyigé Eṣòwò apane nye mpa bòó né bíí bi kwyak-wya

³¹ “Gébé gé Maá Nte Mekwaá achwógé ne enógé, chóncho ne makiénné jíí ako, ajwòlege nye né mfaá geluógé gefwa jíí eyi gewyaá enógé, ³² ne bòó átanegé nye né malò mme mako anyweré né mbe ushuú wuú. Eféé mbò, akarege nye ebwó matoó apea nkane membamé magòṛṛme aferege magòṛṛme ayi álú choncho ne menmené ṛme. ³³ Abelege nye ntoó nema né egbé ebwònyé wuú, nema né egbé ebwòebe wuú. ³⁴ Ne mfwa ajóóge nye ne bòó abi alú né egbe ebwònyé wuú aké, ‘Chwógé enyú bòó abi Nte wa ajéle enyú. Denyé gefwa eyigé ji akwyéé mé abelé eta nyú téé gébé gé mme alóó. ³⁵ Néndé mesa abó ámmye me, déchyéé me menyeé, mmwólé manaá epye me, déchyéé me manaá nyú, dége me ndere menkéé, dése me. ³⁶ Mpò ne mandeé mamfyé, déchyéé me mandeé, mbó mmeé dépele me, nkpe denò dekené degene me.’

³⁷ “Eféé mbò ne bòó abi alú cho né mbe ushu Eṣòwò ashúge nye ji meko áké, ‘Ata ndé gébé esé degene mesa ammye wò, dechyéé wò menyeé, mmwólé manaá epyéé wò déchyéé wò manaá ònyuú, ³⁸ ne ndé gébé ntó dégené wò ndere menkéé, dénené wò, olú gejógéné dechyéé wò

mandeé ɔfyéé? ³⁹ Nde mbaá dégené wə ɔmée, dépelé wə, ɔkpené denɔ esé dékené dégené wə? ⁴⁰ Ne mfwa ashúge nye ebwó meko aké, ‘Me ngarege enyú wáwálé nnó te mbaá enyú depye unó bina ne aɲme ba, yé ebélé mbaá muú ama ayi álá aɲea geme wə né geluage aɲme ba ebyénnó depye mbɔ lé ne me!’

⁴¹ “Ne abwólége nye mmye ajóó ne abi alú ji né egbé ebwəebe aké, ‘Kwilege me ushu, enyú abi mfaánebuú ashule enyú mmye, débó manjye né ntoné mewé ewé elá nómégé, ewé me nkweé mé mbelé mbaá danchɔmeló ne makiénné jí. ⁴² Néndé mbó nlu mesa déchyéé me menyéé wó, mmwólé manaá epyéé me, déchyé me manaá nnó nyú wó, ⁴³ dégé me ndere menkéé, déne me wó, nlu gejógéné dechyéé me mandeé nnó mfyé wó, mmeé dechwó gé me wó, nkpe denɔ dekéé dégéné me wó.’

⁴⁴ “Éfée mbɔ ne ebwó áshuge nye ji meko áké, ‘Ata ndé gébé esé dégené mesa ammyéé wó, mmwólé manaá epyéé wó, esé délá póó wə wó? Ne ndé gebe ntó degene wə nkane menkéé, ɔmée, ne ɔkpené denɔ esé délá depóó wə wó?’ ⁴⁵ Ne ashuge nye ebwó meko aké, ‘Me ngarége enyú wáwálé nnó, te mbaá enyú délá póó yéé muú ama ayi álá aɲea geme né geluágé aɲme ba bina wó, ebyénnó depóó fó me wó.’ ⁴⁶ Gétú eyigéna, bɔ́ó bimɔ́ akpene nye né efwyale ewé elá ebyéé yémbɔ abi alu cho né mbe ushu Esɔwɔ anyé nye geɲwá eyi gélagé byé.”

26

Ájóó geju manwá Jisɔs

(Mak 14:1, 2; Luk 22:1, 2; Jɔn 11:45-53)

¹ Jisɔs anérégé manlere unó bina uko, ajóó ne baá utóó bií ² aké, “Enyú dékaá me nnó epaá koó upú elú ndɔ fi eleé, né bií bimɔ́, achyegé nye me Maá Nte Mekwaá mankwáá nnó áwɔ me né gekwa.” ³ Wyé né gébé eyigémbɔ anóó

baá ámpyεέ υπε εσωω chóncho ne ákpakpa melo ágbare
 ujwale né gepúgέ Kaifas ayi alu etukpe ámpyεέ υπε εσωω,
⁴ ájwó geju ndere ebwó apyεέ ne apyε Jisws né defya awá.
⁵ Yémbw áferé áké, “Dépyεgέ fó ji gébégέ epaá ewéna,
 ékágé bwó áhme ummye né melo.”

Áwaá Jisws mawεé né meló Bétáni
(Mak 14:3-9; Jwn 12:1-8)

⁶ Né gébé eyígémbw, Jisws alu né melo Betani né mmu
 gepúgέ Simun ayi abw amεé uba, akuú ji nnó ebwó ájye
 anyé menyεé. ⁷ Ndere ebwó anyé menyεé, mendée fo
 akpe ne mawεé gebé ami majamé nka dów. Mawεé amibw
 malu né mmu ekpómé ewé akwyεé ne genó eyigé akuú
 nnó alabasta. Akpérgé mbw amo Jisws mawεé ami mbw né
 mekpó.*

⁸ Ne baá utwó Jisws ágégé mbw, matwó ásó ebwó mmu
 te ágígé ate áké, “Ulannó ji áchwó mawεé amina? ⁹ Mbw
 ákpoó mami áse gejamégé nka, áchyεé mbaá ubyá bwó.”
¹⁰ Jisws akaá mé genó eyigé ebwó áférege né mmu matwó
 bwó, ashuú ebwó meko aké, “Ulannó enyú déchyége
 mendée yina efwyale? Ji apyémbw lé genchánchágé genó
 eta wa. ¹¹ Ubyá bwó úlú ne enyú yéndégébé yémbw gébé
 eyigé me mbéé ne enyú géjá sé wó. ¹² Mendée yina amo
 me mawεé mina mmye nnó gébégέ ngboge ánií me níige.
¹³ Ne me ngarége enyú wáwálé nnó yéndé mbaá ayi bwó
 ágárege nye Abya melóméló yina né mme meko, ágárege
 nye ntó genó eyígé mendée yina apyε. Nkane ágárege,
 mbwntó ne áteé nye ji yéndégébé.”

Judas akame mankpó Jisws
(Mak 14:10, 11; Luk 22:3-6)

* ^{26:7} Elú wáwálé nnó: Ntaá né alabasta nétánege nya né melo Ijip,
 mendée yimbw achwó né mawεé gebé mimbw, abwó mami,
 agbé né mekpó.

¹⁴ Εwyágé, maá utóó Jisṓs ama né geluágé abi áfyaneá-peá ayi akuú ji nnó Judas Iscarot ajye báne anóó baá ámpyεé ure Εσωω, ¹⁵ ajóó ne εbwó aké, “Mbṓgé me mfyεgé Jisṓs né amu nyú déchyεge me ndé?” Ajóógé mbṓ, ápa uba ηgba bṓ sere esaá meso εfya áchyε ji. ¹⁶ Εφέε ne Judas álóó mankélégé meti ewé ji apyεé ne Jisṓs akpe εbwó né ámu.

Jisṓs anyεé epaá koó upú ne baá utóó bií

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Jṓn 13:21-30)

¹⁷ Né bií mbe, ebi epaá bred yi álá muálé εlṓó, baá utóó Jisṓs ájye gií ji áké, “Ndé mbaá ayi okélege nnó esé déjyε détyεé menyεé epaá koó upú wyεé?” ¹⁸ Ágígé mbṓ Jisṓs ashuú εbwó aké, “Chóge né meló kpaá, déjyεgé dégéne nye mende fṓ, gárege ji nnó, ‘Ménleré aké, gébé ya gékwané; ne me nkélege manyé menyεé epaá koó upú ne baá utóó ba né gepú jyé.’” † ¹⁹ Ne baá utóó Jisṓs apye wye ndere ji agaré εbwó, átyé menyεé epaá koó upú.

²⁰ Nkwale ákwónégé Jisṓs ne baá utóó bií áfyaneápeá, ájwolé ka manyé menyεé. ²¹ Ne ndere ányεé, Jisṓs ajóó ne εbwó aké, “Me ngarege enyú wáwálé nnó, muú nyú ama achyεge nye me mankwaá.” ²² Mechó ewé epye εbwó ábó εfwyale né matóó ne alṓ mangií ji ama, ama áké, “Ata nnó élé me?” ²³ Ágígé mbṓ Jisṓs ashuú εbwó meko aké, “Élé muú ayi εbwṓ wuú ne ewa etuúge né mmu akpánkpa ne akpoó nye me. ²⁴ Ne Maá Nte Mekwaá agbóó nye wye ndere ηwe Εσωω abó ajóó mé te gachií, utonkwa ube ne muú ayi akpóó nye Maá Nte Mekwaá. Ε έ! Mbṓgé nnó ábé dambyé muú yimbṓ, mbṓ εlṓ kpaá epwṓ.” ²⁵ Jisṓs ájógé mbṓ Judas ayi alú mankpóó ji achwó gií ji ntó aké,

† 26:18 Εlú wáwálé nnó: Gébé eyigé Jisṓs aké gekwané, ele gébé eyigé ábóó manwṓ ji né mfaá gekwa.

“Ménleré nnó élé me?” Jisṣ ashúú ji meko aké, “Mbṓ ne wṓ ɔjṓ.”

Menyεé Ata Jisṣ

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Kor 11:23-25)

²⁶ Ne ndere ebwṓ álú nyéε menyεé yimbṓ, Jisṣ abṓ ntó bréd, anemmyε, achyεé matame mbaá εsṓwṓ. Agyá ntó bréd yimbṓ uba uba, akaré mbaá baá utṓó bíí ajṓó aké, “Gége menyammyε wa na. Sége dényé.” ²⁷ Ne abṓ ntó amo ne mmṓó mmu, anemmyε achyεé matamé mbaá εsṓwṓ, achyεé ebwṓ aké, “Sége dényú enyú ako. ²⁸ Gége manoó ma na, amí malu menomenyεé ewé εsṓwṓ anyéé nye ne bṓó bíí. Magbélege nyé né mme mampyε nnó εsṓwṓ ájiiñte gabo ayi gejaméégé bṓó ápyεé.” ²⁹ Ama ajṓó ne ebwṓ aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó ndere nnyú mbṓ mmṓó mína kwyakwya, mmagé nyú sé amícha kpaá te nnyú nye ami make ne enyú né gefwa eyigé Nte wa agbárege.” ³⁰ Ne ebwṓ áneréégé, ákwá ekwṓ áféé εsṓwṓ átané ákwṓ mfaá Mekwe Olif.

Jisṣ agaré ndere Pita áshyáa nye ji

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jṓn 13:36-38)

³¹ Ewyágé Jisṣ ajṓó ne ebwṓ aké, “Enyú ako deboó nye delyaá me ne utuú bina mbṓ ne ásáme né mmu ḡwe εsṓwṓ nnó εsṓwṓ aké, ‘Nwane nye membame mágṓḡme ne ekwṓ mágṓḡme eláa nye tyátyá.’ ³² Ne nkwléégé né negbo, mbṓ nye mbe ne enyú né gebagé mewaa Galilií.” ³³ Ajṓógé mbṓ Pita ashúú ji meko aké, “Yé ebélé nnó bṓó ako ábṓ alyaa wṓ, me nlyágé fṓ wṓ.” ³⁴ Ne Jisṣ ntó ashúú ji meko aké, “Pita, gṓ ngaré wṓ wáwálé nnó utuú bina geméégé nnó menṓ mekwṓ akú, wṓ ɔshyaa nye ndṓ eléé nnó wṓ ókágé me.” ³⁵ Ndere Jisṣ ajṓó mbṓ, Pita anyémenó aké, “Yé ebé lé negbo, ngbṓó ne wṓ, nshyaa fṓ wṓ.” Wyémbṓ ntó ne baá utṓó abifṓ anyémeno mampyε.

Jisṓs anemmye né Getsemane
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ *Ánérégέ εφεέ Jisṓs asé ebwó áfé né melu ewé ákuú nnó Getsemane wyeé né mékwé ewémbṓ. Ákwónégé éwu, agaré ebwó aké, “Jwólege fa, mente mmye mbe gachyé manénémmye.”* ³⁷ *Ndere ji atené mmye mbe manémmye asé Pita ne baá Sebēdee apeá (Jemsi ebwó ne Jṓn) ndere ebwó ájyε meshwe ne masómé makwó Jisṓs metṓ. ³⁸ Ne ajṓ ne ebwó aké, “Masómé amí malú me metṓ maténe me meti negbo. Yémbṓ jwólege fa, debe peé ne me.”* ³⁹ *Atégé yeé mmye mbe gachyéé ató mano mme, amo ushuú mme anemmye aké, “Nte wa mbṓgé elú kṓkṓge féré amó efwyale yina átáné me mmye, yémbṓ pye genó eyigé wṓ ṓkelege épó fṓ eyigé me nkélege.”* ⁴⁰ *Ne ákerégé meso né mbaá ayi baá utṓ bíí abi aléé álú, abané ebwó ndere ábélege géjyá. Ajṓ ne Pita aké, “Nnó enyú dékágé bэфṓ peé ne me, yeé lé né nchwaneke ama? ⁴¹ Bεέge peé, dénénémmye mbaá Esṓwṓ nnó ékágé enyú dékpé né mmuameno. Matṓ nyú ákélege nnó enyú dénénémmye yémbṓ menyammye nyú áwyá gepwá.”* ⁴² *Ajṓgé mbṓ ama akéré meso manemmye aké, “Nte wa, mbṓgé ṓkélégé fṓ manke ḡkṓ efwyale ayina akoó me, gṓ me nyú ji ndere wṓ ṓkele.”* ⁴³ *Ne amá akérégέ ndṓ eyi egbeé epeá né mbaá baá utṓ bíí álú, abané wye ndere ebwó ábélege géjyá néndé géjyá gejá ebwó ame dṓ. ⁴⁴ Ne Jisṓs amágé lyaágé ebwó, ajyε nemmye ndṓ eyi egbeé eléé annyuaré wye mmyemenene eyimbṓ. ⁴⁵ Ne ama kérégέ mbaá baá utṓ bíí ajṓ ne ebwó aké, “Délú bélege géjyá, degbeége mmye? Gége gébé gekwané eyigé áchyegé nye Maá Nte Mekwaá mankwaá ne áfyé ji né amu bṓṓ ubeé. ⁴⁶ Kwilege mme déjyé, gége muú ayi achyεge nye me mankwa mbṓ alé chwṓ.”*

Άπυε Jisṵs

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jṵn 18:3-12)

⁴⁷ Wye ndere Jisṵs alú jṵṵge mbṵ, maá utṵṵ wuú ama ayi akámege Judas né geluágé abi áfyaneápeá achwṵ ne njuné bṵṵ. Bṵṵ bimbo ágbaré bṵ aparanja ne mámbó unṵṵ. Bṵṵ bi átómé ebwṵ élé anṵṵ baá ámpyεé upe εsṵwṵ ne ákpakpa melṵ. ⁴⁸ Éké epyembṵ, Judas abṵ mé mbe agaré ebwṵ aké, “Muú ayi me ntyaáge gége ji mbṵ pyége.” ⁴⁹ Ákwónégé, yé gébé achṵ sé wṵ, akoó cho afé mbaá Jisṵs aké, “Ménleré ntamé,” akpá ji atyaá. ⁵⁰ Atyágé ji mbṵ, Jisṵs ajṵṵ ne ji aké, “Mejeé wa, chṵ mbe ne utṵṵ byeé.” Ajṵṵgé mbṵ bṵṵ bimbo áchwṵ ápye ji agbaré ji ne amu matomato. ⁵¹ Ágbárégé Jisṵs mbṵ, muú ama né geluágé abi álú ne Jisṵs, ajuú aparanja asṵ etu memfwé etukpe ámpyεé upe εsṵwṵ. ⁵² Ne Jisṵs ajṵṵ ne ji aké, “Shwṵré aparanja wye né mmu mekṵ, néndé bṵṵ ako abi ámmye umye ne aparanja, agboṵ negbone aparanja. ⁵³ Ṽferé nnṵ nnegé mmye mbaá Nte wa nnṵ apṵṵ me, atómé fṵ gejamégé makiénné ji nnṵ áchwṵ apṵṵ me? ⁵⁴ Yémbṵ, me mpyεgé mbṵ, epye mbṵ nnṵ ne unṵṵ bi ηwe εsṵwṵ ajṵṵ upye wáwálé?” ⁵⁵ Wye né gébé eyigémbṵ, Jisṵs ajṵṵ ne gejamége bṵṵ bimbo aké, “Enyú dechwṵ na ne bṵ aparanja ne mámbó unṵṵ mampye me nnṵ me nlu menjṵ? Me nlú fa ne enyú yéndé bíí, nlerégé mekomejṵṵ εsṵwṵ né echa upe, nnṵ débṵ degéé me mampye wṵ? ⁵⁶ Yémbṵ, depṵ etiré depye mbṵ na, nnṵ unṵṵ bi bṵṵ ekpáné εsṵwṵ ásamé ubé wáwálé.” Εφεé ne baá utṵṵ bíí ako áboṵ ályaá ji.

Jisṵs akpe unṵṵ mpa

(Mak 14:53-65; Luk 22:63-71; Jṵn 18:13, 14, 19-24)

⁵⁷ Ne baá utṵṵ bíí alyágé ji mbṵ, bṵṵ abi ápyene ji, ase ji áfé né gepúgé Kaifas ayi alu etúkpe ampye upe εsṵwṵ. Εφεé mbṵ nto ne anleré mabé εsṵwṵ chóncho ne ákpakpa

melo anyweré. ⁵⁸ Ne ndere ájye, Pita akwolege ebwó meso gachyéé, gachyéé kpaá te akpené né mmu dachi etukpe ampye upe Esɔwɔ. Akpégé, ajye jwóle ne ámbamé dachi etukpe mangé genó eyigé apye mbaá Jisɔs. ⁵⁹ Anɔ́ baá ampye upe Esɔwɔ ne bɔ́ ako abi ájwólé mmu echa eso, ákelé ammá mpa gebyó mamma Jisɔs mmye nnó áwá ji. Yémbɔ́ ágé yéé ema wó. ⁶⁰ Ne gejaméagé bó ntésé gebyó átané áma Jisɔs depɔ́ mmye, yémbɔ́ yéé mémá ema ewé eléré nnó Jisɔs akwé mpa epó. Ewyágé, bó ntésé gebyó apeá achwó, ⁶¹ ne ájɔ́ aké, “Maá mende yina ji aké, me nkagé mú echa upe Esɔwɔ ne geméagé nnó ndɔ́ eléé ekwóné mmagé nténe ewú.” ⁶² Eféé mbɔ́ ne etúkpe ampye upe Esɔwɔ akwilé ajɔ́ ne Jisɔs aké, “Wɔ́ ntó ɔ́pó ne meko manshuú né depɔ́ etire bɔ́ ájɔ́ge mbɔ́ nnó ɔ́pye?” ⁶³ Yémbɔ́, yéé meko Jisɔs ashúú ji wó, etukpe ema ɣmére ejɔ́ eké, “Me ngígé wɔ́ né mabɔ́ Ata Esɔwɔ, muú alú mebe yéndégébé, mbɔ́ge wɔ́ ne ólú Maá Esɔwɔ, Muú yi Esɔwɔ akweré ji elá gefwa gáré.” ⁶⁴ Agígé mbɔ́, Jisɔs akamé aké, “Mbɔ́ ne wɔ́ ɔ́jɔ́. Yémbɔ́ mengaregé enyú wáwálé nnó: meso gébé degéne nye ndere Maá Nte Mekwaá ajwólé né egbé ebwɔ́nye Esɔwɔ ayi apwɔ́ amu ne dégene nye ntó ndere achwó né mmu gekógé mfaánebuú!” ⁶⁵ Jisɔs ajɔ́ge mbɔ́, etúkpe ampye upe Esɔwɔ agyá mandeé jíí né mmye manleré nnó metɔ́ esó ji dɔ́, akálé aké, “Amege mmye ne Esɔwɔ! Ndé gécha démage kéle bó ntésé? Enyú ambɔ́ dewú mé ndere ji ámége mmye ne Esɔwɔ! ⁶⁶ Déferé nnó ápyeé nnó ne ji?” Agígé mbɔ́, bɔ́ ako áwya aké, “Akwe mpa ne abó mangbó.” ⁶⁷ Eféé ne álɔ́ mankpó Jisɔs matye ushu ádoó ji ukpékpé ne bɔ́ abifo ádoó ji maka, ⁶⁸ ájwyagé ji aké, “Wɔ́ ɔlu Kras, Muú yi Esɔwɔ akweré ji elá gefwa. Garé esé, Waá adoó wɔ́?”

Pita ashya nnó akaágé fɔ Jisɔs

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jɔn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ndere epyɛmbɔ, Pita alú wye ka né dachi etúkpe ampye upe Esɔwɔ, aké apelé maá mesɔ mendée fɔ alú maá defwé etúkpe ampyeé upe Esɔwɔ, achwó jɔ́ ne ji aké, “Wɔ ntó ɔ́bɔ ɔ́lú ne Jisɔs muú Galilíí.” ⁷⁰ Ájɔ́ɔ́gé mbɔ, Pita ashya né mbe ushu ebwó ako aké, “Chaá-ó nkaá yé geno eyigé ɔ́jɔ́ge mbɔ wó.” ⁷¹ Ashyágémbɔ akwilé afé né menombi gébámé. Eféé maá mesɔ mendée ayi fɔ agégé ji ajɔ́ ne bɔ́ abi átené eféé aké, “Mende yina abó alú ne Jisɔs muú Nasaret.” ⁷² Yémbɔ Pita ama shya wye shya afyé amu mewe aké, “Wáwálé nkaágé fɔ mende yimbɔ.” ⁷³ Eké ewyage bɔ́ bi átené eféé áchwó jɔ́ ne ji áké, “Wáwálé gebíí gepó mmu, wɔ ntó ɔ́lú muú bwó ama néndé nénóme mejɔ́ neé néleré mbaá ayi wɔ ɔ́tané.” ⁷⁴ Ndere ájɔ́ mbɔ Pita aké. Me nkaá kpé mende yimbɔ te mfaánebuú. Wye ndere ji akélege mbɔ, aké awúu menɔ mekwɔ akú kɔ́kɔ́ɔ́lɔ́kɔ́. ⁷⁵ Ne ténéténé yimbɔ Pita ate mekomejɔ́ ayi Jisɔs abó ájɔ́ ne ji nnó, “Gemégé nnó menɔ mekwɔ akú, ɔ́shya nye ndɔ eléé nnó ɔ́kaágé fɔ me.” Ne atané dafye anyɔ meko ngbó ali segé segé.

27

Áfé né Jisɔs mbaá Palet

(Mak 15:1; Luk 23:1, 2; Jɔn 18:28-32)

¹ Bii uyjágé ne dondo, anɔ́ baá ampye upe Esɔwɔ ne ákpa kpa melo áchomé, áso mala ndere ápye ne áwá Jisɔs.

² Ne ánerégé mansɔ mala, áwé Jisɔs amu áse ji áfé mbaá Palet gɔ́mena bɔ́ Rom.

Negboné Judas

(Aɔ́g 1:18, 19)

³ Judas muú akpoó Jisṣs ágégé nnó ásó mpa nnó áwáne Jisṣs, byṵ ukṛé jí mmu, aferé nnó jí apye gabo, akpá uba ḡgba sére esaá meso efya eyi jí abó akpoó Jisṣs ajye shuú etukpe ampye upe Eṣṵwṵ ne ákpákpá melo. ⁴ Ajóṵ ne ebwó aké, “Mpye gabo manchyaá manoó nte mekwaá ayi álá apyéé gabo wṵ.”

Bṵṵ bimbo áshuú jí meko aké, “Ewémbṵ eta esé ndere ndé? Gabo ayi mbo akpa wṵ.”

⁵ Ájóṵgé mbo, Judas atyá ḡka eyimbo efeé né metṵṵ gerú echa upe Eṣṵwṵ atané ajye shií geme jíí.

⁶ Ne anṵṵ baá ampye upe Eṣṵwṵ ápwé ḡka eyimbo. Ájóṵ aké ḡka eyina élé ḡka manoó, ne ébé sé ekamé fṵ nnó décho ḡka eyina melu ema ne eyi elu ne mmu mekwa ḡka echa upe Eṣṵwṵ wṵ. ⁷ Áfyégé makpo bwó mbaá ama, áke ábṵṵ ḡka eyina ána melu mme mbaá menkwyé unje meseé anigé anke bṵṵ wye. ⁸ Elo né gébé eyigémbṵ kpaá te fina álu ákuú melu mme ewémbṵ nnó mewaá manoó.

⁹ Epyéémbṵ nnó mekomejóṵ ayi Jerimaya muú ekpávé Eṣṵwṵ abó ajóṵ abe wáwálé. Jí ajóṵ nya aké áse uba ḡgba bṵ sére esaá meso efya eyi elú gese eyi bṵṵ Isreli ákamé mana jí, ¹⁰ ápye wye ndere Eṣṵwṵ agaré me ana melu mme mbaá menkwyéé ujemeséé.

Palet agíí Jisṣs bṵ nkwé

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jṵn 18:33-38)

¹¹ Ndere Jisṣs atené né mbe ushu Palet gṵmena bṵṵ Rom, Palet agíí jí aké, “Wṵ ne ṵlú mfwa bṵṵ Jus?”

Ne Jisṣs ashuú jí meko aké, “Elu nkane ṵjóṵ.” ¹² Yémbṵ gebyṵ eyigé anṵṵ baá ampye upe Eṣṵwṵ ne ákpakpa melo ámalé jí mmye, yéé meko Jisṣs ashuú jí wṵ. Ajwólé wye jí nyámé. ¹³ Ne Palet agíí yé jí aké, “Nnó wṵ ṵwuú mbo fṵ depṵ etiré bṵṵ bí aké wṵ ṵpye?”

¹⁴ Yémbə Jisəs ajwólé wye ji nyámé. Ewéna epye mfwa bós Rom akwe tametame.

Palet asó mpa nnó áwá Jisəs

(*Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jón 18:39—19:16*)

¹⁵ Ne gepógé gómená bós Rom, gélú nnó yéndé ñme, gébége epaá koó upú, áferégé muú deno ama né gepúgé deno, ndere bós ákélege. ¹⁶ Ne wye né gébége epaá koó upú ewémbə, mende fə ayi bós akaá ji dós gétúgé depə etiré ji apyéé abó akpe deno. Akamege Barabas. ¹⁷ Ne ndere melo meko echomé né dachi Palet, Palet agíí ebwó aké, “Enyú dekélege me mferé ndé muú né deno; Barabas waá Jisəs muú ayi ákuú ji ntó nnó Kras?” ¹⁸ Palet agíí mbə néndé akaá chánéné nnó élé wye né nchye detú ne ákpakpa bós Jus ápyené Jisəs áchwó ne ji eta wuú. ¹⁹ Ne ndere Palet ajwólé né mmu echa eso apane mpa yina, mendée wuú ató áchwó gáre ji aké, “Féré amu né mpa mende yimbə, néndé apye gabo fə wó. Genó eyigé Esəwə alere me né géjya gétú jíí fina gechye me efwyale dós.”

²⁰ Yémbə anós baá ampye ure Esəwə ne ákpakpa melo áfyé eshye nnó ájóó nnó Palet aféré Barabas né deno, alyaá Jisəs nnó áwá. ²¹ Ne Palet ama agíí ebwó aké, “Ebwó bina apeá, ndé muú ayi enyú dékélege nnó mféré ji né deno?”

Áshuú ji meko áké, “Esé dekélege nnó wə oféré Barabas.”

²² Palet ama añmere agíí ebwó aké, “Enyú dékelege me mpye yeé nnó ne Jisəs ayi ákuú ji ntó nnó Kras?” Áma áshuú ji meko áké, “Gó áwó ji né gekwa.”

²³ Ájóógé mbə, Palet ama gíí ebwó aké, “Ulannó enyú dekélege nnó áwá ji? Ndé gabo ayi ji apyéé?”

Yémbə, ebwó áwya wyale ne eshye áké, “Gó áwó ji né gekwa!”

²⁴ Ne Palet agégé nnó ji atulege mmye detú efwyale ekagé tane mbógé ji álá akamé nnó áwá Jisós wó, Ató ájye chwé manaá, áchwóó chyéé ji ashwóné amu né mbe ushu bós bimbó aké, “Amu ya apó né negboné mende yina, gé efwyale nyú mbó”.

²⁵ Ajóógé mbó, bós bimbó akamé áké, “Gó gewu eyigémbó gewilé esé mmye chóncho ne baá esé.”

²⁶ Palet aférégέ Barabas né denó. Atulé Jisós ne geto ne álé lyaá nnó bós bee Rom ája ji ájyé áwó ji né gekwa.

Bós bee ájwyagé Jisós

(Mak 15:16-20; Jón 19:2, 3)

²⁷ Palet alyágé Jisós nnó áwó ji né gekwa, bós bee bií áse Jisós áfé ne ji né echa gōmena, ákuú bós bee ako áchwó nó ji mme, ²⁸ áferé ji mandeé mmye, áfyé ji ewulé megélé ewé elú eké nkúu afwa. ²⁹ Átó elá meshií áfaá Jisós né mekpo ne áfyé ji ntó meto né ebwó eké meto gefwa. Ápyégé mbó, átóme manó né mbe ushu wuú ne ájwaáge ji áké, “Wó Mfwa bós Jus neki nébé ne wó.” ³⁰ Ndere ájwyagé ji mbó, ákpóo ji matyé mmye, ne áfóó meto ewémbó né ebwó wuú ádo ji né mekpo. ³¹ Ánéregé mánjwya ji, áferé nkúu megélé yimbó ákeré áfyé ji mandeé jíí né menyammye wuú. Ája ji ájye wó né gekwa.

Áwó Jisós né gekwa

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jón 19:17-27)

³² Ndere ájyeyé, átuú ne mende fō né meti ayi ákuú ji nnó Simun muú meló Seren, ápye ji ne utó nnó akpá gekwagé Jisós. ³³ Akwónégé né melú ewé ákuú nnó Golgota, mabó ami matene nnó “Melú Uηκόηκό Makpo” ³⁴ áchyéé Jisós mmóó ami áchwaré ne genó eyi génywónége nnó anyú ne afwóregé mami, ashya manyú.

³⁵ Εβώ άώόέ ji, άημε gefóóé megyaá fó nnó ákáré mandeé jií. ³⁶ Ánééréé άjye jwóle mme ábáme Jisós eφεέ. ³⁷ Ndere εβó εpyéε mbó ása genó eyigé áké Jisós apye né gebagé genó awó né mekpó gekwa eyigé áwómé Jisós wyéé. Ása wye áké, “Gé Jisós Mfwa bóó Jus na.” ³⁸ Wye né bií ebií mbó, áwó nyá ntó anjo apeá né ebi bóó ukwa. Áwó ama né ejí gekwa né egbé εbwónye Jisós ne ama né egbé εbwóbe wuí.

³⁹ Ne bóó abi ákoge koóóé άjúu Jisós mashye mmye, ákamege ne makpó άjwyage ji áke, ⁴⁰ “Wó muú óké ómugé εcha ure Εσωó, gemééé nnó ndó ελεέ εκwóné wó ómage téne ewéché, mbóéé nnó ólu Maá Εσωó, póó gemé jyé, ótáné mfaá gekwa óshulé mme.”

⁴¹ Wyémbó ntó ne anó baá ampye ure Εσωó ne ánleré mabé Εσωó chóncho ne ákpakpa meló άjwyaá ntó Jisós áké, ⁴² “Apoóge bóó bí chachá, yémbó akaagé póó gemé jií? Pó nnó ji áké na ji alu Mfwa bóó Isreli? Góge ji átáné mfaá gekwa áshuílé mme ne esé défyéé matóó se ne ji. ⁴³ Ji áfyéé metóó ne Εσωó, ne Εσωó áchwó άpoó yé ji mbóéé ágboó ne ji, néndé ji ajóóé áké ji alú Maá Εσωó.”

⁴⁴ Yé bóó ubée abi áwómé ntó εβώ né ukwa, wyémbó ntó ne άjúu Jisós mashye mmye.

Negboné Jisós

(*Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jón 19:28-30*)

⁴⁵ Kálánká efyáneépeá éké ékwónege, ημεέ ενομé, gemmua gékwé né meló meko kpaá te kálánká ελεέ. ⁴⁶ Wye né kálánká eyimbo ελεέ, Jisós alo máηkalé kénké áké, “Eli, Eli lama sabatani” ula ετεné nnó Εσωó wa Εσωó wa, ndé ólyaá me mbií né εfwyale?

⁴⁷ Ne bóó abifó abi áτεné eφεέ, áwúóé ndere Jisós ajóge mbó, áferé áké, “Akuú mbó lé Elija muú εκpávέ Εσωó.”

⁴⁸ Ne muú ama né geluáóé abi áτεné eφεέ, alomé gatelé

ajye bó ekochá anyua né mmu mmṓó amí mamyáme, ajo né genṓó abweé asa né ubṓó meno Jisṓs nnó ányú.

⁴⁹ Yémbṓ abifṓ áké, “Gó ji ábé ewú dégé kpé nnó Elija achwó póó nye ji!”

⁵⁰ Ne Jisṓs ama akále kénjké afye geme jii né amu Nte wuú Eṣṓwṓ.

⁵¹ Wye ndere metṓó ekwené Jisṓs mbó, ndeé eyi ekaré echa upe Eṣṓwṓ egyalé uba upeá te mfaá gba-ra-ra-rya mme, mme anyigé, tegetege matárávé agyalé ubauba.

⁵² Manome ánené alá fuúfuú ne gejamégé bṓó Eṣṓwṓ abi agboó mé te gachi, ákwilé né negbo. ⁵³ Gébégé Jisṓs akwilé né negbo. Bṓó Eṣṓwṓ bimbo, átané né manome áfé né Jerosale melo ukpea. Áleré mmye mbaá gejamégé bṓó.

⁵⁴ Ne muú kpaá bṓó bee ne bṓó bee abifṓ abi álú eféé ábáme Jisṓs, ágégé ndere mme anyigé, ne unó bifṓ ebi upyéé efṓ ekwó ebwó matṓó. Ájṓóge áké, “Wáwálé mende yina abó alu Maá Eṣṓwṓ.”

⁵⁵ Gébé eyigémbṓ ntó, gejamégé andée, átené tete ágéné yéndégenó eyi gepyé. Andée bina átané ne Jisṓs kpaá te né Galilíí ákwólé ji, ápóge Jisṓs, achyeye ji unó bi akélege.

⁵⁶ Né geluage andée bina elé, Meri ayi átané melo Magdala, Meri mmá Jemsi ebwó ne Josef, ne Meri mma baá Sebēdee.

*

Áníí Jisṓs

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jṓn 19:38-42)

⁵⁷ Ne nkwale akwṓnege, muú nka fṓ ayi atane melo Arimatya akuú ji nnó Josef achwó. Ji ntó alú nyá maá utṓó Jisṓs ama. ⁵⁸ Áchwṓógé, ajye bane Palet agii ji nnó achye ji utó ji ajye afere geṅkwógé Jisṓs anií. Ne Palet achyéé utó nnó afere geṅkwógé Jisṓs áchye ji. ⁵⁹ Ne Josef aségé geṅkwógé Jisṓs, afyalé géjí ne éshyé ndeé pópó ⁶⁰ abweé

* ^{27:56} Elú wáwálé nnó: Baá bina elé Jemsi ebwó ne Jṓn.

ajye béle né mmu menome meke ewé ji apye bɔ́ akwyeé né eba ntaá. Ábélégé, apelé gekpékpégé ntaá akweré meno menome ewémbɔ alyaa awilé ji. ⁶¹ Ndere ji apyeé unó bina, Méri muú melɔ Magdala ne Méri ayifɔ ájwólé toitoi ne menome ewémbɔ ápélé.

Palet atɔ́ bɔ́ nnó ábámé menome Jisɔs

⁶² Ne bií uyyage, mmyske bií ebi bɔ́ Jus ákpomege mmye manyé uwyaá bwɔ́ ukoge, anɔ́ baá ampye ure Esɔwɔ ne ekwɔ́ bɔ́ Farasi ájye báne Palet, ⁶³ ágaré ji áké, “Ata, délu tée mbɔ ndere muú dembwólé yimbo ajɔ́ nyá gébégé ji alú mebe nnó, ‘Ndɔ eléé ekwɔ́négé Esɔwɔ abwége nye me nkwlílé né negbo.’ ⁶⁴ Ndere elúmbɔ esé dekeléagé nnó wɔ́ ɔ́fye bɔ́ ábámé menome ewémbɔ kpaá te ndɔ eyimbo eléé ekóge. Ewéna epye nye nnó ekagé baá utɔ́ bií ájó genkwɔ́ ji, ne meso gébé agarege gebyɔ́ nnó Esɔwɔ apye ji akwilé né negbo. Mbɔ́gé ɔ́lá ɔ́pye mbɔ wɔ́, ne ájogé genkwɔ́ jíí, dembwólé etire nana depwɔ́ɔ nye etiré mbɛmbɛ.”

⁶⁵ Ajɔ́gé mbɔ Palet aké, “Pye ndere wɔ́ ɔ́kágé pye, kwyeé bɔ́ bee ɔ́bele ábámé menome ewémbɔ chánéné.”

⁶⁶ Ne ájyégé afye gelo né menome ewémbɔ nnó ékágé muú anene ewu, afye bɔ́ bee ábámé ewu.

28

Jisɔs akwilé né negbó

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jɔn 20:1-10)

¹ Bií uwyaá bwɔ́ ukógé, ndere bií uyyáge, Méri muú melɔ Magdala ne Méri ayifɔ átané ájye chere ndere menome Jisɔs elú. ² Aké apele mme abɔ anyígé ne eshye. Ekiénné Esɔwɔ etané mfaánebuú, echwɔ́ bógene ntaá eniné mbɔ ebelé babá ejwólé mfaá. ³ Menyammye wuú agénege manémané eké gasama, ne mandeé jíí ashwánege pópó

eké eshyéé ndeé. ⁴ Epyégé mbò, bòó bee abi ábáme menome ewémbò áwe jaja ne efo metòó getu jíí, ákwé eké uḡkwó bòó.

⁵ Ne ekiénné Eṣòwò ewémbò ejòó ne andée bimbo eké, “Défògé. Nkaá nnó enyú dékelege mbo lé Jisòs, ayi ábó áwómé ji né gekwa. ⁶ Ji apósé fana, akwilé né negbo wye nkane ji abó ajòó nnó epye nye. Chwóge dégé melú ewé ábòó ábelé ji. ⁷ Ne kérege meso wáwá, dégaré baá utòó bíí nnó, ‘Eṣòwò apye ji akwilé né negbo. Abó mé mbe ne enyú afé né Galilíí; dégené nye ji ewú!’ Gége genó eyigé me mbòó mangaré enyú mbo.”

⁸ Andée bimbo átané né menome ne gatelé, ne efo metòó, yémbò ájyéé ne nechóchó. Áke wáwá manjye gáre baá utòó Jisòs meko ayi ekiénné egaré ebwó.

⁹ Ne ndere ebwó ájyε, Jisòs abané ebwó né meti, atamé ebwó aké mejé ebé ne enyú. Andée bimbo ákwé ji né uká ánoge ji. ¹⁰ Ne Jisòs afyéε ye ebwó metòó aké, “Défògé, choge dégaré aḡmé ba nnó ájyε ne Galilíí, ágéne nye me ewú.”

Ambamé menome Jisòs agaré mechó ewé epyéé

¹¹ Ndere andée bina ájyε né melo manjye gáre baá utòó Jisòs genó eyigé Jisòs ne ekiénné Eṣòwò ájòó, bòó bee fò abi ábó ábáme menome Jisòs, áfé ntó né melo manjye gáre ánòó baá ampye upe Eṣòwò yéndégenó eyi gepyé. ¹² Apyegembo, anòó baá ampye upe Eṣòwò choncho ne ákpakpa melo, áchomé mbaá ama, ásó mala akpa gejamégé ḡka áchyéé unyéél mbaá bòó bee bimbo ¹³ Ágaré ebwó áké, “Débó mangaré bòó nnó, baá utòó Jisòs achwó jo genkwó jíí ne utuú gébége enyú débélege gejyá. ¹⁴ Ne mbògé gòmena awúgé mechó ewé, esé dékagé nye ndere dégárege ji, nnó ekagé enyú dékpe efwyale.”

¹⁵ Bɔ́ bee áséǵé ŋka eyimbo, ájye gáre wye ndere anɔ́ baá ampye ure Ɛsɔwɔ áké ebwɔ́ ágáré. Ne abya yina atyaá akpe né gebagé mewaá bɔ́ Jus geko, yeé te fina abya yina álu asanega né gebage mewaá bɔ́ Jus.

Jisɔs aleré mmye mbaá baá utɔ́ bií

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jɔn 20:19-23; Anɔ 1:6-8)

¹⁶ Baá utɔ́ Jisɔs afyaneama áwugé meko ayi Jisɔs alɔ́ ebwɔ́, áfé né mfaá mékwé né gebage mewaá Galilíí ndere Jisɔs agaré ebwɔ́. ¹⁷ Ne ebwɔ́ áǵéǵé ji, ánoge ji yémbɔ abifo áwyaá dembyɔ́ né metɔ́. ¹⁸ Jisɔs ajɔ́ ne bwɔ́ aké, “Ɛsɔwɔ achyeé me uto né unó uko bi úlú, né mfaánebuú ne fa mme.” ¹⁹ Ndere elúmbɔ chóge ye né malɔ mme meko dépye bɔ́ ábé ankwólé ba. Abi akemege mambé ankwólé ba, wyagé ebwɔ́ manaá Ɛsɔwɔ né mabɔ Ɛsɔwɔ nte ne ami maá ne Mendoó Ukpea. ²⁰ Lérégé ebwɔ́ nnó akwolege majyeé ami me nchyeé enyú. Ne kaágé wáwálé nnó me mbée wyé ne enyú yéndégébé kpaá te mme abyeé.

Ἡμε menomenyέέ meké
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
